

Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ
ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑ ΛΑΖΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ

Απαγορεύεται η κάθε είδους δημοσίευση μέρους ή ολόκληρης της εισαγωγής καθώς και η χρησιμοποίηση της μακέτας του εξωφύλλου, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

Copyright: ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΔΩΔΩΝΗ» Ε.Κ. ΛΑΖΟΣ & Μ.Ε. ΛΑΖΟΣ Ο.Ε.

Ασκληπιού 3, 106 79 Αθήνα

Τηλ. 36.37.973

ISBN 960-248-585-X

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ

ΟΙ ΚΟΥΡΔΟΙ

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΘΟΔΩΡΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ

Εκδόσεις «Δωδώνη»

Αθήνα - Γιάννινα

1992

Γεωργ. Α. Καμπύσης

Ο Καμπύσης λίγο πριν πεθάνει (1901).
(Από το βιβλίο: Καμπύσης, 'Απαντα, αναστύλιωσε Γ. Βαλέτας Αθήνα, εκδόσεις
«Πηγής», 1972)

ΟΙ ΚΟΥΡΔΟΙ
(Σέ τρείς πράξεις)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Η ΚΥΡΑ ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ

Ο ΠΕΤΡΟΣ, γιός της.

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, κόρη της.

Ο ΒΑΣΟΣ, άνεψιός της, πλουσιόπαιδο τῆς Ἀθήνας.

Η ANNETA, μοδιστρούλα φτωχότατη.

ΟΙ ΚΟΥΡΔΟΙ

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

Ἐνα δειλινό τοῦ Θεριστῆ. Ἡ σκηνή παρουσιάζει, στό σπιτάκι τῆς κυρά ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑΣ, μιά φτωχική, μιά πολύ καθαρή κάμερα. Στό βάθος, μιά πόρτα ἀνοιχτή βγαίνει στήν ἀβλή τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου φαίνονται κι' ἄλλες κατοικίες. Ἄλλη πόρτα δεξιά συγκοινωνεῖ μέ τήν ἄλλη κάμερα τοῦ σπιτιοῦ. Ἀριστερά ἕνα παράθυρο τόχουν ἀνοιχτό γιά δροσιά. Κοντά στήν ἀβλόπορτα, σέ μιά καρέκλα καθισμένη, ἡ κυρά ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ πλέχει κάλτσα· παραδῶθε ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ κεντάει.

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἀλήθεια, μητέρα, δέ σούπα καί τᾶλλο...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Ποιό ἄλλο;

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τῆς κυρίας Σόνιας, καλέ...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Ἔ;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Δέν εἶνε Χριστιανή...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μ' ἀφοῦ εἶν' Ἀρμένισα;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Καλέ, δέν πιστέβει καθόλου τήν Παναγία καί τό Χριστό...

- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Κανέμου είναι Τούρκισα;...
- Η κ. ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Δεν πιστέβει τίποτα, τάκους. Είνε κουραφέξαλα, λέει, άφτά όλα...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Καί πού τάμαθες εσύ;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πού τάμαθα, λέει; Σήμερις μου τάλεγε ό Πέτρος. (μέ λίγη πάψη). Πολλές φιλιες έπιασε μέ δάφτους· καί νά σου πώ, μητέρα, ούλα κι' ούλα μά να είνε άθειο...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ, μέ κάπια πίκρα: Ό Πέτρος στάπε; Τί έφκή Θεού! όπου κανά μουρλός στή στιγμή θάν του πιάσει φιλιες... (τά νά μιλούσε μονάχη της) "Άχ!... "Αμα τούς είδα καί μπαίνανε, από τήν πρώτη μέρα κατάλαβα, πώς μάς τριγύρισαν καινούργιες φουρτούνες. Βλέπεις μαλιά μία πήχη; κάμε τό σταβρό σου... "Άχ!... Καί τούτος θάνε κανάς από κείνους... πώς τούς λένε;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τούς σοσιαλιστές;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Τούς σοσιαλιστές, πού νάν τούς κοπούν ό μέρες τους. Για τίς άμαρτίες μου ξεφύτρωσαν κι' άφτούνοι. Μά καί τί μου χρωστάνε ό άθρώποι; Οί ξεμμαλισμένοι μονάχα τούς θαμάζουν... Ό γυιόκας μου, πού νάν του βάλει φώτιση ή χάρη της... (κάνει τό σταβρό της).
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Έτοούτο, μητέρα, δέν είνε σοσιαλιστές...!
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Κι' ά δέν είνε καί τί;... χειρότεροι, πού θά πεϊ άθειο...
- Ο ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Η κ. Σόνια, μητέρα, είνε καί γιατρός. Μούλεγε ό Πέτρος, πώς σπούδασε, λέει, στή Φραγκιά. Εέρει, τάκους, πέντε γλώσσες... Είνε μεγάλοι άθρώποι κι' όί δυό τους, μούπε ό Πέτρος...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Τόσο τό χειρότερο για μένα. Άπάνου, πού έστρωσε τό μυαλό του κι' αποφάσισε νά συμαζεφτεί, μου ξεφύτρωσαν τόρα κι' άφτούνοι... Τά ίδια θάχουμε, Σμαράγδα... Πάλε τά ίδια...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί νά πώ κι' εγώ, μητέρα;...

- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ, μέ πόνο: Δέν έκανε νάν τον είχα κορίτσι κι' άφτόνε;!... (Άκούγεται κρότος άμαξιού, πού σταματάει). Δεν ξέρω εγώ κανά άλλο σπίτι, πού νά τραβάει άφτά κι' άφτά πάσα μέρα...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Έλα ντέ!... (Μπαίνει ό Βάσος).
- Ο ΒΑΣΟΣ: Καλημέρα σας.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Μπά, μπά!... Πώς εΐτανε καί τούτο; Καλό στό Βάσο μου... Μπά, νά κάμω τό σταβρό μου μέ το ζερβί μου χέρι...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μέ χαρά κι' άφτή: Καλημέρα, κύρ Βάσο...
- Ο ΒΑΣΟΣ, μέ χαμόγελο: Βλέπετε λοιπό, πού σας θυμάμαι;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ναί! μία φορά στά πέντε χρόνια... Καλά λάγκεβε τό μάτι μου από τό μεσημέρι...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Είμαι μονάχος μου στό σπίτι. Οί άλλοι πάνε από προχτές στήν Κηφισιά...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Καλώς νά γυρίσουνε... Πώς δέν πήγες κι' εσύ;...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Ού... καλίτερα λέφτερος κανένας... κι' έπειτα, όποτε μου καπνίσει πετάγουμε κι' εγώ για καμιάν ώρα...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Καί θάργήσουνε στήν Κηφισιά;...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Μά όλο τό καλοκαίρι εκεί θάν τό κάμουμε...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Καλώς νά κοπιάσουνε, σιδεροκέφαλοι...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Δέ μου λές, θειά, τόρα, πού έμπαινα εδώ, άπάντησα στήν ξώπορτα κι' έβγαινε μία ξανθιά, ποιά είν' άφτή; Έδώ κάθεται;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Τήν είδες κι' εσύ; Έδώ κάθεται, από πάνω μας. (άναστενάζει): "Άχ!... παιδάκι μου...
- Ο ΒΑΣΟΣ, ξεροκαταπίνοντας: Τί πράμα είνε;... Δέ φαίνεται Ρωμά...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Είνε Άρμένισα.
- Ο ΒΑΣΟΣ, μένδιαφέρο: Μπά;!... Είνε παντρεμένη;

- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Παντρεμένη. Έχει έναν, αν τον ξέρετε, με μακριά μαλιά...
- Ο ΒΑΣΟΣ, σά νά σκέφτεται: Με μακριά μαλιά; με μακριά μαλιά; Ένας μελαχρουνός;
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ναι, με ματογυάλια...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Με ματογυάλια; Δέν είνε κείνος, πού λέω... Και τί κάνουν άφτοί εδώ, πώς ζούνε; Είνε καιρό σέ τούτο τό σπίτι;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Λίγος καιρός είνε, πού ήρθανε...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πέρσι μένανε στά Πατήσια...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Στά Πατήσια;!... (σά νά μιλεί μονάχος του) Τί άμορφη ξαθούλα... Περίεργο, 'Αρμένισα κι' έτσι ξαθιά... (στή Σμαράγδα) Πώς τή λένε;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Κυρία Σόνια τή λένε...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Σόνια; 'Αφτό τόννομα είνε Ρούσικο... Και τί λογής γυναίκα είνε, Σμαράγδα; Τή γνωρίσατε καθόλου; Έχουτε σχέσεις;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: 'Αμ άμαρτίες είχαμε πάλε... Τή γνωρίσαμε, βέβαια... ('Ο Βάσος δέν κρύβει τήν εφχαρίστησή του). 'Ο Πέτρος μās τήν έφερε μιά μέρα μαζί με τόν άντρα της...
- Ο ΒΑΣΟΣ: 'Ο Πέτρος;! Έ, τόν πονηρό!...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: 'Αμαρτίες, παιδί μου...
- Ο ΒΑΣΟΣ, με χαρακτηριστικό χαμόγελο: Γιατί;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Γιατί, λέει; 'Αμ, παιδάκι μου και τούτοι μακριά μαλιά δέν έχουνε;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Είνε άθεοι!...
- Ο ΒΑΣΟΣ, με γέλιο: Κι' άπ' άφτό;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: 'Αστα, παιδί μου, άστα...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Νά σου πώ, θειά, γι' άφτά δέν τόν κατηγορώ τόν Πέτρο, όση σκέση και νά πιάσει μαζί της... 'Εκείνα τάλλα τάφηκε πιά;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τό σισιλιασμό; Δόξος ό θεός! 'Από τότες,

- πού έριξε ένας από δάφτους τή μπόμπα στή Βουλή και τούς βάλανε στή φυλακή τούς άλλουνούς, συμαζέφτηκε ό δικός μας... 'Αρχισε νά κοιτάει και για δουλειά: έφερε κι' έγγραφε στό σπίτι και κάτι έβγανε, πές. Έλεγε κιόλα, πώς θά διαβάσει πιά, νά πάρει και τό δίπλωμά του... Δόξος ό θεός, έλέγαμε κι' εμείς... Τόρα με τουτουούς πάλε τά ίδια... 'Αμαρτίες είχαμε, παιδί μου, καλά καθούμενα πάλε... (Παρουσιάζεται στήν πόρτα ή 'Αννέτα μάταχτη τουαλέτα τής δουλειάς. Χαμογελώντας και φωνάζοντας τής Σμαράγδας έρχεται και πιάνει με πολύ νάζι τά πορτόφυλα: βλέπει όμως τό Βάσο και φέβγει τρέχοντας και συρίζοντας ντροπαλά: - 'Α!...)
- Ο ΒΑΣΟΣ: 'Αφτή πάλε ποιά είνε;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, με μικρό χαμόγελο: Τήν καημένη. Σέ είδε άξαφνα και ντροπιάστηκε. Είνε ένα κορίτσι πενταπροκομένο και τιμιότατο: πρώτη φιλενάδα τής Σμαράγδας. Κάθεται δίπλα μας στήν άδλή.
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: 'Η καημένη ή 'Αννέτα ντροπιάστηκε...
- Ο ΒΑΣΟΣ, με χαμόγελο: Θάν τήν έτρωγα τάχα; Και κάθεται μονάχη της;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Έχει μιά μάνα στραβή την κακομοίρα. Τή ζει με τά χεράκια της. Ούλη τήν ήμέρα δουλέβει και τή νύχτα άκόμα... φκιάνει άσπρόρουχα...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Μπά;!... και τά φκιάνει καλά;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Καλά, λέει;... Δέν έχουνε τέρι...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Φώναχτης τό λοιπό νάν τής παραγκείλω μερικά νυχτικά πουκάμισα, πού μου χρειάζονται.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Ψυχικό θά κάμεις τήν κακομοίρα. (Στή Σμαράγδα). Άει, Σμαράγδα, μίληστης μιά στιγμή. ('Η Σμαράγδα βγαίνει). Τήν καημένη τήν 'Αννέτα...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Κι' είνε και νοστιμούλα.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Είδες τί νοστιμούλα, πού είνε; Ξέρει και

γραμματάκια, και τί προκοπή, πού τήν ἔχει. Μά πού τύχη γιά τή φτωχή...

Ο ΒΑΣΟΣ: Θάν τῆς συστήσω ἐγώ δουλειά. Ἔνοια σου... Ἄρκει νά εἶνε καλή...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Καλή, καλή; Δοκίμαστη νά ἰδεῖς τεῖνε...

Ο ΒΑΣΟΣ: Μπράβο τῆς. (σέ λίγο). Ἀλήθεια, θειά, θά μοῦ κάμεις καί μιά χάρη;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ὅ,τι θέλεις, παιδί μου...

Ο ΒΑΣΟΣ: Νά μοῦ βάλεις κάτι κάλτσες στό τσουέني.

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ἀφτό μονάχα;...

Ο ΒΑΣΟΣ: Δέν εἶνε, βλέπεις, στό σπίτι κανεῖς. (ἔρχεται στό παράθυρο καί φωνάζει) – Ἄμαξά, ἀμαξά, δός μου κείνο τό πακετάκι (γυρίζοντας στήν κ. Σταβρόπλενα). Πρέπει νά περάσουνε ἀπό τσουέني νά μήν ξεθάψουνε. (πέρνει ἀπό τό παράθυρο τό πακετάκι) Νά!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ, ανοίγοντάς το καί κοιτάζοντας τίς κάλτσες: Μεταξωτές...

Ο ΒΑΣΟΣ: Ἐντεκα δραχμές τό ζεβγάρι...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ, κάνοντας μορφασμό: Ἄντζ... ἄντζ! Τόσο πολύ;...

Ο ΒΑΣΟΣ: Εἶνε ὀλομέταξες (μπαίνουν ἡ Σμαράγδα μέ τήν Ἀννέτα. Ἡ Ἀννέτα εἶνε τόρα συγυρισμένη. Ὁ Βάσος βλέποντάς την). Ἄ!...

Η ANNETA: Χαίρετε...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Καλό στη. Ἀπό δώ εἶνε ὁ ἀνιψιός μου ὁ Βασιλάκης, τῆς ἀδερφῆς μου τῆς κυρά Χαντζηβασιλειένας ὁ μεγάλος τῆς γυιός. Τοῦ λόγου τῆς εἶνε ἡ κυρά Ἀννέτα, τό καλό μας τό κορίτσι...

Η ANNETA: Ἐχω ἐφκαρίστηση.

Ο ΒΑΣΟΣ: Χαίρω πολύ γιά τή γνωριμία τῆς κυρίας Ἀννέτας. Προλίγου ἡ θειά μοῦ ἐπλεξε τό ἐγκώμιό σας καί μοῦ εἶπε τόσες χάρες σας. (Ἡ Ἀννέτα χαμηλώνει τό κεφάλι).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ἄμ τί σοῦ εἶπα; Τίποτις δέ σοῦ εἶπα...

Ο ΒΑΣΟΣ: Τό πιστέδω. Ἡ ντεμοαζέλ Ἀννέτα φαίνεται πολύ ἀνώτερη ἀπό τούς ἐπαίνους, πού μοῦκαμες κι' ἐσύ κι' ἡ Σμαράγδα...

Η ANNETA, ντροπαλά: Ἄ, κύριε...

Ο ΒΑΣΟΣ: Ναί, ναί!... Δέν κρύβεται, ντεμοαζέλ, ὅ,τι φαίνεται τόσο καλά...

Η ANNETA, κοκινίζοντας: Κύριε, σᾶς παρακαλῶ...

Ο ΒΑΣΟΣ: Ἡ θειά μοῦ εἶπε, πώς κάμνετε ὠραία ἀσπρόρουχα. Θά θελεῖστε νά μοῦ κάμετε κι' ἐμένα μερικά νυχτικά πουκάμισα;...

Η ANNETA: Ἀφτό εἶνε ἡ δουλειά μου...

Ο ΒΑΣΟΣ: Θά σᾶς στείλω ἕνα δείγμα. Καλύτερα τό φέρνω ἄβριο μονάχος μου νά μοῦ τά κάμετε ὅμοια...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Εἶσαι πάντα ἰδιότροπος στό ντύσιμο;

Ο ΒΑΣΟΣ: Τί ἰδιότροπος. Θέλω τά πράματά μου νά εἶνε, ὅπως ἐγώ τά θέλω.

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ἐδῶ ἡ κυρ' Ἀννέτα, θά σοῦ κάμει τό γουῆστο σου, ὅπως τό θέλεις.

Ο ΒΑΣΟΣ, χαμογελώντας καί κοιτάζοντας τήν Ἀννέτα: Εἶμαι βέβαιος. Δέν εἶνε ἔτσι, μαντμαζέλ;...

Η ANNETA: Θά προσπαθῆσω, κύριε, νά σᾶς ἐφκαριστήσω, ὅσο μπορέσω... (Ἡ Σμαράγδα βλέπει τίς κάλτσες καί τίς πιάνει στά χέρια τῆς).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Μεταξωτές.

Ο ΒΑΣΟΣ: Ναί! Τίς εἶχα παραγκελμένες στό Παρίσι; σήμερα τίς ἔλαβα καί τίς ἔφερα νά μοῦ τίς περάσουνε ἀπό τό τσουέني:

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί ὠραίες! Τίς εἶδες, Ἀννέτα;...

Η ANNETA, πιάνοντας ἕνα ζεβγάρι: Σάν ἀράχνη ψιλές...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ, στό Βάσο, χαϊδεφτικά κάπως: Πώς νά πετάξεις παράδες...

Ο ΒΑΣΟΣ, χαμογελώντας: Ἄ δέν ξεδέψει κανεῖς, πώς θάπολάψει; (στήν Ἀννέτα). Θέλω νά μή λογαργιάστε τά ἔξοδα...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Θάν τά φονίσουμε μαζί μέ τή Σμαράγδα. (μπαίνει ό Πέτρος μέ κάποια σκυθρωπιά, βαστώντας κάτι δικόγραφα στό χέρι. Βλέπει ψυχρά όλους, λέει ένα γενικό χαιρετισμό: - Χαίρετε, και κάβεται σ' ένα κάθισμα, άφού πέταξε τά δικόγραφα στό τραπέζι).

Ο ΒΑΣΟΣ, στήν Αννέτα: Όπως θέλετε: σās δίνω όλη τήν πληρεξουσιότητα (στόν Πέτρο γυρίζοντας άξαφνα και ειρωνικά). Τί καινούργια, κύριε φιλόσοφε;

Ο ΠΕΤΡΟΣ, ψυχρά: Δέν ξέρω τίποτις.

Ο ΒΑΣΟΣ, τό ίδιο: Πώς πάει ό Σοσιαλισμός;

Ο ΠΕΤΡΟΣ, μέ προσποιητή ήσυχία: Προδέθει!

Ο ΒΑΣΟΣ: Μπράβο. Και τί χαρτιά είν' άφτά; (Πέρνοντας ένα) Απόκρυφα του Σοσιαλισμού, βέβαια! (τό άνοίγει και διαβάζει) «Εν όνόματι του Βασιλέως των Έλλήνων Γεωργίου του Α'. Τό πρωτοδικείον Αθηνών, συγκείμενον...» Ά, ά! νομικά, πώς τά βαργίεμαι, (τό πετάει πάλε στό τραπέζι).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τάντιγράφει ό Πέτρος...

Ο ΒΑΣΟΣ, μέ τήν ίδια ειρωνία: Πώς τεριάζουμε όμως Σοσιαλισμό και νόμοι... έ;... (Γελάει και κοιτάζει τους άλλους. Χαμογελάει κι' ή Σμαράγδα).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, πικρά: Σās φαίνεται παράξενο, κύριε;...

Ο ΒΑΣΟΣ, γελώντας: Έν όνόματι του βασιλέως των Έλλήνων Γεωργίου του Α'!

Ο ΠΕΤΡΟΣ, διακόβοντας κι' άπότομα: Τεριάζει μόνον ό πλοῦτος μέ τήν άνηθικότητα.

Ο ΒΑΣΟΣ, κοκινίζοντας λίγο από θυμό: Μπά;! Πού τό μυρίστηκες;

Ο ΠΕΤΡΟΣ, κάνοντας μέ τή μύτη του, σά νά μυρίζεται: "Φ! "Φ! Τό μυρίζουμαι και τώρα!

Ο ΒΑΣΟΣ, θυμομένος: Είσαι πολύ άναιδής.

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μήν τόν ξεσυνερίζεσαι, παιδί μου. (στόν Πέτρο) Δέν έχεις καθόλου διάκριση...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, στή μητέρα του μέ πείσομομα: Άφτό δέ βλάθει έσένα. (στό Βάσο) Άναιδής, λέτε;...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Έμένα μέ συγχωρείτε. Άφηκα τή δουλειά μου και πάω νάν τήν τελειόσω. Όποτε θέλετε, κύριε, μου παραγκέλυετε, ό,τι θέλετε. Χαίρετε... (γέρνει τό κεφάλι κι' έτοιμάζεται νά φύγει).

Ο ΒΑΣΟΣ: Φέβγετε, μαντμαζέλι;...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Έχω δουλειά.

Ο ΒΑΣΟΣ: Λοιπόν άβριο θά σās φέρω τό δείγμα (έρχεται κοντά της και τής δίνει τό χέρι, κοιτάζοντας τη κατάματα) Χαίρω πολύ, πού σās γνώρισα (Η Αννέτα του δίνει κι' άφτή δειλά τό χέρι της) και λυπάμαι, πού μās άφίνετε τόσο γλήγορα. (τής σφίγκει γερά τό χέρι της. Ο Πέτρος κοιτάζει χάμου μή προσέχοντας καθόλου. Η Αννέτα κοκινίζει κάπως και μέ συστολή ξαναγέρνει τό κεφάλι της και φέβγει βιαστικά).

Ο ΒΑΣΟΣ, γυρίζοντας: Έτσι φέρνεται ο κύριος πάντοτε;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μήν τόν ξεσυνερίζεσαι, παιδί μου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, μέ θυμό: Εέρεις, τί λές;!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Όχι. Έσύ ξέρεις;...

Ο ΒΑΣΟΣ: Είνε, βλέπετε, ό έβγενικότατος τρόπος των Σοσιαλιστών!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Σās παρακαλώ, κύριε, άφείστε τίς ειρωνίες σας.

Ο ΒΑΣΟΣ: Μέ σένα, παιδί μου, δέ μπορεί νά συνηθηθεί κανείς...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σηκώνεται: Τόσο τό καλύτερο για μένα: (μπαίνει βιαστικά μέσα στη κάμερα).

Ο ΒΑΣΟΣ: Τί άνθρωπος είν' άφτός;!...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άγρίμι...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τώρα ξανάγινε. Οι φίλιες, πούπιασε μέ τους Άθεους τους Άρμένιδες...

Ο ΒΑΣΟΣ: Τόχει, καλέ, ό άθρωπος...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Η κακή μας ή τύχη, πές καλύτερα...

Ο ΒΑΣΟΣ: Κι' εγώ δέν ξέρω τί νά πώ. Σās άφίνω τώρα... (στή

θειά του). Ή, θειά, δέν πιστέβω νά σου δίνω μεγάλη ἐνόχληση γιά τίς κάλτσες μου...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Τί λόγος, παιδί μου...

Ο ΒΑΣΟΣ, βγάνοντας ἀπό τό πορτοφόλι του ἓνα δίφραγκο: Καί ἄβριο ἐγώ θά ξανάρθω. Θά φέρω καί τό μοντέλο γιά τά πουκάμισα...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ἄν ἀλλάξει ἡ πλάση καί σέ βλέπουμε ἀπό δώ καί πέρα συχνά...

Ο ΒΑΣΟΣ, χαμογελώντας: Θά μέ βλέπουμε συχνά ἀπό δώ καί πέρα... (ἀφίνοντας τό δίφραγκο ἀπάνου στό τραπέζι). Γιά τό τσουέμι, θειά...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Μπά, παιδί μου...

Ο ΒΑΣΟΣ: Ἀρκεί ἡ ἐνόχληση, θειά, μά ὄχι καί τό ἔξοδο... Λοιπό σās ἔχειρέτησα (πέρνει τό καπέλο του καί τό μπαστοῦνι του).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ, ξεβγάνοντας τον ὡς τήν πόρτα: Στό καλό κόπιασε.. (μέσ τήν ξάπορτα). Καί μήν ξεσυνερίζεσαι, παιδί μου, τόν Πέτρο.

Ο ΒΑΣΟΣ: Ἄφτό ἔλειπε τόρα, να ξεσυνεριστώ καί τόν Πέτρο... Ἄμ τόν ξέρω ἐγώ! Χαίρετε... (φέβγει).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Στο καλό... στο καλό...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Χαίρετε (συργιανοῦν λίγο. Ἡ κ. Σταβρόπλενα πέρνει τό δίφραγκο καί τό θάνει στήν τζέπη της. Ἀκούγεται ὁ κρότος τάμαξιού, πού φέβγει. Ἡ Σμαράγδα προχωρεῖ ὡς τό παράθυρο). Ἄ, δροσιά!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Πόσον καιρό εἶχε νάρθει...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Καί τόρα χάρις ἦρθε νά μάς δεῖ. Γιά τίς κάλτσες του, πές, ἦρθε...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Τί κάνει...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἔτσι εἶνε οἱ πλούσιοι... (σέ λίγο). Ἄμ καί τοῦ Πέτρου, πώς τῶχες;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ἐγώ, Σμαράγδα, εἶμαι πιά ντίπ ἀπελπισμένη ἀπό δάφτονε.

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ζουλέβει, φαίνεται...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ἐλα ντέ! νά μήν ξέρει τή θέση του! Νά θέλει, σόνει καί καλά, νάν τά θάνει μέ τό Βάσο, τάρχοντόπουλο! Καλά κάνει καί δέν ἔρχεται νά μάς βλέπει συχνά. Εἶνε, πού μάς ἀγαπάει. Ἄν εἶμουνα ἐγώ, Ποτές δέ θά ξαναπάταγα τό πόδι μου ἐδώ μέσα!...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Σωστό!

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ἄντίς νάν τῶχει κάφκημα, πού ἔχει τέτιους συγκενεῖς!... Ἄφτός, σά νά βλέπει ὄχτρούς του, τούς βλέπει...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πολύ, πού τονέ λογαριάζουνε κι' ἐκείνοι...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Ἄκουσμα γινήκαμε μέ δάφτονε... (σιγά σιγά βυθίζονται στή δουλειά τους καί σταματάνε τήν κουβέντα. Μπαίνει ὁ Πέτρος σκυθρωπός καί πέρνει στά χέρια του τά δικόγραφα· κάνει, πώς θά ξαναπάει στήν κάμερα, μά πετάει ξάφνου πάλε τά δικόγραφα στό τραπέζι καί θρονιάζεται στόν καναπέ. Ἡ κ. Σταβρόπλενα κι' ἡ Σμαράγδα κάνουν, πώς δέν τον προσέχουνε καθόλου).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, ὕστερα ἀπό κάμποσο βυθισμό: Πού νά φανταστώ, ποιός εἶταν μέσα...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Τί μουρμουρίζει ἐκεῖνος ἐκεῖ;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σά νά μήν τήν ἄκουσε: Εἶδα ἀμάξι στήν πόρτα, μά πού νά καταλάβω...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Τί παραλογίζεσαι μονάχος σου;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Παραλογίζουμαι, παραλογίζουμαι... (πιάνει τό κεφάλι του) Ναί! παραλογίζουμαι!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ: Τί ἔχεις, βρέ παιδάκι μου; (σηκώνει τά μάτια της ἀπό τήν κάλτσα καί τά στρέφει στόν Πέτρο). Τί φερσίματα εἶν' ἀφτά;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ἄσε με, νά χαρεῖς τήν ἡσυχία σου.

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, αφήνοντας τήν κάλτσα της: Έγώ, βρέ παιδί μου, δέν ξέρω άλλο παιδί νά μή στιμάρει καθόλου τή μάνα του. Τί έχεις; γιατί δέ συνοεΐσαι ποτές μέ μās;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τί θέλεις από μένα;

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Έγώ τί θέλω από σένα; Καί τί δέ θέλω, νά μου πείς! Έγώ ή κακομοΐρα σάνάθρεφα μέ τόσα βάσανα νά σέχω στά γεράματά μου μιά βοήθεια ... καί σύ;! ... Δέν ξέρω τί νά πώ μέ τή μοΐρα μου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τί σου κάνω;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Τί μου κάνεις, λέει; Τί περισσότερο νά μου κάνεις; Εΐκοσι τριών χρονών άντρας καί νά μήν έχεις μιά δουλειά;! Νά μήν κάθεται, κανέμου, νά πάρεις κι' εσύ τό δίπλωμά σου; Έμείς τσιτσιριστήκαμε, πώς τσιτσιριστήκαμε, νά σέ σπουδάξουμε εσένα!... Λέγαμε, θά γίνει δικηγόρος ό Πέτρος, δέν έχουμε πιά ανάγκη... Έσύ νά μήν τήν ιδείς τήν επιστήμη σου... (Ό Πέτρος κοιτάει στό τραπέζι κατσουφιασμένος). Ούλοι οι νέοι επήρανε ένα δίπλωμα κι' ούλοι έχουνε μιά θέση τόρα. Έσύ μονάχα νά μήν τὰκούσεις!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Πάλε τὰ ίδια;

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Όλο ἔτσι μου λές! Ποτές δέν κάθεται νά συζητήσουμε τὰ πράματα, σάν άθρώποι. Τηνέ συχάθηκες, λές, τήν επιστήμη σου; βλέπεις, ξέρω γώ, καί μέ τό δίπλωμά σου, πώς δέ θά κάμεις τίποτα, πού ξέρω, τί λές... Καλά! Πιάσε άλλη δουλειά. Έδώ ό κόσμος έχει τόσες δουλειές για κεινονε πού θέλει νά δουλέψει... Χίλιες φορές δέ μου εΐπε ό μπάρμπας σου ό Χαντζηβασιλείου; άς αποφασΐσει ό Πέτρος νά πιάσει δουλειά καί νά φροντίσω εγώ νάν τού θρώ στή στιγμή θέση...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μή μου τούς μελετάς άφτούς...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Μή σου μελετάμε τό ένα, μή σου μελετάμε τό άλλο... Έμεις, κατάλαβέ το, εΐμαστε φτωχοί άθρώποι, κι' έχουμε τήν ανάγκη καί τού μερμιγκιού. Κατάλαβες; Ποιός νά

Α' πράξη

τὰκούσει, τέτιους συγγενίδες καί νά μήν τούς έχτιμάμε;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σηκώνεται όρθός: . Νά σου πώ, μητέρα; Θέλεις νά μέ πινίξεις; (τεντόνοντας τό λαμό του) Νά, πινίξε με!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Τί λές, βρέ παιδί μου; Τί λές βρέ παιδάκι μου; Γιατί σου λέω νά πιάσεις μιά δουλειά, μου λές νά σέ πινίξω;!... Μή χειρότερα!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μητέρα, άφισέ με· θά σκάσω...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, χωρίς νάν τονέ προσέξει: Κρυφή χαρά τούχα, πώς άφηκες πιά τὰ παλιά σου. Έκάναμε τό σταβρό μας μέ τή Σμαράγδα. Πόσο βάσταξε ή προθυμία σου; μήτε ένα μήνα...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, δείχνοντας τὰ δικόγραφα: Άφτά εκεί γιατί τάχω;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Δέκα μέρες τὰ φέρνεις βόλτα κι' ακόμα νάν τὰ τελειώσεις...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, κλαφτά: Μά εΐνε δουλειά άφτή; Νάντιγράφεις δικόγραφα για τριάντα λεφτά;!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Δέξου τότες νά μιλήσει ό μπάρμπας σου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σκασμένος: Ω, Θε μου!..

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Οί συναστροφές σου σέ χαλάσανε· κι' εκείνα τὰ παλιοβίβλια, πού μās κουβαλās καθετόσο. Θάν τὰ κάψω μιά μέρα, πού θά λείπεις, μπάς κι' ό Θεός ξαναβάλει τό χέρι του στό σπίτι μας...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, κάνοντας χρονομία: ...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, πέρνοντας δρόμο: Τή μιά βολά μέ τό Σιλαλισμό, πώς τονέ λένε. Ού...πρ... εσύ, βλέπεις, θά διορθώσεις τόν κόσμο... Τήν άλλη μάλλα!... Τόρα για τίς άμαρτίες μου ήρθανε κι' οι Άθεοι εδώ μέσα... (συβουλευτικά) Πέτρο, άκουμε κι' έμένα· κάτι ξέρω κι' εγώ... Άστους άφτουνούς, καί δέν εΐνε ή θέση σου, παιδί μου, μέ δάφτους...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μητέρα, γιατί θέλεις νά μέ σκάσεις;

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, άνεβοκατεβάζοντας τό χέρι της: Νά σέ δι-

ορθόσω θέλω, γιατί εγώ σ' αγαπάω μονάχα. Έγώ, πού σ' εγέννησα και σ' ανάθρεψα... Ναι, εγώ, πού σ' εγέννησα...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σηκώνεται όρθός: Μέ γέννησες, έ;... Και μέ ρώτησες έμένα, πού μέ γέννησες;!...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Μητέρα, άστονε, νά ζεις... Δέ μπορεί νά λείψει και μιά μέρα ή γκρίνια από τό σπίτι μας;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ, μέ ινάτι: Ποιός τηνέ θέλει τή γκρίνια εδώ μέσα; έ;!... Έγώ τηνέ θέλω; Πρί γενείτε τά παιδιά (μέ θυμό) τά καταραμένα, ό Χριστός εΐτανε στό σπίτι μου... Ούλος ό κόσμος εΐχε νά κάμει μέ τή ζωή, πού πέραγα μέ τό μακαριτή... Έγώ φταίω, έ;!...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Έσύ νά παραβλέπεις...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΕΝΑ, μέξαψη: Παραβλέπω τή μιά, ύπομονέβω τήν άλλη, μά δέν άντέχω πιά... Τί κατάσταση εΐν' άφτή, νά μή μπορείς νά κάνεις μήτε μιά παρατήρηση στό παιδί σου; (στόν Πέτρο) Γιατί σέ γέννησα, έ;!... Καταραμένη νάνε ή ώρα, πού σέ γέναγα!... Καταραμένη!... Καταραμένη!... (μπαινεί στην κάμερα μέ όρμη. Ο Πέτρος ξαναπέφτει στόν καναπέ κατσοφιασμένος. Η Σμαράγδα κάθεται στή θέση της. Σκυθρωποί κι' οί δύο τους, μένουν αρκετή ώρα άμίλητοι, χωρίς και νά κοιτάζονται).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σηκώνεται άξαφνα και πλησιάζει τή Σμαράγδα: Σμαράγδα, (η Σμαράγδα τόν κοιτάζει) μάγαπάς;

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άδερφός μου είσαι...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Και γι' άφτό μάγαπάς, έ;!...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί θά πεί, γι' άφτό σ' αγαπάω;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Θέλεις, Σμαράγδα, νά σκοτοθώ;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, σηκώνεται κι' άφτή μέ κάπιαν άξαφνιά: Νά σκοτοθείς; Τί λές, Πέτρο;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ναι, Σμαράγδα, άφτό θάνε τό καλύτερο για σ'άς ίσως και για μένα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί λόγια εΐν' άφτά, Πέτρο;!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Δέν τά καταλαβαίνεις, έ;!.. Η κάνεις, πώς δέν τά καταλαβαίνεις;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πέτρο!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Έγώ σ'άς είμαι βάρος, τό ξέρω... Η σύνταξη, πού πέρνομε, δική σας εΐνε και τί σύνταξη; έβδομήντα έννιά δραχμές!... Έσείς μέ ζείτε... έσείς μέ ζήσατε μέ σπουδάξατε έσείς μέ τή στενοχώρια σας...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πέτρο!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τ'άκουσες προτήτερα, πού τ'όλεγε ή μητέρα. Νόμιζε, πώς δέν τό είξερα, πώς δέν τό θυμόμου;... Όχι, Σμαράγδα! Τό ξέρω και τό συλογίζουμαι περισσότερο από σ'άς. Έδώ (βάνει τό χέρι του στό στήθια του) μέ πλακόνει κι' άφτό! Εΐνε τό δέφτερο κακό πού μούκαμαν οί γονέοι μας, ή μητέρα... Μέ γέννησαν και μέ σπούδαξαν!... (χτυπάει τό κεφάλι του σιγά).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τ' εΐν' άφτά, Πέτρο;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άσε με Σμαράγδα, νά στό πώ μιά για πάντα. Έσύ θά μάκούσεις τουλάχιστο, κι' άς μή μέ καταλάβεις... και θέλω νά ξεθυμάνω λίγο. Μη στρίβεις τό κεφάλι σου, Σμαράγδα.

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, κοιτάζοντάς τον άλαφιασμένα: ...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Έσένα σου πέρνω τή ζωή σου, τό εΐνε σου. Σου είμαι πρόσκομα στην αποκατάστασή σου. Ποιός ξέρει; κι' άφτό δέ μου τό είπε, μιά μέρα, ή μητέρα; ίσως νάνε κι' άλήθεια!... Και τί κακό δέ βλέπουμε από μένα!.. Σμαράγδα, θέλεις νά σκοτοθώ;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άφισέ με, Πέτρο...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, τήν πιάνει από τό χέρι: Όλοι σας μέ περνάτε τρελό περνάτε με! Όλοι σας χαμογελάτε, όταν εγώ παρουσιάζουμαι τό μισοσυνήθισα πιά τό χαμόγελό σας! Ναι, Σμαράγδα, ά μου σπαράζεται ή ψυχή, ή ίδια τό καταπίνει τό αίμα της!... Χαμογελάτε, χαμογελάτε όλοι σας!... Χαμόγελο πίκρας έσείς. Τήν ειρώνια και τήν περιφρόνηση, μου τήν έδειξε κι' άφτή τό χαμόγελο εκεινού τ' άλλου...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί σου κάνω ἐγώ, τώρα;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σέ λίγο: Πώς νά στά πῶ νάν τά καταλάβεις... (τὴν τραβάει λίγο ἡ Σμαράγδα ἀντιστέκεται). Κοίτα με, Σμαράγδα... (Ἡ Σμαράγδα τὸν κοιτάζει μὲ πολὺ κατσουφιασμένο πρόσωπο). Νά!.. καὶ στά δικά σου τὰ μούτρα δυσαρέσκεια καὶ περιφρόνηση ζουγραφιέται ἀφτὴ τῆ στιγμῆ... Ὅχτρος σου εἶμαι κι' ἐσένα!... Ὅχτρος σου! (τὴ σπρώχνει. Ἡ Σμαράγδα προχωρεῖ κανά δύο βήματα κι' ἡ μορφὴ τῆς καὶ τὸ στάσιμο δὲν ἀλλάζει καθόλου. Ὁ Πέτρος τραβάει λίγο στό παράθυρο. Ἡ Σμαράγδα τονέ βλέπει, κάνει ἕνα μορφασμὸ μὲ τὸ στόμα καὶ προχωρεῖ κατὰ τὴν κάμερα).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, γυρίζοντας ἄξαφνα: Φέβγεις; (τρέχει καὶ τὴν πιάνει πάλι). Ἄκουε μιά στιγμῆ. Νά συνηνοηθοῦμε, δὲν εἶνε δυνατὸ. Ὅποιος τὸ λέει, ἔχει δίκιο. Τὸ βλέπω κι' ἐγώ. Δέ σου λέω λοιπόν ὅ,τι ἤθελα νά σου πῶ· κάτι θά σέ ρωτήσω μονάχα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μὲ στενοχώρια: Τί θέλεις;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ἐγὼ δὲν καταδίκασα τὸν ἐμαφτό μου ἀκόμα σέ θάνατο· μὰ κι' ἀπὸ τῆ ζωῆ, πάνου κάτου, δὲν περιμένω τίποτα κι' οὔτε μὲ νιάζει καὶ νά πεθάνω! Τὸ καταλαβαίνεις ἀφτό;... (Ἡ Σμαράγδα τὸν κοιτάζει ἐρωτηματικά). Ἄν τὸ καταλαβαίνεις, πές μου, ποιά εἶνε ἡ δική σου ἢ καταδίκη; (Ἡ Σμαράγδα τὸν κοιτάζει ἠλίθια). Ναί!... Τῆ δική σου τὴν ἀπόφαση, καρτεράω. Τάκους;! Ἦθελες νά μὴν εἴμουν;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, τὸ ἴδιο: Τί σου φταίω ἐγώ, πού μου λές τέτια;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Δέ μπορείς νάν τὸ ξεχωρίσεις καλά καλά μέσα σου· δὲν εἶν' ἔτσι;... Μιά κ' ἡ μοῖρα σου μέφερε κοντά σου, τί νά κάμεις κι' ἐσύ;... Σμαράγδα, ἡ μητέρα δέ θέλει νά πεθάνω κι' ἐσύ, σά νά μὴν τὸ θέλεις... Τί νά κάμω, Σμαράγδα;... (τὴν ἀφίνει καὶ πέφτει στό ντιθάνι μὲ πολλές ἀντανακλαστικές κινήσεις. Ἡ Σμαράγδα σταματᾷ λίγο κοιτάζοντάς τον· ὕστερα προχωρεῖ ὡς τὴν πόρτα καὶ φωνάζει: — Μητέρα μητέρα... Τοῦ Πέτρου ἢ

νεβρική κρίση ἐξακολουθεῖ κι' ἡ Σμαράγδα τρέχει κοντά του καὶ γονατίζει μὲ πόνο).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, πιάνοντας τὸ χέρι του: Πέτρο, Πέτρο τί ἔχεις; ... (ὁ Πέτρος κάτι θέλει νά πεί μὰ δὲν τὸ κατορθώνει. Ξάφνου ξεσπάει σέ νεβρικά κλάματα).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, βάνοντας τὸ χέρι τῆς στό κούτελό του: Πέτρο, Πέτρο! Τί ἔχεις, Πέτρο!... (Μπαίνει ἡ κυρὰ Σταβρόπλανα μὲ βιά).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΝΑ: Τί τρέχει;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, δείχνοντας τὸν Πέτρο μὲ τὰ μάτια τῆς: Ὁ Πέτρος μας...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΑΝΑ, σταματώντας λίγο στὴ θέση τῆς κι' ὕστερα τρέχοντας κοντά του: Παιδί μου.. Παιδί μου... Τί ἔπαθες, παιδί μου;... (πέφτοντας ἀπάνου του). Τί ἔχεις, Πέτρο μου; Τί θέλεις; (ὁ Πέτρος ἀπὸ τοὺς νεβρικούς λυγμούς δέ μπορεῖ νά μιλήσει καθόλου). Ὅ,τι θέλεις, παιδί μου... Ὅ,τι θέλεις, ἀγόρι μου...

(Πέφτει ἡ σκηνή)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΑΞΗ

Ένα απόγειομα μιάς Κυριακής τ' Ἀβγούστου, στήν ἴδια καμερούλα τῆς κυρά ΣΤΑΒΡΟΠΛΕΝΑΣ. Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ ἀκουμπισμένη στό παράθυρο κοιτάζει πρός τά ὄξω· ἡ ANNETA εἶνε ξαπλωμένη στόν καναπέ. Ἀπάνου στό τραπέζι φαίνονται ἀραδειασμένα δύο τρία βιβλία Ρούσικα.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἐλα, καημένη, νά κοιτᾶμε τόν κόσμο, πού περνάει.

Η ANNETA: Καημένη κι' ἐσύ, τί καταλαβαίνεις μάφτό τόν κόσμο...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί νά καταλαβαίνω; Μᾶρέσει ὁ κόσμος. Ἐσένα δέ σᾶρέσει;

Η ANNETA: Μά ὀλοένα πάλε;

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ἔρχεται κι' ἀφτή στόν καναπέ: Καλά λοιπόν, ἀφού δέ θέλεις, ἄς κουβεντιάσουμε... (κάθεται· σέ λίγο). Μοναξιά σήμερα.

Η ANNETA: Τίς κυριακάδες ὄλο νύστα μέ πιάνει. Μοῦ φαίνεται χρόνος ἡ μέρα.

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τίς ἄλλες μέρες κάτι πολεμάει κανείς καί περνάει ἡ μέρα χωρίς νάν τήν καταλαβαίνει.

Η ANNETA: Τόντις... (σκεφτική).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, σέ κάμποσο: Τί συλοήζεσαι, Ἀννέτα;

Η ANNETA: Τίποτις. Τί νά συλοηστῶ;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τό ἵπποδρόμιο συλοήζεσαι; Θυμήσου κι' ἐκεῖνο τό ντζουντζέ!...

Η ANNETA, ἀργιά καί ἄθυμα: Γελάσαμε κάμποσο κι' ἐχτές τό βράδι...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πολύ μάλιστα! Ἄμ κείνη, ἀδερφοῦλα μου, ἡ κοντόχοντρη, πώς πέταγε ἀπάνου στάλογο. Φτερά, λές, κι' εἶχε... Μά νά σοῦ πῶ; κείνο, πού μᾶρεσε περισσότερο, εἶτανε κείνος κι' ἐκείνη, πού πηδοῦσαν στά σκοινιά.

Η ANNETA: Ἀφτό δέ μᾶρεσε ἐμένα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ἀπορώντας: Γιατί;

Η ANNETA: Μέ τρώμαζε. Ἐ, τόρα, ἔλεγα, θά πέσουν. Τίχ-τάχ ἔκανε ἡ καρδιά μου κάθε στιγμή, πού τούς ἔβλεπα... Ἄ στό καλό καί τέτια ζωή...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πού ἔχουνε φόβο ἀφτοί ποτές τους.

Η ANNETA: Καί στό ἵπποδρόμιο, Σμαράγδα, κορμί πουλιέται. Ἐγώ, ὅσο πηδοῦσαν ἀφτοί στά σκοινιά, ζαλίζομουν νά κοιτάζω ψηλά...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἐμένα, δέ μένιαζε... Εἴξερα πώς δέν παθαίνουν τίποτις καί δέ μένιαζε...

Η ANNETA: Νά μοῦ πεις οἱ παλιάτσοι, ἔ... Ἀφτοί, κάνε, σέ κάνουν καί γελάς. Ἐκεῖνος ὁ ντζουντζές, καθῶς εἶπες. (σέ λίγο). Μά κι' ἀφτοί, Σμαράγδα, κάτι σοῦ δίνουν μέσα του. Νάν τούς βλέπεις νά κυλιούνται, νά βάφονται, νά μουγκρίζουν, νά χτυπιούνται... καί γιατί ὄλα ἀφτά; γιά τό ἔρημο τό ψωμί...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Καημένη κι' ἐσύ ὄλο ἀφτή τήν ψυχοπονιά στή μέση. Ὁ κόσμος πάει στά θέατρα καί στά ἵπποδρόμια νά γελάσει, νά ἐφκαριστηθεῖ κι' ὄχι νά μαραζώνει... Ἀφτό μᾶς ἔλειπε τόρα...

(*Ἡ Ἀννέτα εἶνε σκεφτική*). Δέν εἶδες ἐκεῖ τόν ἄλλο κόσμον πῶς γελοῦσε; Ἐγὼ κοίταγα τόν ξάδερφό μου τὸ Βάσο μὲνα φίλο του, πού ὅλη τὴν ὥρα ξεκαρδίζονταν στὰ γέλια. Τί γάρις κόταγε να περάσει ὁ ντζουντζές ἀπὸ κοντά τους; πάντα κάτι θάν τοῦ πέταγαν στὰ μούτρα του. Τὸ ἴδιο και τίς γυναῖκες καθεμιά, πού πέρναγε ἀπὸ μπροστά τους, κάτι τῆς ἔλεγαν καὶ τὴν πείραζαν...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Καημένη Σμαράγδα, τί σέ ξιπάζουν..

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Καλὰ τώρα... Ἀλήθεια δέ σουπα;

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Τί;...

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἐκεῖνος, πού περνάει ἀπὸ δῶ καθεμέρα (*ἡ Ἀννέτα τὴν κοιτάζει μὲ περιέργεια*) ἐκεῖνος εἶταν μὲ τόν ξάδερφό μου στὸ ἵπποδρόμιο...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ, ἄξαφνα: Ἀλήθεια;!...

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Βέβαια. Στὴ στιγμή τόν ἐγνώρισα. Ἐσύ δέν κοιτάζεις καθόλου κειθνε. Δέν ξεκόλλησε τὰ μάτια του ἀπὸ πάνω μου.

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Καὶ γιὰ δέ μου τόλεγε ἐχτές, Σμαράγδα;...

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τὸ ξέχασα...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Σμαράγδα! (μὲ μάλομα).

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μὲ χαμόγελο: Καημένη Ἀννέτα. Ἄμ δέν πὰ νὰ κοιτάει, ὅσο θέλει; (*Ἡ Ἀννέτα θυθίζεται σέ σκέψεις*). Ἄφτό σέ φοβίζει; Τὰ παπούτσια του χαλάει, πού περνάει, καὶ τὴν ὄρεξή του, πού κοιτάει.. (*κάνει μορφασμό*).

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Ἄκουσέ με, Σμαράγδα μου. δέ φοβάμαι ἀπὸ σένα. μὰ μὴν ξεχνᾶς τὴ γλωσσοφαγιά τοῦ κόσμου. Ἄμα τονέ βλέπεις καὶ περνάει, κλείγε τὸ παράθυρο... Κλείγε το, Σμαράγδα...

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Οὐ... (*Ἡ Ἀννέτα πέφτει σιγά σιγά σέ σκυθρωπιά*).

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Πίστεφέ με, Σμαράγδα. κάτι ξέρω ἐγὼ, πού σου λέω... (σέ λίγο). Καὶ στὸ ἵπποδρόμιο ἐγὼ δέν ξανάρχομαι... οὔτε ἐσύ νὰ ξαναπᾶς.

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἄλλο τοῦτο πάλε. Μὲ τὰ σωστά σου τὸ λές, Ἀννέτα;

Ἄμ ἄει νὰ κάμεις τὸ λοιπὸ παρέα μὲ τόν ἀδερφό μου....

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Ἄς τὰφίσουμε καλύτερα, Σμαράγδα... (σέ κάμποσο).

Γιὰ τόν Πέτρο δέ σουπά...

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί;...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Τί μούπαν ἀπάνου τὴν ἀβγή...

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Οἱ Ἀρμένιδες;...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Ναί!... Φέβγουνε ἄβριο πρωὶ πρωὶ μὲ παπόρι καὶ μὲ προσκάλεσαν νὰ μὲ πλερόσουν γιὰ κείνα τὰσπρόρουχα, ποῦχα φκιασμένα πῆς κ. Σόνιας. Μιλᾶγαμε διάφορα κι' ἔτυχε κουβέντα καὶ γιὰ σᾶς. Ἦθελαν νάρθουν νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσουν, μὰ τοὺς εἶπε ὁ Πέτρος σας καλύτερὰ νὰ μὴν ἔρθουν. Τότες μούπανε γιὰ τόν Πέτρο σας: «Ἄφτό τὸ παιντὶ εἶνε πολὺ καλὸ παιντὶ. Ἄφτό εἶτανε νὰ γκίνει μεγάλο ἄνθρωπο, μὰ τὰ φαγκωτεῖ κι' ἄφτό, χωρὶς λόγιο».

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μὲ γέλιο: Ἰδια τοὺς κάνεις...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ, ἔακολουθεῖ με μικρὸ χαμόγελο: Ἐέρουνε καὶ πού τότενες κόντεφε νὰ πάθει καὶ μοῦ τόπανε: «Κακὰ κάνει τὸ μητέρα του νάν τὸ σκίζει ἔτσι τὸ παιντὶ τῆς. ντέ ξέρει, φαίνεται, τὸ ψυχή τοῦ παιντὶ τῆς».

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Μπά;! Ἔτσι σουπανε;...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Ναί...

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἀπὸ κείνη τὴ φορά δέν τοῦ ξανάπιασε γκρίνια ἡ μητέρα μου. Νὰ σοῦ πῶ, Ἀννέτα, καὶ τὸ κάτου κάτου τῆς γραφῆς; Ἐχουε δίκιο οἱ Ἀρμένιδες. Δυὸ μῆνες τώρα περνᾶμε, σὰ θέλει ὁ Θεός. Πού ἐκεῖνο τὸ ἔγκρ... ἄμ... κάθε μέρα. Ἐρχομαι νὰ πῶ, πῶς ἡ μητέρα μου ἔφταιγε...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Ὁ Πέτρος σας, Σμαράγδα, δέν εἶνε κακὸ παιδί.

Ἡ ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ποιὸς λέει, πῶς εἶνε κακὸ παιδί; Τοῦτο μονάχα, πού κλειέται στὸ διάβασμα καὶ δέν τονέ νιάζει γιὰ τὸ σπίτι...

Ἡ ΑΝΝΕΤΑ: Τόπανε κι' ἄφτό: «Μὲ τὸ σειρά του τάρτει καὶ τὸ ντουλειὰ σ' ἄφτό τὸ παιντὶ...» Κι' ἐκεῖνοι οἱ Ἀρμένιδες, Σμαράγ-

δα, δέν εἶνε, ὅπως τούς λέμε... Ἔτσι φαίνεται ἐκεῖνος ἄγριος μέ τά μαλιά του, μά νά ἰδεῖς τί ἡμερος καί περιποιητικός πού εἶνε...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἐγώ ἤθελα νά πάω νάν τούς χαιρετήσω τότες, πού μάς τούς ἔφερε ὁ Πέτρος· μά ἡ μητέρα μου δέ μάφηκε...

Η ANNETA: Καί πού λές γιά τόν Πέτρο. Οἱ συναστροφές πού πιάνει δέν εἶνε κακές... (Ἡ Σμαράγδα, σά νά διαμαρτυριέται μέ τό στόμα της) κι' οὔτε τή δουλειά τή μισεῖ, ὅπως λέτε. Ἐνοια σου...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Μακάρι...

Η ANNETA: Θά μέ θυμηθεῖς, Σμαράγδα, μιά μέρα. Ὁ ἀδερφός σου εἶνε μάλαμα, πού δέ φαίνεται... (Ἡ Σμαράγδα τήν κοιτάζει μέ κάπιαν ἀπορία. Σωπαίνουν λίγο). Λοιπό τί ἐλέγαμε; Ἄ!... ἄβριο, πού λές, νύχτα νύχτα φέβγουνε οἱ Ἀρμένιδες...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Καί γιατί ἔτσι ἄξαφνα;...

Η ANNETA: Ἔτσι ἄξαφνα, λέει, τὰποφασίσανε... (Μπαίνει ὁ Πέτρος ἀπό τήν κάμερα, μέ γλυκό χαμόγελο, κρατῶντας στά χέρια του ἕνα ἄλλο βιβλίον Ρούσικο κι' ἕνα χαρτί).

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μονάχες;

Η ANNETA: Τί νά κάμουμε...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Καλά. (κἀθεταί στόν καναπέ κοντά στό τραπέζι, πετῶντας ἀπάνου ἀφτά πού κρατοῦσε). Καί τί λέτε; ἢ δέν κάνει νά μπαίνει κανεῖς στά ἰδιαιτέρα τῶν κοριτσιῶν; (μέ κάπιο χαμόγελο).

Η ANNETA: Δέ λέμε τίποτις ἰδιαιτέρα... Γιά τούς Ἀρμένιδες, λέμε, πού θά φύγουν ἄβριο...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ναί, οἱ δυστυχημένοι. Δέ μπορείς νά φανταστεῖς, πόσο θά λυπηθῶ, πού φέβγουν. Εἶνε χρυσοί, μά χρυσοί ἀθρώποι.

Η ANNETA: Ἀφτό ἔλεγα κι' ἐγώ τῆς Σμαράγδας· μέ καταῦποχρεόσανε τήν ἀβγή μέ τόν τρόπο τους.

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Εἴσουν ἀπάνου τήν ἀβγή. Εἶδες, τί χρυσή γυναίκα ἡ κ. Σόνια;

Β' πράξη

Η ANNETA: Χρυσή, ἀλήθεια.

Ο ΠΕΤΡΟΣ, δείχτοντας τὰραδειασμένα βιβλία: Ἀφτά· τά βιβλία, πού βλέπεις, ὅλα ἐκεῖνη τάχει γραμένα...

Η ANNETA, μέ κάπιαν ἄξαφνιά: Μπά;!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Βέβαια. Νά, ἀφτό (δείχτοντας ἐκεῖνο πού κρατοῦσε) εἶνε ὅλο ποιήματα.

Η ANNETA, πέρνοντας ἕνα βιβλίον: Ἀφτά εἶνε τ' Ἀρμένικα γράματα;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ὅχι! Ἀφτά εἶνε Ρούσικα.

Η ANNETA: Ρούσικα;!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ρούσικα... Μα δέν τό ξέρεις, πές. Κι' ἡ ἴδια, Ρούσα εἶνε..

Η ANNETA: Μπά;! Ἄμ γιατί τή λέμε τό λοιπόν Ἀρμένισα;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, σύγχρονα: Ρούσα εἶνε; Καλά τό κατάλαβε ὁ Βάσος!... (ὁ Πέτρος τή μισοκοίταξε).

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Εἶνε Πολωνορούσα, καί γεννήθηκε στήν Πετρόπολη. Εἶνε ἀδερφή τοῦ Στανίσλαου Τζαγκόφσκη τοῦ περιφήμου μηδενιστή, ἄν ξέρεις ἀπ' ἀφτά... Ἡ Σόνια Τζαγκόφσκη!...

Η ANNETA: Τί λές, καλέ;!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μάλιστα. Ἡ Σόνια Τζαγκόφσκη, πού εἶνε κεραβνός σέ τέτια ζητήματα. Ἀφτά ἐδώ τά βιβλία, πού βλέπεις, ἔχουνε χαλάσει τόν κόσμο· (σά νάν τῶλεγε μονάχος του). Τί κρίμα νά μήν ξέρω τή γλώσσα...

Η ANNETA: Ἀφτά εἶνε σπουδαία, πού μάς λές.

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Καί πού νάν τά μάθεις ὅλα της καί τοῦ κ. Ἀντζανιάν. Θέλεις νά σοῦ πῶ μερικά;...

Η ANNETA: Καημένε Πέτρο...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, μέ χαμόγελο: Ἡ κ. Σόνια, πού λές, μέ τόν ἀδερφό της στήν Πετρόπολη εἶταν μπασμένοι στήν «κοινότητα», ὅπως τή λένε· σά νά ποῦμε σῆνα σύλογο ἀναρχικό. Ἐδώ κι' ἐνιά δέκα χρόνια τούς ἀνακάλυψαν καί μόλις κατόρθωσαν νά γλυτόσουνε στή

Γαλία κι' οί δυό τους. "Υστερα κατέβηκαν στην 'Ελβετία κι' εκεί σπούδασε ή κ. Σόνια καί τή γιατρική...

Η ANNETA: Αφτό τό ξέρω. Μου τόχει πομένο ή Σμαράγδα από τότες...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τότες έβγαλε καί τό πρώτο της βιβλίο· αφτό εδώ (δείχτει ένα). Λέγεται: «Η Φυσιολογία τής Ρουσίας». Έκει έγνωρισε καί τόν κ. Αντζανιάν...

Η ANNETA: Τόν άντρα της;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ναί. Κι' αφτός εΐτανε πρόσφυγας εκεί. Αφτός πάλε άλλο είδος. Ένα όνειρο έχει, νά ιδει τήν Αρμενία νά λεφτερωθει από τόν Τούρκο κι' από τό Ρούσο. Εΐτανε στην Πόλη επαναστάτης καί τότε πιάσανε. Μή ρωτάς, πώς εγλύτοσε· όλα τά μέσα τά μεταχειρίστηκε. Έκει στην Τουρκία, άμα έχεις παράδες, ούλα τά κατορθώνει. Δωροδόκησε τούς φύλακες καί κατόρθωσε νά δραπετέψει στη Ρουσία. Από κει τόν εξόρισαν καί κατέβηκε τότες στην 'Ελβετία, όπου γνωρίστηκε μέ τήν κ. Σόνια. Τόρα εδώ διεφτυνε ένα κομητάτο Αρμένικο. Γράφει καί μιά φημερίδα. Τήν τυπώνει σέτσιγαρόχαρτο· τή θάνει μέσα σέ φακέλλους καί τή μπάζει στην Τουρκία, τάχα, πώς εΐνε γράμα. Άς εΐνε· αφτά μπορεί νά στά πώ άλλοτες. Στην 'Ελβετία λοιπόν, πού λές, γνωρίστηκαν μέ τήν κ. Σόνια, κι' αγαπήθηκαν. Αγαπήθηκαν μέχρι τρέλας. Πρέπει νάκούσεις τούς ίδιους νά στά λένε: «Ανακάλυψα, μουλεγε ή κ. Σόνια, στην ψυχή του Αντζανιάν τήν άρμονία τής ψυχής μου...» καί παρθήκανε...

Η ANNETA, πού προσέχει πολύ: Έτσι λοιπό παρθήκανε;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Παρθήκανε, πού λές. Μά, πώς παρθήκανε;...

Η ANNETA: Πώς παρθήκανε;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Χωρίς στεφάνια καί χωρίς παπάδες...

Η ANNENA, ξαφνιαζόμενη: Σώπα, καλέ!...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, σύγχρονα: Η άθειά τους!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ναί, ναί!... «Τί θά πει μιά έφκή του παπα, λείει ή κ.

Σόνια. Μπορεί αφτή νά μου αλλάξει τήν καρδιά μου έμένα; Άμα νιώσαμε, λείει, πώς ή επιθυμία νά ενοθούμε μέ τόν Αντζανιάν, κορυφώθηκε μέσα μας, ενοθήκαμε. Ίδανικό είχε κι εκείνος, ιδανικό είχα κι' εγώ.» Μά, καημένη Αννέτα, αφτά πρέπει νάν τακούσεις από τούς ίδιους νάν τά λένε. Σέ πιάνει συγκίνηση. (σά νά αφαιριέται) Μιά μέρα ρωτούσα τήν κ. Σόνια, πώς περιάζει τάτε-ριαστο, στό ιδανικό τους· νά ιδεις τί μουπε: «Αφτό πού νομίζεις έσύ ατέριαστο, μου λείει, ούτε υπάρχει άρμονικότερο. Έγώ δέν έχω πατρίδα. Η οικογένεια μου εΐνε από τή Βίλνα μά γώ γενήθηκα στην Πετρόπολη. Όποιος Ρούσος δέν εΐταν επαναστάτης στάληθινά του, μέ περιφρονούσε καί μέσπρωχνε. Πολωνέζα, σου λείει. Ο άδερφός μου εΐταν βουτημένος στην κοινότητα... ακόμα καί στό φόνου του Τζάρου τότες είχε τό χέρι του. (Η Αννέτα καί ή Σμαράγδα δείχνουν τόν ξιπασμό τους με μορφασμούς). Χώθηκα κ' εγώ κει μέσα, κι' εγνωρίσα τήν αλήθεια. Η πατρίδα μου εΐνε ή λεφτεριά, ή επανάσταση. Για τον Αντζανιάν τόρα; Αφτός γεννήθηκε στη Βάνη· εκεί ανατράφηκε, στους συγκενεις μέσα καί στους συμπολίτες του. Μαζί τους φυλάγονταν από τών Κούρδων τό κυνήγι καί τό χαντζάρι. Σέ κάθε διωγμό τους όλοι τους μιά μάζα εγίνονταν· κι' αφτά δέ μπορεί αφτός νάν τά ξεχάσει πιά. Αρμένης γενήθηκε κι' Αρμένης εΐνε κι' Αρμένης θά πεθάνει. Ούτε υπάρχει πλέον άχραντο γι' αφτόν ιδανικό από τήν Αρμενία κι' ούτε πρέπει νά υπάρχει. Σ' αφτήν εΐνε αφιερομένος, γιατί αφτή εΐνε ή πατρίδα του αφτουνοϋ. Κι' εγώ, μουλεγε ή κ. Σόνια, πού τή λεφτεριά καί τήν επανάσταση έχω πατρίδα, πώς νά μή βοηθήσω, όσο μπορώ, τό ιδανικό τ' άντρός μου, αφού ή Αρμενία τήν επανάσταση θάδράξει, για νά λεφτερωθει μιά μέρα; Έπειτα για νά νιώσει κι' ή Αρμενία, τήν αληθινή, τή μεγάλη σκλαβιά καί νά επαναστατήσει κι' αφτή εναντίο της, δέν πρέπει νά πετάξει πρώτα τή σκλαβιά του Τούρκου;...» Τέτια μουλεγε...

Η ANNETA, κοιτάζοντάς τόν μέ κάπια κατάπληξη: Φαντάσου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, δείχνοντας ένα άλλο βιβλίο: Άφτό εδώ, λέγεται: «Η εκκλησιά του Γιανού». Δέν ξέρεις τί θά πεί, έ;!

Η ΑΝΝΕΤΑ, μέ προσοχή: Όχι...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Η εκκλησιά του Γιανού είταν στήν αρχαία τή Ρώμη κι είταν πάντα ανοιχτή, όσο ή Ρώμη πολεμούσε. Για νά δεις πόσο πολεμούσε ή Ρώμη, φαντάσου, πώς σ' ένα διάστημα από πεντακόσια χρόνια, τρεις φορές μονάχα έκλεισε άφτή ή εκκλησιά!

Η ΑΝΝΕΤΑ: Τί λές, καλέ;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Έδώ λοιπό σάφτό τό βιβλίο, τί νομίζεις λέει; Για τό παντοτινό άφτό άνοιγμα τής εκκλησίας του Γιανού, για τόν αιώσιο πόλεμο τών ιδεών για τήν επανάσταση του άτόμου έναντίο του καταναγκασμού, πού τό πιέζει, για τίς καθημερινές άφτές νίκες καί καταστροφές. Σ' άφτό τό βιβλίο, μούπε, αφιερόνει καί μερικές σελίδες για τήν Ελλάδα καί πολλές για τήν Αρμενία καί προμαντέβει, πώς πολύ γλήγορα θά κοκινίσει τό χώμα της άπ' άκρη σ' άκρη κ' έκαντοντάδες χιλιάδες θύματα θά πέσουν θυμίαμα νά λιθανίσουν τό θεό άφτό τό Γιανό.

Η ΑΝΝΕΤΑ: Μ' αφτή κατανταίνει τρομερή γυναίκα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Καλέ, άφτή ή ξανθούλα ή τόση δά;!

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ναί, άφτή!... Άς είνε, σάς τά είπα άφτά, γιατί τ' όφερε ή κουβέντα... Σας έλεγα λοιπό, πού ένόθησαν άστεφάνοτοι κι' άνίσως κάμουν καί παιδιά, δέ θάν τά βαφτίσουν. (Η Σμαράγδα ξυνίξει τό πρόσωπό της. Η Αννέτα είνε βυθισμένη σέ σκέψες). Τέτιοι είνε άφτοί, πού λές, οί Αρμένιδες...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Όλα καλά· μά νά είνε άθεοι!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Στήν ψυχή άφτωνών, Σμαράγδα, κι' άφτό ακόμα στέκεται (στήν Αννέτα). Τί σκέφτεσαι, Αννέτα;...

Η ΑΝΝΕΤΑ, μέ μικρή χερονομία: Τί ρωτάς... (σε λίγο). Άφτοί είνε άλλοι άθρώποι· άλλοι από μάς... (γυρίζοντας στον Πέτρο).

Καί γιατί φέβγουνε έτσι άξαφνα;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ά! Τούς κάμανε κι' από δώ έξορία...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μ' ανακούφιση τάχα: Έτσι ντέ!...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Σώπα;! Άμ γιατί;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Καλά καλά δέν ξέρω... Τούτο μόνο ξέρω, πώς ή Τούρκικη πρεσβεία έκαμε διαμαρτύρηση στήν κυβέρνηση γι' άφτούς κι' ή κυβέρνηση τούς έδωκε προθεσμία πέντε μέρες νά φύγουν από τήν Ελλάδα...

Η ΑΝΝΕΤΑ, μέ άπορία: Άμ πώς άφτό;!

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Δέν ξέρω, τί νά σου πώ... Άφτοί οί κακόμοιροι λυπούνται, πού φέβγουν από τήν Ελλάδα, δέν ξέρεις πώς. Έδώ είταν κοντά στίς ένέργειές τους...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Καί, πού θά πάνε τόρα;!

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Στή Λόντρα... Έκει είνε ασφαλισμένοι, από διαμαρτυρήσες κι' έξορίες...

Η ΑΝΝΕΤΑ, ύστρα από κάμποση ώρα: Λοιπόν είνε ζωή άφτή;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, κοιτάζοντας την παρατηρητικά: Για μάς τούς μικρούς, βέβαια, δέν είνε ζωή...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Νά λοιπό, τί σκεφτόμουνα προτήτερα, πού μέ ρώτησες. Άφτό σκεφτόμουνα! Άφτοί τόρα μέ τήν αγάπη, πού έχουνε, μέ τήν όμόνοια, πού ζοϋνε μεταξύ τους, τί έφτυχισμένοι πού θά είταν νά κάθουνταν ήσυχοι, σέ μιά γωνιά... (Άξαφνα πιάνει ένα βιβλίο από τό τραπέζι). Αγκαλά, πού ξέρω τί λέω κι' εγώ... (γυρίζοντας στον Πέτρο). Κι' άφτό δικό της είνε;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, γέροντας από κάπια συλόηση, πού τούδωσε ό λόγος τής Αννέτας: Ναί.

Η ΑΝΝΕΤΑ: Κι' είνε, σάν καί τάλλα;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άφτό είνε ποιήματα. Τά λέει: «ό μεγάλος Λεβιάθαν».

Η ΑΝΝΕΤΑ: Άφτό πάλε τί θά πεί;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Λεβιάθαν, είνε ένας δράκοντας άκαταγώνιστος, πού δέν έχει τόν όμοιο του στή γής, πού όλα τά ύψηλά τά βλέπει κι' είνε βασιλιάς άπάνου σ' όλους τούς γυιούς τής περιφάνιας...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Δράκοντας;!

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ναι, συμβολικός. Τί νά σου πώ; Αφτά τά βλέπεις στό θαμάσιο βιβλίο του Γιώβ στην Παλαιά Γραφή. Από κεί ή κ. Σόνια έχει παρμένο και τό μόντο, πού έχει εδώ στό ζώφυλο (της δείχνει μέ τό δάχτυλό του στό βιβλίο.) Θά πεί: «Έμπροσθεν αὐτοῦ προτρέχει ἀπώλεια».

Η ANNETA, ξεφυλίζοντας τό βιβλίο: Άκούς και ποιήματα...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Σάρέσουν τά ποιήματα, Άννέτα;

Η ANNETA: Πού καταλαβαίνω ἐγώ...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, ξεδιπλώνοντας τό χαρτί, πού κρατούσε στην ἀρχή: Έδώ μετάφρασα τό πρελούντι, νά πώ, του «μεγάλου Λεβιάθαν». Έ ή κ. Σόνια μου τό μετάφρασε Γαλικά κι' ἐγώ τῆς τόκαμα σέ Ρωμέϊκους στίχους. Θέλεις νάν τάκούσεις;

Η ANNETA, κοιτάζοντάς τον δειλά: Για νά ιδούμε κι' ἐμεῖς...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, διαβάζοντάς το: «Στέκουμαι ἐμπρός του...» κατάλαβες; τό λέει ή ἴδια ἀφτό. «Η δύναμή του» του Λεβιάθαν δηλαδή, «γένεται δική μου! Κι' ἄ δέν τῆ νιόθεις, Άντρα μου» ὄχι βέβαια τόν κ. Άντζιανίαν... τό Λεβιάθαν, κατάλαβες; (Η Άννέτα τόν κοιτάζει και κουνάει σιγά το κεφάλι της). Ἄς τό πούμε λοιπόν ἀπό τήν ἀρχή:

Στέκουμαι ἐμπρός του. Η δύναμή του γένεται δική μου!

Κι' ἄ δέν τῆ νιόθεις, Άντρα μου, θάν τῆ δείξει ή ψυχῆ μου.

Τρέμε, τύρανε... Ὁ Δούλος σου ζυπνάει και χλιμιντράρει και σπάζει μένα δάγκαμα τό σάπιο χαλινάρι.

Τύρανε, ιδές μας. Δράκοντας φτερνίζει φώς κοντά του ἀνοιγοκλεί ή Δρακόντισα τήν πόρτα του Θανάτου!...

Βλέπεις, μέ τί πεποίθηση, μιλεῖ;...

Η ANNETA: Έγώ εἶμαι ἀγράματη!... (Ὁ Πέτρος τήν κοιτάζει μέ στοργή). Δέ μπορῶ νάν τά καταλάβω καλά ἀφτά ὄλα...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, κοιτάζοντάς τη κατάματα: Άρκετά ὄμως, πού νάν τά αἰστανθεῖς... (Η Άννέτα χαμηλώνει το κεφάλι της). Δέν τό θρῆκα, Άννέτα;... (σῶλη ἀφτή τῆ διάρκεια και κατόπι ή Σμαράγδα κοίταζε πού και πού τήν Άννέτα μέ ματιά, σά νά περηφανέβονταν για τόν ἀδερφό της!...)

Η ANNETA: Άκόμα δέν κατάλαβα, τί θέλει νά πεί μάφτό τό δράκοντα...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Αφτά, Άννέτα, εἶνε φιλοσοφικά κάπως. Κι' ἐγώ, ἄ δέν εἶχα διαβασμένα μερικά πράματα, δέ θά μπορούσα νά τά νιώσω καλά... (παρασέρνεται πάλε, σά νά ἀφαιριέται). Λεβιάθαν, έχει γραμμένο κι' ἕνας μέγανος ἐμπειρικός φιλόσοφος Έγγλέζος, ὁ Hobbes. Λεβιάθαν ἐκεῖ, συμβολίζει τήν πολιτεία, ὄλο τό πλῆθος, πού κατανταίνει πρόσωπο πιά, μέ τήν τεράστια του τήν πραγματική δύναμη, πού κάθε τί, πού θάνακατεφτεῖ μαζί του ὄπωςδήποτις, θάν τό καταφάει... (σά νά συνέρχεται). Ἄς εἶνε τόρα, ἀφτά εἶνε φιλοσοφικές θεωρίες... (σηκώνεται κι' ἐρχεται κοντά στην Άννέτα. Η Άννέτα κρατούσε τό «μεγάλο Λεβιάταν» ἀνοικτό στην ποδιά της, σά νάν τόν εἶχε λησμονημένο. Ὁ Πέτρος βλέποντάς τον). Ἄ... Αφτό τό σονέτο, πού ἔχω σημαδέψει τείνει; (πέρνει τό βιβλίο και τό παρατηρεῖ). Ἄ, τό σονέτο της στην Πλάτερ. (γυρίζοντας στην Άννέτα). Εἴρεις, ἀφτή ή Έμιλή Πλάτερ, εἶταν πατριώτισα τῆς κ. Σόνιας, και στην Πολωνική ἐπανάσταση, διοικούσε ἕνα λόχο ἀπό φοιτητές...

Η ANNETA: Η ἴδια;!

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Η ἴδια!... (Τῆς ξαναβάνει τό βιβλίο στην ποδιά της και συργιάνει). Σᾶς γνώρισα λοιπόν ἄρκετά τήν κ. Σόνια.

Η ANNETA: Πού νά φαντάζεται κανείς τέτια πράματα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ἔτσι για νά πεί κάτι: Μήν περιμένεις προκοπή ἀπό ἄθεο, Άννέτα... (Η Άννέτα τήν κοιτάζει και δέ μιλεῖ).

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Νά σου πώ, Σμαράγδα, σ' ἀθρώπους επαναστάτες, ὄπως ἀφτοί, τό πράμα δέν εἶνε πολύ ἀφύσικο και... σπουδαῖο.

Βέβαια γιά σένα, για τή μητέρα, και γιά μένα ακόμα (κοιτάζει τήν Αννέτα) ή πίστη στό Θεό, είνε απαραίτητο πράμα...

Η ANNETA, μελαχολική: 'Η πίστη στό Θεό!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, κοιτάζοντάς την ακόμα: Βέβαια... 'Εμείς εΐμαστε κοινόι άνθρωποι και πρέπει νάχουμε ένα στήριγμα στή ζωή μας... Άλοίμονον, Αννέτα, σ' ένα τέτιον άνθρωπο, αν τόν πάρει ο κατήφορος... (θέλοντας τάχα νά πειράξει τή Σμαράγδα). Τή Σμαράγδα, μόνο ο φόβος του Θεού τή συγκρατεί... (Χαμογελάει, πού τή βλέπει).

Η ANNETA: 'Ο φόβος του Θεού!... (προχωρεί στό παράθυρο και στέκεται εκεί συλοσημένη).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, σύγχρονα: 'Η Σμαράγδα δέν είνε κουτή νά μήν πιστέβει τό Θεό!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, έρχόμενος κι' άφτός στό παράθυρο δίπλα στήν Αννέτα: σιγά κάπως, όχι όμως και χωρίς νάκούγεται από τή Σμαράγδα: Γιατί εΐσαι μελαχολική;...

Η ANNETA: Δέν είμαι μελαχολική...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: 'Ε, δά, φαίνεσαι, πολύ μάλιστα. (σέ λίγο). Κι' εσύ, Αννέτα, δέν είσαι μικρότερη από τήν κ. Σόνια. ('Η Αννέτα ξαφνιάζεται). Μή σου περάσει ή ιδέα...

Η ANNETA, κοιτάζοντάς τον παράδοξα: Κοροϊδέβεις;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: 'Εγώ;! Σου λέω λοιπό, πώς κι' εσύ είσαι μάρτυρας μιás ιδέας. Για δόσε μου τό χέρι σου. ('Η Αννέτα τό δίνει, χωρίς κοντά, νάν τό νιώσει.) Νά, άφτό τό χέρι, Αννέτα, είνε μελανιασμένο από τό πολύ τό ράψιμο, ενώ μπορούσε νά μήν εΐταν. Σε σέβουμαι, Αννέτα, γι' άφτό τό χέρι σου τό μελανιασμένο...

Η ANNETA, τραδιώντας τό χέρι της και μέ συστολή: Άφισέ τα, σέ παρακαλώ άφτά...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Καλά· τάφινω άφού σέ πειράζω... (κοιτάζει λίγο στό δρόμο. Εάφνου γυρίζοντας). Μού λές κατιτίς;...

Η ANNETA: Τί;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μά δέ θά μέ παραξηγήσεις;

Η ANNETA: Γιατί νά σέ παραξηγήσω;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ξέρω κι' εγώ...

Η ANNETA: Δέ θά σέ παραξηγήσω.

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Σ' άρέσει ή ήσυχη ζωή;

Η ANNETA, κοιτάζοντάς τον ήρεμα: Μάρέσει ή ήσυχία...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: 'Η ήσυχία είνε ώραϊο πράμα· και μένα μάρεσει, δέν ξέρεις πώς. 'Ο οργανισμός μου δέν είνε πλασμένος γιά τήν αντίρα, όσο κι' ά μέ τραβάει ή θεωρία. (κοιτάζοντάς τη γλυκά). Τόνισσα και προλίγου...

Η ANNETA, μέ μικρή άξαφνιά: Μπά;!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άπάνου στήν κουβέντα, πού κάναμε. Ναι, έχεις δικιο... 'Εγώ αν εΐμουν σαν τόν Άτζανιάν κι' είχα μιá Σόνια στό πλευρό μου, θάστανά τό κλουβάκι μας σέ μιάν άγκωνίτσα παράμερη. (σιγότερα). Δέ μέ παραξηγήσες, έ;...

Η ANNETA, μέ κατεβασμένο πρόσωπο: Γιατί;... (έρχεται και κάθεται στή θέση της. 'Ο Πέτρος ξακολουθεί νά κοιτάζει από τό παράθυρο στό δρόμο).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, σιγά στήν Αννέτα: Είδες, τί γνωστικά, πού τάπε ο αδερφός μου;

Η ANNETA: 'Ο αδερφός σου πάντα μιλάει γνωστικά...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Δόξος ο Θεός! (δυνατά). Πέτρο...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, προχωρώντας από τό παράθυρο: Τί θέλεις, Σμαράγδα;

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άλήθεια τάπες άφτά;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άλλά;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Έτσι σέ ρώτησα.

Ο ΠΕΤΡΟΣ: 'Η έφτυχία, Σμαράγδα, γιά μās, είνε σένα σπιτάκι μέ μιá γυναικούλα. Σ' ένα φτωχικό τραπέζι στρωμένο μέ τήν άγάπη, πού προσφέρνει τό φαί ο ιδροτας της τιμής... (Ξαναμπάνει στήν κάμερα. 'Η Αννέτα ταραζεται και κοκινίζει).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, κάνοντας τό σταβρό της: Θάμα... ('Η Αννέτα τήν

κοιτάζει και δέ μιλεί). Αν τό πώ τής μητέρας, λειτουργία θά κάνει...

Η ANNETA: Νάν τό πείς...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Καί θά κάτσω; (μπαίνει ο Πέτρος φορώντας τό καπέλο του). Φέβγεις;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μέ περιμένουν άπάνου (έρχεται στό τραπέζι και πέρνει τή μετάφρασή του). Θάν τούς γράψω τή μετάφραση, σένα χρυσοδεμένο βιβλίο, πού κρατάει για τόν έαφτό της ή κ. Σόνια, άποκάτου άπό τό δικό της ποίημα. "Ω ρεβουάρ...

Η ANNETA: Χαίρε!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, προχωρώντας ως τήν πόρτα και ξαναγυρίζοντας: Νά σās πώ ένα πράμα, θά μου το συχωρέστε;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί πράμα;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Πολιώρα, πού έμπαινα, άκουσα τίς κουβέντες σας εκείνες για μένα... Χωρίς νάν τό θέλω, τίς άκουσα... (προχωρώντας πάλε στην πόρτα: στην Άννέτα). Τούς δικούς σου λόγους, Άννέτα, ποτές μου δέ θάν τούς ξεχάσω... Σήμειοσέ το καλά, Άννέτα: άπό καιρό, είσαι ο πρώτος άθρωπος, τού σπιτιού μας άς πώ, πού άκουσα άπό τό στόμα του τέτια λόγια για μένα... (κοντά στην πόρτα μισοστεκούμενος και μέ μικρή κίνηση τού κεφαλιού του). Σέ νέα ζωή θά μέ μπάσεις... (φέβγει).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Δέν κατάλαβα τέιπε...

Η ANNETA, ύστερα άπό κάμποσο βυθισμό: Σμαράγδα!...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ξαφνιαζόμενη κάπως: Τ' είνε, Άννέτα;...

Η ANNETA: Είμαι πολύ, μά πολύ δυστυχημένη...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μάνησυχία: Τί έχεις;

Η ANNETA: Άς μπορούσα νάν τό πώ, τί έχω θά ξεθύμαινα κιόλας... Έκλαψα τόσες φορές...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Σώπα, καημένη...

Η ANNETA, θουρκομένα: Τί μώφελει πιά και τό κλάψιμο...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Μά τί;...

Η ANNETA: Νά μέ περιφρονείς, Σμαράγδα... Δέν άξίζει νά μέ προσέχει πιά άθρωπος... Άχ!... άς μπορούσα νά στόλεγα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, τήν πλησιάζει: Πές μου, Άννέτα... Έτσι μέ τρομάζεις.. (τής πιάνει τό χέρι).

Η ANNETA: Άσε με Σμαράγδα: μή μέ ρωτάς. Για νά μή στό λέω, θά πεί, πώς δέ μπορώ νά στό πώ... Νά μέ λυπάσαι μονάχα... πολύ νά μέ λυπάσαι... (δακρίζει).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Μά τ' είν' άφτά τ'άξαφνα;...

Η ANNETA: Δέν είν' άξαφνα. Είνε μέρες τόρα. Είνε άπό τότες, πού έκαμες νά μέ ιδείς μία βδομάδα... Σέ ντρεπόμουν τότες και κρυβόμουν... (βάνοντας τό μαντύλι της στό μάτια της). Φαντάσου αν έβλεπε ή μητέρα μου... θά πέθαινα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Δέν καταλαβαίνω σ'άλήθεια τίποτις... Δέ ντρέπεται νά κάνεις έτσι; Τί θά πούν άφτά;... (κάνοντας μορφασμό). "Ω, καημένη!...

Η ANNETA: Θά πούν πολλά, Σμαράγδα... Κι' άφτά όλα, πού μάς είπε ο Πέτρος, μου τήν έδειξαν πού πολύ τήν κακομοιριά μου...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μέ κάποια φαιδρότητα: Βάνω στοίχημα, πώς τ'ανάκαλυφα...

Η ANNETA, μέ τρόμο: Τί;... Για πές μου, τί αναάλυψες;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άν είνε αλήθεια, θά μου τό πείς;...

Η ANNETA, τό ίδιο: Πές μου, νά ζεις... Πές μου τό, καημένη...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μέ χαμόγελο: Συμπαθείς τόν αδερφό μου: δέν είν' άφτό;... (μέ φαιδρότητα.) Γι' άφτό πάντα, όλο καλό έλεγεσ για άφτόν. Νά μήν τό καταλάβω τόσον καιρό... Τόρα θυμάμαι...

Η ANNETA, μέ πολλή μελαγχολία: Καημένη...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άφτό δέν είνε;...

Η ANNETA: Δέν είν' άφτό...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άφτό είνε και ντρέπεται νά μου τό πείς...

Η ANNETA: Δέ θά στό πώ ποτές, Σμαράγδα. Κι' άφού λές έτσι, άκουσε λοιπό... Τό κακό δέ θά είπαν, ά συμπαθούσα εγώ τόν

- ἀδερφό σου... Τό κακό εἶνε, πού ἐκεῖνος μέ συμπαθεῖ... Ναί, Σμαράγδα, ἀφτό εἶνε τό κακό...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Σέ συμπαθεῖ ὁ ἀδερφός μου; καί δέν τό θέλεις ἐσύ; Ὁ ἀδερφός μου, σοῦ λέω, ἅμα πιάσει δουλειά, οὔτε θά ὑπάρχει καλῖτερος γαμπρός...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Σμαράγδα... Ἀφτό τό ξέρω... Ὁ ἀδερφός σου δέν εἶνε γιά μιά παλιογυναίκα, σάν κι' ἐμένα· τό ξέρω ἀφτό...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ἀναγελώντας τη: Οὔμ... ἴμ... ἴμ...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Ἐγώ εἶμαι... μή ρωτᾶς τεῖμαι...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μέ μικρό θυμό: Οὔφ πιά... ἀλήθεια κι' ἀπ' ἀλήθεια... Τεῖσαι;...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Τίποτις δέν εἶμαι...(σηκόνεται βουρκομένη και τραβάει στο παράθυρο).
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μέ μάλομα: Μά τήν ἀλήθεια, δέν καταλαβαίνω, πώς σκοφτούσατε μερικές. Οὔλο τή στενοχώρια μέσα σας. Ἐ; εἶμαι φτωχιά καί δουλέφτρα· καί πιά πρέπει νά πεθάνω;... δέν τόχω σκοπό, κυρά μου, οὔτε νά πεθάνω, οὔτε νά μαραζώσω. Ἄ, μά τό Σταβρό!... Τή χαιρουμενί τή ζωή ἐγώ κι' ὅπου μπορῶ νά γλεντήσω δέν τὰφίνω, στό λέω... Ἀκούς ἐκεῖ, εἶμαι φτωχιά; Οὔλος ὁ κόσμος δέ μπορεῖ νάνε πλούσιοι... (σηκόνεται καί προχωρεῖ κι' ἀφτή στό παράθυρο. Ἡ Ἀννέτα γυρίζει τότες καί ξαπλόνεται στόν καναπέ). Μά νά σοῦ πῶ, πρέπει νά σᾶς τά χτυπάει κανένας. Εἶμαι... εἶμαι... Τεῖμαι; Εἶμαι φτωχιά καί φαίνουμαι... Ὅριστε τεῖμαι (ἀκουμπάει στό παράθυρο καί προσέχει ὄξω. Ἡ Ἀννέτα στόν καναπέ ξακολουθεῖ νάνε βυθισμένη πολλήν ὥρα. Σιωπή ἀρεκτῆ. Εἰς φάνου ἡ Σμαράγδα στό παράθυρο κουνάει τό κεφάλι της, σά νά χαιρετάει, ὕστερα τραβιέται μέσα κατακόκκινη καί πιάνει τά μάγουλά της μέ τά χέρια της. Ἡ Ἀννέτα τή βλέπει και τή ρωτάει μέ τό βλέμμα της).
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Θέ μου...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Τί σοῦ συνέβηκε, Σμαράγδα;...

B' πράξη

- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί ἔπαθα!...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Τί ἔπαθες;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Παναγία μου... Κοίταζα κατά τό μπακάλικο, πού ἔστριψα ξάφνου τά μάτια μου κείθενε, κι' εἶδα ἕνανε ἀποκάτου τό φανάρι, πού μέ κοίταζε κατάματα καί μέ χαιρέτησε στή στιγμή. Προτοῦ καταλάβω ποιός εἶταν, Ἀννέτα, τόν ἐχαιρέτησα κι' ἐγώ...
- Η ΑΝΝΕΤΑ, μέ προσοχή: Ποιός εἶταν;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἐκεῖνος, πού περνάει καθεμέρα...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Ἀλήθεια;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Θέ μου!... Τί θά βάλει μέ τό νοῦ του νάν τονε χαιρετήσω κι' ἐγώ... (κάθεται μελαχολική). Τί ἔπαθα, Θέ μου...
- Η ΑΝΝΕΤΑ, τῆς πιάνει τό χέρι: Στό εἶπα, Σμαράγδα, ἐγώ, νάν τό κλείς τό παρεθύρι... Ἀπό δῶ καί πέρα νά προσέξεις... Ναί, Σμαράγδα μου, ἄκουσε με· πολύ, πολύ νά προσέξεις...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἀννέτα...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Δέ φαντάζεσαι, πού φτάνει ἡ κακοήθεια μερικῶνε...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Μά τί τοῦ κάνω ἐγώ ἀφτουνου, πού δέ μάφινει πουθενά ἡσυχῆ;...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Ἐκεῖνος τό ξέρει, τί τοῦ κάνεις...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Νά μήν κοτάει κανείς μήτε στό παράθυρό του νά βγεῖ... (συνέρχεται πιά καί σηκόνεται) ἀκούτε!... (ἀκούγεται ὁ κρότος ἀμαξιού πού σταματάει ἡ Σμαράγδα ξαναπροχωρεῖ στό παράθυρο).
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Πάλε στό παράθυρο;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, χωρίς νά δώσει ἀπάντηση: Ὁ Βάσος εἶνε... Καί πού νά μάς ἔφερνε πάλε εἰσιτηρία γιά τό ἱπποδρόμιο.
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Ὁ κ. Βάσος εἶνε;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ναί. Ἄμα ἄκουσα τὰμάξι, ἀμέσως τό κατάλαβα...
- Η ΑΝΝΕΤΑ, μέ στενοχώρια: Δέν ἤθελα νά εἶμουν ἐδῶ...

- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Γιατί, καημένη; Θά μάς πεί τόσα νέα... (μπαίνει ό Βάσος καπνίζοντας πούρο).
- Ο ΒΑΣΟΣ, μέ χαμόγελο: Καλημέρα σας· (στην Άννέτα). Κι' έλεγα μέ τό νοϋ μου, πώς θά είσουν εδώ. (στη Σμαράγδα) Ή μητέρα σου δέν είνε δώ;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Είνε αποδίπλα· κάνει συντροφιά τής μητέρας της (δείχνει τήν Άννέτα).
- Ο ΒΑΣΟΣ: Κι' ό κ. φιλόσοφος;
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ό Πέτρος μας είνε άπάνου στους Άρμένιδες, πού θά φύγουν άβριο....
- Ο ΒΑΣΟΣ: Μπά; καλό καταβόδιο στ' άγρίμια... (γυρίζοντας) Καλίτερα νάμαστε μονάχοι, έ;!...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Έμεις σήμερα έχουμε τόση μοναξιά.. (Ή Άννέτα κάθεται μελαχολική στόν καναπέ).
- Ο ΒΑΣΟΣ: Πώς περάσατε λοιπόν στό τσίρκο;
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Στο ίπποδρόμιο; Έξοχα περάσαμε. Μακάρι νά μπορούσαμε νά πηγαίναμε καί σήμερα.
- Ο ΒΑΣΟΣ: Δέ μου τό λέγατε; Είχα τρία εισιτήρια καί τάδωσα...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Φκαριστούμε. Τό Σαβάτο πάλε, ά σου περσέψουν, μάς τά δίνεις..
- Ο ΒΑΣΟΣ: Όποτε θέλετε. (στην Άννέτα) Κάτι μελαχολική σήμερα;...
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Δέν είμαι καθόλου μελαχολική... (βάνοντας τό χέρι στό στόμα της). Μέ πονεί τό δόντι μου καί γι' άφτό...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Περαιστικά... (στη Σμαράγδα). Τελοσπάντων έχτές μου είσυνα καθράκι (χαμογελάει) κόσμο ξεμούρλανες στό τσίρκο... (ή Σμαράγδα ταραίζεται λίγο· ή Άννέτα τόν παρακολουθεί περίεργα). Πού νά φαντάζομουν, πώς έχω τόσο χαριτομένη ξαδέρφισα...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, κόκκινη: Άφείστε τα, σās παρακαλώ, άφτά...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Καλέ, σου λέω, ό φίλος μου ό Κοκός είνε ξεμουρλαμέ-

- νος μαζί σου. Μέφαγε χτές τό βράδι, όλο γιά σένα νά μου μιλεί... Τόν ξέρεις τόν Κοκό;...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ταραγμένη: Δέν ξέρω κανάν Κοκό...
- Ο ΒΑΣΟΣ, μέ χαμόγελο, χαϊδέοντας τό μάγουλό της: Τί ώραία πού σου πάει τό κοκίνισμα. (Ή Σμαράγδα τραβιέται) Έλα ντέ, τί φοβήθηκες από μένα; (Κατεβάζει τό χέρι του. Ή Σμαράγδα συχάζει κάπως). Πού λές, λοιπό, δέ μπορεί νά μήν ξέρεις τόν Κοκό· άφτός περνάει ταχτικά από δώ... καί προλίγου μάλιστα θά περάσει... Ά σās βρώ καμιά μέρα μονάχες σας όξω, χωρίς τή θειά, νά σου τονέ συστήσω...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ταραγμένη πολύ: Δέ θέλω νά μου λές τέτια... (τραβιέται αρκετά καί σοβαρέδει).
- Ο ΒΑΣΟΣ: Δέ θέλεις νά σου λέω τέτια; Καλά λοιπό, δέ σου λέω... (γερνώντας στην Άννέτα καί μέ μισόκλεισμα του ματιού του). Δέ θέλει, έ;!...
- Η ΑΝΝΕΤΑ, σοβαρά: Τό θρίσκετε παράξενο;...
- Ο ΒΑΣΟΣ, κουνιώντας τούς ώμους του: Ξέρω κι' εγώ!...
- Η ΑΝΝΕΤΑ, τό ίδιο : Ή ξαδέρφισά σας, κύριε, νά είσαστε βέβαιος, δέν είνε, σάν τά άλλα κορίτσια...
- Ο ΒΑΣΟΣ, ξεπαζούμενος: Πώς είπες;
- Η ΑΝΝΕΤΑ: Άφτό, πού είπα... (ό Βάσος άνοίγει τό στόμα του νά πει). Κι' άφτό τό σημερινό, όρκίζομαι, πώς ούτε θάν τό φανταζόμουνα καθόλου...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Μπά;!... (περνάει κάμποσο· στη Σμαράγδα). Έτσι στά είπα άφτά, νά σέ πειράξω... Δέ σου κακοφάνηκε, έ;
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άφτά νά μή μου τά λέτε πιά...
- Ο ΒΑΣΟΣ: Ένια σου... (σε λίγο). Δέ μου λές, από κείνο τό γλυκό, έχουτε ακόμα;
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Έχουμε....
- Ο ΒΑΣΟΣ: Μου δίνεις μιά κουταλιά, νά πιώ ένα ποτήρι νερό;...

(*Η Σμαράγδα μπαίνει στην άλλη κάμερα. Ο Βάσος ξερχεται κοντά στην Αννέτα*). Τί έχεις σήμερα;

Η ΑΝΝΕΤΑ: Τίποτα δέν έχω...

Ο ΒΑΣΟΣ: Όχι, κάτι έχεις...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Για τί;...

Ο ΒΑΣΟΣ: Μά ξέρω κι' εγώ.

Η ΑΝΝΕΤΑ: Γιατί είπα μιά αλήθεια;

Ο ΒΑΣΟΣ: Γιατί είπες μιά κουταμάρα...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Κύριε, ή Σμαράγδα είνε ξαδέρφισά σας...

Ο ΒΑΣΟΣ: Γιατί είνε ξαδέρφισά μου...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Έγώ θάν τήν προσέξω, όσο δέν πρόσεξα τόν έμαφτό μου...

Ο ΒΑΣΟΣ: Λές;...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Λέω...

Ο ΒΑΣΟΣ, μισοκλιώνοντας τά μάτια του: Βλέπω κι' επήρες πολύ θάρος...

Η ΑΝΝΕΤΑ, μέ τόλμη: Τό κακό είνε, πού τό πήρα άργά...

Ο ΒΑΣΟΣ: Άστειέβεσαι;

Η ΑΝΝΕΤΑ: Δέν άστειέβουμαι καθόλου..

Ο ΒΑΣΟΣ: Υπαγε όπίσω μου, Σατανά...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Ναί, κύριε... δέν είνε διαγωγή άφτή. Δέ φέρνονται έτσι στά τίμια κορίτσια ποτές...

Ο ΒΑΣΟΣ: Ω! ω!...

Η ΑΝΝΕΤΑ, τό ίδιο: Μάθετέ το. Τή Σμαράγδα εγώ θάν τήν επιβλέψω. Μέ κάματε νά σάς φοβάμαι γι' όλα... Ότα συλογίζουμαι, πού μπαίνετε από τήν ήμέρα στά σπίτια και κρυβόσατε άποκάτου στά κρεβάτια τών κοριτσιώ, γιά νά παρουσιαστείτε τή νύχτα...

Ο ΒΑΣΟΣ, διακόβοντας: Πές το λοιπόν τόσην ώρα... (ακούγονται πατήματα) Όστερα σου λέω... (μπαίνει ή Σμαράγδα μέ δίσκο. Ο Βάσος όρθός πέρνει δύο κουταλιές και πίνει τό νερό).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πάρε κι' εσύ, Αννέτα.

Η ΑΝΝΕΤΑ: Δέ θέλω εγώ, Σμαράγδα. Έμένα μέ πονεί τό δόντι μου...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πάρε, καημένη.. (ό Βάσος θάνει τό ποτήρι στό δίσκο κι' ή Σμαράγδα ξαναμπαίνει τότες στην άλλη κάμερα).

Ο ΒΑΣΟΣ, στην Αννέτα, γκουρλόνοντας κάπως τό μάτι του: Τή νύχτα θάν τά πούμε καλά...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Νά μήν έρθείς τή νύχτα...

Ο ΒΑΣΟΣ: Τ' είπε, λές;

Η ΑΝΝΕΤΑ: Νά μήν έρθείς!..

Ο ΒΑΣΟΣ: Δέν άκούω καλά...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Μάλιστα.

Ο ΒΑΣΟΣ: Θάν τό ιδούμε... Έγώ θάρθώ κι' εσύ μήν έχεις άνοιχτά... (ξαναμπαίνει ή Σμαράγδα και κάθεται συλοσημένη λίγο).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί ζέστη, πού κάνει...

Ο ΒΑΣΟΣ, πλησιάζει στό τραπέζι και πέρνει ένα βιβλίο: Τί βιβλία είν' άφτά; Μπά, Ρούσικα! Τί άλαμπουρνέζικα γράματα κι' άφτά τά Ρούσικα (άνοίγει τό ξώφυλο) Ω; άφιέροση... (διαβάζει), A notre cher ami Pierre... ή ύπογραφή; τί λέει ή ύπογραφή;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Είνε έργα τής κ. Σόνιας άπάνου και τά χάρισε τού Πέτρου μας...

Ο ΒΑΣΟΣ: Ά!.. άμ γι' άφτό έπιασαν τόσες φιλιες μέ τόν κύρ φιλόσοφο...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ο Πέτρος μας δέν είνε πιά κείνος, πού ξέρατε...

Ο ΒΑΣΟΣ, ειρωνικά: Χαίρω πολύ γιά τήν ειδηση (βγάνει τό ρολόϊ του) Έξη και είκοσι... (μπαίνει ή κυρά Σταβρόπλενα).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΛΕΝΑ: Μπά; Έδώ 'σαι; Καλό σε βρήκα, παιδί μου... (στην Αννέτα). Έρθε, κόρη μου, σπίτι σας ή κυρία Έλένη. Μόλις ήρθε...

Η ΑΝΝΕΤΑ: Πρέπει νά πηγαίνω ... (σηκώνεται). Χαίρετε... (φέβγει βιαστική).

- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, *μέ μικρό χαμόγελο*: Μπά βιασίνη.
 Ο ΒΑΣΟΣ: Είδες τή μοδιστρούλα...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, *γελώντας*: Χί,... χί, χί... "Όλο γνώση και προκοπή είνε αφτή ή μοδιστρούλα, πού βλέπεις. Μακάρι όπου καλό μου θέλει...
 Ο ΒΑΣΟΣ, *γελώντας ειρωνικά*: Τί λόγος...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, *μέ κάπια περιέργεια*: Τί λές, καλέ;...
 Ο ΒΑΣΟΣ: Έγώ; Τίποτα... Τ' είπα;...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Άμ λέου κι' έγώ...
 Ο ΒΑΣΟΣ: Άλλο τίποτα ξέρεις;
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Έγώ; πού νά ξέρω ή κακομοίρα;...
 Ο ΒΑΣΟΣ: Άς πηγαίνω λοιπόν, κοντέβει εξήμιση (πέρνει τό καπέλο του και τό μπαστούνι του κι' έτοιμάζεται νά φύγει. Τήν ίδια ώρα μπαίνει ο Πέτρος, βιαστικά κάπως, και χαιρετάει ψυχρά μέ μιá κίνηση του κεφαλιού, πού περισσότερο του ξεφέβγει). Άντίο σας' (φέβγει ψυχρά κι' αφτός).
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Στο καλό, παιδί μου, στο καλό...
 Ο ΠΕΤΡΟΣ, *μέ κάπιαν ανάσα*: Πόσο χάρηκα...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Γιατί;...
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Πού δέν είταν εδώ ή Άννέτα.
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, *μέ κάπια περιέργεια*: Άμ γιατί;... (ακούγεται τάμάξι, πού φέβγει).
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άκουσα τάμάξι, πού στάθηκε κάτου και τό κατάλαβα πώς θάνε αφτός. Άμ δέ μόρεσα νά κατέβω προθήτερικ. Τί νάν τούς πείς άπάνου;...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Γιατί;...
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μή θυμόσεις, μητέρα, πού σου κατηγοράνε τόν άνιψιό σου. Νά, αφτός, ο άνιψιός σου μέ φοβίζει. Δέν έρχεται εδώ ταχτικά για καλό, πώς τό θέλεις;...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: "Όλο νά κατηγοράς εσύ...
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Έγώ δέν κατηγοράω... Κι' είνε, μητέρα, πού έχει νά

- κάνει μέ τήν Άννέτα... Ναι, ά δέν έρχεται εδώ και για τή Σμαράγδα' πού ξέρω γώ... (Η Σμαράγδα ξαφνιάζεται από τή θέση της).
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Ά στο καλό, παιδί μου...
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μητέρα μου, πιστεφέ με' κι' ή ματιά του ακόμα ατιμάζει. Δόξα ο Θεός όμως... Τί ξέρεις, τί νά λείι στήν παρέα του...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, *κοιτάζοντάς τον χαηλομένα*: Άφτές τίς υποψίες νά μήν είχες...
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άν του βαστάγατε, έγώ λέω μούτρα, κανά δυό φορές...
 Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, *σηκώνεται*: Νά σου πώ, μητέρα; Τόντικ, πρί για δέν έρχότανε καθόλου;
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Για σου, Σμαράγδα μου. Δέν ξέρεις, μητέρα, στήν αρχή τί έκανε; Άμα άπάνταγε στο δρόμο του τήν κ. Σόνια άπάνου, ή ίδια μου τόπε, χίλιες βλακείες της έλεγε Γαλικά. Ός ότου τόν έβρισε ή ίδια... Νά σε χαρώ, μητέρα κάτι ξέρω πού στο λέω... (Η κ. Σταβρόπλαενα χαηλομένη, κάτι πάει ν' άπαντήσει).
 Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Άκούς, μητέρα, τί έκαμε;!...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Άίντεστε στο καλό κι' οι δυό σας. Τόν καημένο τό Βάσο, τί του κατηγοράνε... Μή χειρότερα. Δέ θέλω νά μου ξαναπέιτε τίποτικ... (μέ λίγο θυμό).
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άσε, Σμαράγδα. (στή μητέρα του) Καλά, μητέρα, δέ σου ξαναλέμε τίποτικ, αφού δέ θέλεις...
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Έχουτε άλλη κουβέντα;... (γυρίζοντας στον Πέτρο). Φέβγουνε ταχιά οι Άρμένιδες;
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ναι, άχάραγο. (παρκαλετικά). Μητέρα, θά μου κάμεις μιá χάρη;
 Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τί χάρη;
 Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τούς ύποσκέθηκα νάν τούς συνοδέψω ως τόν Πειραιά. Θέλω νά μέ ζυπνήσεις άχάραγο, ε, μητέρα;... μπορεί έμένα νά μέ πάρει ο ύπνος...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, μέ στοργή: Άς σου τήν κάμω τή χάρη. Κι' ἄς εἶνε πιά τό τελεφταῖο ἀφτό.

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μπράβο... Θά ιδεῖς κι' ἐγώ ἀπό δώ καί πέρα... (στή Σμαράγδα). Δέν πηγαίνεις λίγο στῆς Ἀννέτας, Σμαράγδα μου;

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Ἐχουνε μουσαφίρισα ἐκεῖ...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Κάτι ἤθελα νά σου πῶ ἰδιαίτερα... Δέν πειράζει ὅμως· ἄς τᾶκούσει κι' ἡ Σμαράγδα... (στή Σμαράγδα). Μά δέ θά κάμεις χρήση πρί τῆς ὥρας, ἔ, Σμαράγδα;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Πώς θά κάμω χρήση;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μπράβο!... Καθεῖστε... Κάθησε, μητέρα... (κάθονται ὅλοι).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, μέ περιέργεια: Τί τρέχει;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τώρα θά μάθεις· καί πιστέβω νά χαρεῖς...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, κοιτάζοντας πρὸς τᾶπάνου: Μακάρι...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ἀποφάσισα νά λάξω ζωή. Ἀποφάσισα νά δόσω ἐξετάσεις τόν Ὀχτώδηρ...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, τό ἴδιο: Μακάρι, παιδί μου, μακάρι...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Καί θά βρῶ καί δουλειά... Ἐνοια σου γι' ἀφτό...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, κάνοντας τό σταβρό της: Ὁ Θεός νάν τό δόσει!... Νάχεις τήν ἐφκή μου, παιδί μου.

Ο ΠΕΤΡΟΣ. Θά σου πῶ τώρα κι' ἐν' ἄλλο...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Τί ἄλλο;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, μ' ἀπόφαση καί μισοκοιτάζοντας τή μητέρα του· σιγά: Θά παντρεφτώ...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, μάξαφνιά: Θά παντρεφτεῖς;!..

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ἐέρω... ἔέρω...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, μάπορία: Τί ξέρεις;!...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τό ξέρει κι' ἡ ἴδια... Καλέ μητέρα, γιά τήν Ἀννέτα σου λέει...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, ξαφνιαζομένη: Γιά τήν Ἀννέτα;!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, διακόδοντας καί γλήγορα: Τό ξέρει κι' ἡ ἴδια, εἶπες;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ναί! Μόλις ἔφυγες καί μελαχόλησε κι' ἄρχισε νά μου λέει κάτι ἀνοστιές γιά τή φτώχεια της, ξέρω γώ τ' ἤθελε νά πεί καί σέ μελέτησε ἐσένα. Τῆς λέω γώ: «μῆπως καί συμπαθεῖς τόν ἀδερφό μου καί τά λές ἀφτά;...» κι' ἐκείνη μοῦπε, πώς δέν κάνει γιά σένα, πώς εἶνε δυστυχημένη καί τέτιες κουταμάρες...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, μέ χαρά: Τόλεγα γώ!... (πιάνοντας τό χέρι τῆς μητέρας του καί γονατίζοντας κοντά της). Μητέρα μου, τήν ἀγαπῶ ἀπό καιρό... Μονάχος μου τόξερα καί μαράζονα. Δέν τόλμαγα οὔτε νάν τό δείξω. Νόμιζα, πώς κ' ἐκείνη μέ θαροῦσε, σάν τούς ἄλλους, ὑποκόντριο καί τρελό... Ὅχι, μητέρα, ἀφτή δέ μέ νομίζει ἔτσι· μέ κατάλαβε. Τᾶκουσα μέ τᾶφτιά μου, πού ἔμπαινα, νάν τό λέει στή Σμαράγδα μας. Δέν ξέρεις, πώς μου φάνηκε, μητέρα. Στή στιγμή ἀνάτειλε καινούργιος κόσμος μέσα μου. Ναί, μητέρα... Θέλω νά δουλέψω κι' ἐγώ· νά ἐνόσω κι' ἐγώ τούς κόπους μου μέ τούς δικούς της. Ἐσεῖς θά μέ συμπαθεῖστε· ἔχουτε ἐσεῖς τό δικό σας, τή σύνταξή σας. Μητέρα μου, ἀπό μίαν ὥρα ὅλος ὁ κόσμος μου φαίνεται ἀλιότικος... Τήν ἀγαπάω, μητέρα...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, κοιτάζοντάς τον με στοργή: Τήν ἀγαπάς, ἔ;!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ναί, μητέρα. Κ' ἐκείνη θά μάγαπήσει μέ τόν καιρό, ἄ δέν αιστάνεται ἀπό τόρα κατιτίς γιά μένα... Μητέρα μου... Τί λές ἐσύ, μητέρα μου;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, τραδιῶντας τό χέρι της: Σήκω ἀπάνου, παιδί μου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ὅχι, μητέρα. Θά μου πεις πρῶτα... (στή Σμαράγδα) Παρακάλεστη κι' ἐσύ, Σμαράγδα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Θέλει, Πέτρο... Δέν τό βλέπεις, πού θέλει;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Θέλεις, μητέρα; Τί ἐφτυχής πού εἶμαι... Πόσο σέφκαριστώ... (τῆς φιλεῖ τά χέρια). Καλή μου μητέρα...

13' ηρ' α' δ' ε'

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, μέ συγκίνηση: Σήκω τώρα λοιπόν άπά-
νου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, τό ίδιο: Μητέρα μου, πόσο είμαι έφτυχής...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ, τόν τραβάει: Σήκω λοιπόν... (ό Πέτρος
σηκώνεται).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, (πιάνοντας κι' άφτή τό χέρι τής μητέρας της και
φιλιώντας το). Μητέρα μου...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Τήν έφκή μου νά'χουτε, παιδιά μου... (κοι-
τάζοντας προς τάπάνου) 'Ο Θεός νά σās έδλογήσει ... (τά φιλεϊ).

(Πέφτει ή σκηνή).

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΦΤΕΡΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΤΡΙΤΗ ΠΡΑΞΗ

Αχάραγο. Στην ίδια καμερούλα τής κυρά ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑΣ, άπά-
νου στό τραπέζι, μιά λάμπα φωτίζει θαμπά. Η κυρά ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕ-
ΝΑ γυρίζει δάθε κείθε, κάτι συγυρίζοντας. Τό παράθυρο είνε άνοι-
χτό για δροσιά. Από πάνω ακούγονται όλοένα κρότοι, σάν από μετα-
κίνηση μπαούλων. Μπαίνει, από τήν άλλη κάμερα, ό ΠΕΤΡΟΣ, μέ
νυχτικά, μόλις νιμένος, και σκουπίζοντας τό πρόσωπό του μέ μπό-
λια.

Ο ΠΕΤΡΟΣ, προχωρώντας στό παράθυρο και κοιτάζοντας: Άκόμα νά
χαράξει...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Είνε νύχτα ακόμα.

Ο ΠΕΤΡΟΣ, πετώντας τή μπόλια και μέφκαρίστηση: Ά!... (Αρχίζει
νά ντένεται.)

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Άπάνου έτοιμάζονται. Δένουνε, φαίνεται,
τά μπαούλα τους.

Ο ΠΕΤΡΟΣ: 'Ως φαίνεται. Δέν ακούς; Έτοιμάζονται οί κακόμοι-
ροι...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΛΕΝΑ: Μέ τί θά κατεβούνε στόν Περαία;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μάμάξια. Θάν τούς συνοδέψω ώς τό παπόρι.

- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Καί τό παπόρι τί ώρα θά φύγει;
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Στίς ἔξη θά φύγει.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, σταματώντας: Φαντάσου, σάν τούς κατάδικους, νάν τούς διώχνουνε ἀπό δώ κι' ἀπό κεῖ...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τέτια εἶνε ἡ ζωή τους ἀφτουνών...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μά εἶνε ζωή ἀφτή;...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Καί ὅμως εἶνε ἡ ζωή, πού τούς δυναμώνει. Βγάλτους ἀπό τήν κίνηση, ἀπό τήν ἐπανάσταση κι' εἶνε ζήτημα, ἄ θά μπορέσουν νάνθέξουν. Χτές τό βράδι μούπανε καί τό λόγο πού τούς κάνουνε ἐξορία.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Καί ποιός εἶνε ὁ λόγος;
- Ο ΠΕΤΡΟΣ, μέ ἡσυχία: Ἐσύ θά φρίζεις. Θυμάσαι κείνονε μέ τά μικρά ματάκια, πού φόργε κατάμαβρα πάντα, καί τόρα λίγον καιρό δέν τονέ βλέπαμε πιά;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Κείνονε, πού κοίταγε ὄλο χάμου; Καλά λές, τί γίνηκε ἀφτός; χάθηκε...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ἐμ! Θά ιδεῖς. Πρῶτα, ξέρεις γιατί φόργε κατάμαβρα;
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Ὅχι...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Γιατί, λέει, εἶχε αἰώνιο πένθος, ἐπειδή ἡ πατρίδα του εἶνε σκλάβα...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μπά;!...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ἀφτόνε λοιπό, τόν Ἀβετή, Ἀβετής λεγότανε, τόν εἶχαν σταλμένο τούτοι ἐδώ στήν Πόλη νά σκοτόσει τόν Πατριάρχη τους..
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, μέ φρίκη: Τί λές;! ἀλήθεια;!...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ, ἡσυχά: Βέβαια. Ὁ Πατριάρχης τους ἐπολέμησε κάτι ἐνέργειες τοῦ κομιτάτου, καί, φάνηκε, πώς ἡ διαγωγή του στό Σουλτάνο, εἶταν προδοτική γιά τό σκοπό τους. Τό συζήτησαν λοιπόν ὄλοι τους οἱ Ἀρμένιδες ἐδώ, ἀπάνου μάλιστα, καί τόν καταδίκασαν σέ θάνατο τόν Πατριάρχη. Τότες ἔστειλαν τόν Ἀβετή νά

- ἐχτελέσει τήν καταδίκη... (σά νά μιλοῦσε μονάχος του). Γι' ἀφτό, κάτι εἶχα δεῖ στίς φημερίδες τελεφταῖα...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Πώ, πώ, πώ!... Καί τόν ἐσκότωση;...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ὅχι. Δέ πίτυχε ὁ Ἀβετής. Ἄμα ἔφτασε στήν Πόλη ὁ Ἀβετής βρόηκε τούς ἄλλους, πού εἶχε ἐντολή νά συνοηθεῖ μαζί τους, καί φαίνεται, πώς κάποιος τούς πρόδοσε ἀπ' ἀφτούς καί τούς συλάβανε. Τούς κατασέσανε ὅ,τι τούς βρήκανε· κι' ἀνακάλυψαν τέλος πάντω μέ τήν ἀνάκριση, πώς εἶταν βαλτοί ἀπό τό κομητάτο τῆς Ἀθήνας.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τούς ἐσυλάβανε, ἔ;... Καλά τούς κάμανε...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Κεινούς τούς συλάβανε καί τούς κρεμάσανε. Γιά τούτους ἐδώ ἡ Τούρκικη πρεσβεία ἔκαμε διαμαρτύρηση στήν Κυβέρνηση, κι' ἡ Κυβέρνηση τούς ἀνάγκασε νά φύγουνε.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, μέ φρίκη: Πότες νά φύγουνε, Παναγία μου...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ, μέ χαμόγελο: Γιατί, τόσο ἰνάτι;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Ρωτᾶς καί γιατί; Ἀθρώποι εἶν' ἀφτοί ἡθεριά;...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ἄ, γι' ἀφτό; Ἀφτοί λοιπόν εἶνε μάρτυρες... μάρτυρες σάν τούς ἄγιους, πού προσκυνᾶμε...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, ἀνατριχιάζοντας: Οὔφ!...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ, ἡσυχά: Γιατί σου φάνηκε παράξενο;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μά τί λές, παιδί μου;
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Βέβαια... (σέ λίγο). Δέ μου λές, μητέρα, ὁ παπούλης σου, πού, καθώς χίλιες φορές μούχεις πομένο, σκότωση τούς στο σφεφέρι, πώς σου φαίνεται; Θεριό σου φαίνεται;
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, ξαφνιαζόμενη: Τί σκέση ἔχει ὁ παπούλης;
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τί σκέση ἔχει; Ἄμ τί νομίζεις, πώς διαφέρουνε ἀφτοί; Ἡ γιατί θέλησαν νά σκοτόσουνε ἕναν ἄθρωπο, ἔστωντας κι' ἄν εἶ-

τανε Πατριάρχης, έχει να κάνει τίποτις; Ένας είναι κι' άφτός, άμα μάάλιστα είναι τέτιος, πού λένε. Τό ζήτημα, μητέρα, είναι να κατορθόσουνε κείνο, πού πρέπει...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μά γιατί τά κάνουνε άφτά;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Για να μην είναι σκλάβοι στον Τουρκο, όπως εμείς μία φορά!... Για να μην τους πέρνει ο κύρ Τουρκος κι' ο κύρ Κούρδος, όποτε του καπνίσει την περιουσία τους και τή ζωή τους, τή γυναίκα τους και τό κορίτσι τους. Γι' άφτό τά κάνουνε άφτά. Είναι θεριό, όποιος ζητάει να μην είναι σκλάβος;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Όστε άφτοί είναι σκλάβοι, όπως είμαστε κι' εμείς μία φορά;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Σκλάβοι βέβαια...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Σκλάβοι, πού θά πεί... (Συλοήζεται λίγο). Οί κακόμοιροι...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Βλέπεις, πού τους λυπάσαι τώρα;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Άμ τους λυπάμαι... Θυμάμαι, τά τί μου δηγότανε ή μακαρίτισα ή κυρούλα μου, πού τραβάγανε στον καιρό της σκλαβιάς...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Νά ιδείς, τί έχει παθμένο ο κ. Άντζανιάν. Μία μέρα, πάνε καμιά δεκαπενταριά χρόνια, κεί κάτω στή Βάνη την πατρίδα του, πιάστηκαν δυό Κούρδοι με κάτι Άρμένιδες. Πήγανε οί Κούρδοι σένα μαγαζί Άρμένικο και φάγανε κι' ήπιανε και ξεφαντόσανε κι' ύστερα δέν ήθελαν να πλερόσουν. Κάτι τους είπαν οί Άρμένιδες κι' οί Κούρδοι τότες τους αρχίζουν στο ξύλο. Έ, πιά, είδαν κι' άπόειδαν οί φτωχοί οί Άρμενέοι, μάθρισε τό μάτι τους κι' αστράφτουν μία μπιστολιά του ενός και τον άφίνουν στον τόπο. Τότες να ιδείς, τάκούς, οί Κούρδοι μαζέφτηκαν όλοι τους και τό πήραν άφτό γι' άφορμή και ρίχτηκαν στους Άρμενέους. Έσφαζαν, έσφαζαν από δάφτους, όπου εύχαιναν. Άρπαζαν τίς γυναίκες τους και τίς άτίμαζαν μπροστά στα μάτια τους: εκαιγαν σπι-

Γ' ηρ άξ

τια... μή ρωτάς τί έκαναν. Πού να μιλήσουν οί φτωχοί οί Άρμένιδες;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, με κατάπληξη: "Ντζ, "ντζ, "ντζ!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ο κ. Άντζανιάν ήταν τότες ως δέκα όχτώ χρονών, άρεβωνιασμένος από παιδάκι με μία κοπέλα. Σ' εκείνες τίς σφαγές οί Κούρδοι, έσφαζαν τον πατέρα και τον αδερφό της κόρης, πήραν κι' εκείνη κι' άφου την άτίμασαν έλεεινά, την άφησαν ύστερα σε κακό χάλι. Όταν την είδε ο κ. Άντζανιάν έφριξε, μούπε. Τό κορίτσι τό φτωχό την άλλη μέρα πέθανε κι' άπάνου στο κουφάρι του ο κ. Άντζανιάν όρκίστηκε να αφιερωθεί όλόψυχα πιά στην επανάσταση...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μπά, μπά, μπά, τί ακούω!... (σωπαίνουν λίγο). Κι' ύστερα επήρε την κ. Σόνια ο κ. Άντζανιάν;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ού· την κ. Σόνια είναι λίγα χρόνια, πού την πήρε... Την άλλη, του την είχαν άρεβωνιάσει από παιδάκι, πού είταν, ή οικογένειά τους. Γι' άφτό, πού λές, τραβάνε, όσα τραβάνε...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μπά, παιδί μου... (σε λίγο.) Νά σου πώ;... Θάν τους καρτερέσεις να κατεβούνε ή θά πάς άπάνου από τώρα;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άμα ακούσω τίς καρότσες κι' έρθουν θάνέβω μία στιγμή, νάν τους βοηθήσω κι' εγώ...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Άκου δώ. Άμα κατεβούτε να μου μιλήσεις, τάκούς; Θέλω νάν τους χαιρετήσω κι' εγώ τελεφταία φορά...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Άκούς, λέει...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, σά να μιλούσε μονάχη της: Μπά, μπά, μπά, τί ακουσα!... Άκούς την άρεβωνιαστικά του!...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Την άρεβωνιαστικά του! Φαντάσου δηλαδή να μου πείραζαν έμένα την Άννέτα... Τό συλογίζουμε μονάχα και...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Έμεις δέν είμαστε σκλάβοι, παιδί μου.. Δόξος ο θεός... (κάνει τό σταθρό της).

- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Σκλάβοι... (μπαίνει ή Σμαράγδα μισοντυμένη). Καλημέρα Σμαράγδα, πώς ξύπνησες τέτιαν ώρα;
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τί γάρεις κοιμήθηκα καθόλου σήμερα; Από τότες, πού έπεσα στό κρεβάτι μου, δέν έκλεισα ματάκι. Τώρα άρχισαν κι' οί χτύποι άποπάνου τό κεφάλι μου...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Καί σηκόθηκες. Δέν πειράζει, κοιμόμαστε τό μεσημέρι λίγο περισσότερο.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Καλίτερα, πού σηκόθηκες; νάποχαιρετήσεις καί σύ τούς Άρμένιδες.
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Βέβαια. Άν τό καταλάβαινε κι' ή Άννέτα νά σηκονότανε κι' εκείνη...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Πού νάν τό καταλάβει...
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Δέν είνε δά καί σπουδαίο πράμα. Έκείνη τούς έχαιρέτησε από χτές τήν άβγή.
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τί κάνει... Καλό εΐτανε...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ, ντυμένος πιά κι' έτομος: Άς κοιμηθεί ή καημένη ή Άννέτα, νάχει κανέμου τόν ύπνο διάφορο... (πλησιάζει στό παράθυρο). Ό,τι χαράζει... Νά, κεϊ πέρα... Έλα νά ιδείς, Σμαράγδα... (Η Σμαράγδα πλησιάζει στό παράθυρο). Βλέπεις, τί ώραία πού είνε; Γιά δές ό Τρελός, φαίνεται σά μικρός Λεβιάθαν, πού κοιμάται... (κοιτάζουν κάμποσο· ή Σμαράγδα άποσταίνει κι' έρχεται καί κάθεται στόν καναπέ. Ο Πέτρος ξακολουθεί νά θαμάζει τό γλυκοχάραμα. Σέ λίγο περνάει ένας μανάβης μέ τό γαιδουράκι του φορτομένο λαχανικά. Στή σιγαλιά τού πυκνού μουχρομάτου, άκούγεται μέ ιδιαίτερη άρμονία τό κουδανάκι του. Ο Πέτρος τόν παρακολουθεί κάμποσο).
- Ο ΠΕΤΡΟΣ, γυρίζοντας: Άρχισε πιά ό κόσμος νά πηγαίνει στή δουλειά του...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τί νά κάνει ό φτωχός.
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τί γλυκειά, πού είνε ή ζωή... (περπατάει λίγο). Νά, άφτός τώρα, πού πέρασε μέ τό γαιδουράκι του, θά πάει στήν άγο-

- ρά, θά πουλήσει τίς ντομάτες του, θά γυρίσει ύστερα στό χτηματάκι του κοντά στή γυναικούλα του... Μιά χαρά! Τί περισσότερο χρειάζεται; Έδώ δέν είνε Κουρδοί, έ, μητέρα;...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, κάνοντας τό σταθρό της: Έκαμε ό θεός...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Από χτές έγεινα κι' εγώ άλλος άθρωπος. Δέν ξέρεις, μητέρα. Τώρα μάρεσει ή ζωή... Όλα μάρεσουνε: όλα τά βλέπω αλιότικα. Η δουλειά μάρεσει. Νά ιδείς τί όνειράτα έβλεπα τή νύχτα...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, μέ χαμόγελο στοργής: Τί έβλεπες;...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τί έβλεπα λέει; Καί τί δέν έβλεπα. Πρώτα πρώτα, όλο μέ τήν Άννέτα είχα νά κάμω, τί σπιτάκι έβλεπα, πώς είχαμε... μή ρωτάς τί έβλεπα...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, τό ίδιο: Άσε πρώτα νά σάς άρεβωνιάσουμε...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τί θά πει άφτό; Λές νά μή μέ θελήσει ή Άννέτα; Έγώ, μητέρα, δε θάφίσω νάν τής κάμουτε κανένα λόγο, προτού πάρω το δίπλωμά μου καί βρω μία θέση...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Έγώ δέν είπα άφτό.
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Έσύ, Σμαράγδα, τί λές;
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Σέ τί;...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Δέ θά μέ θελήσει ή Άννέτα;
- Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Δέ θά σε θελήσει ή Άννέτα; Άφτή, παιδί μου, σου λέω, πώς σάγαπάει από καιρό. Χτές τό κατάλαβα καί τά θυμάμαι ούλα τώρα...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ, μέ κάτι κινήσες κλόουν: Άννέτα μου...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, γελώντας, στή Σμαράγδα: Ξαναμωράθηκε τό παιδί...
- Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ξαναμωράθηκα βέβαια... Παιδί έγεινα... Τρελό παιδί...
- Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, μέ γέλιο: Σάν τό καταλαβαίνεις καί μονάχος σου, πάλε καλά...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Τό καταλαβαίνω και μονάχος μου βέβαια.. (Τραγουδάει σιγά, κομικά κάπως).

Ὁ Γήλιος θάβγει στόν Τρελό
Τά ρά λά λά, λά ρί λά λό,
καί θάν τονέ στεφανόσει...
Πέρα ή κρίση... πέρα ή γνώση!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, γελώντας: Ἄμ τῶπα γώ...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, κουνιώντας τό κεφάλι: Καί πούσαι ακόμα...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Γιατί γελάτε, παρακαλώ; Πού βρίσκετε τό γελοιό; Νά σάς χαρώ, είσατε κακές. Ἀκούτ' ἐκεί, γιατί τραγουδάω τραγουδία τῆς ἀγάπης, ἀφτές νά πραξενέβουνται;!... Ἄμ ἄν ἀρχίζα νά πηδάω κύλας; τί θά κάνατε τότες; Νά, λόγου χάρη. (πηδάει σιγά. Οἱ γυναίκες γελάνε πιά πολύ). Μά δέν είπαμε ἔτσι... (σταματώντας.) Ἄ! δέν πᾶ νά γελάτε στό τέλος... Θά κάτσω νά σκάσω καί γι' ἀφτό; τόρα δά ἀφτό ἔλειπε. (γλήγορα). Λοιπό μάθε ἐσύ, κυρά μητέρα, κι' ἐσύ, κυρ' ἀδερφή, πώς ἔχει ἕνα γυιό ή μιᾶ κι' ἕναν ἀδερφό ή ἄλλη, ἐμένα. Κι' ἐγώ, πού λέτες, ὁ Πέτρος ὁ Σταβρόπλος, τό παιδί τοῦ μακαρίτη τοῦ Στάβρου τοῦ Σταβρόπλου καί τῆς κυρά Πιπίτσας τῆς Σταβρόπλενας, τρελός δέν είμαι. Ἄν τραγουδάω, νά σάς φκαριστήσω θέλω. Κι' ἄν πηδάω; Ἐ, τρελός είμαι ἐπιτέλους... μά τήν ἀλήθεια. Τί θέτε; (προχωρεῖ στό παράθυρο. πάλε κι' οἱ γυναίκες σιγά ἀφίνουν τό γέλιο). Ἀκόμα τίποτις, μήτε καρότσες ἀκούγονται, μήτε σιδηροδρόμοι... (γυρίζει.) Κ' ἀπάνου σά νά πάψανε οἱ κρότοι. Θάν τά ἐτοίμασαν, φαίνεται...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Θάν τά ἐτοίμασαν, πιά...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ὅλο γιά νά ξυπνήσουμε ἀπό τά μεσάνυχτα.

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ὅπου νάνε θάρθουν...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Δέν προφταίνουμε νά πιούμε κανάν καφέ;

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Πού νανάβουτε τόρα φωτιές. Δέν πειράζει, καλέ, ἀπό μέρος μου θά πιῶ στόν Περαία... Ἐσεῖς δέν ξέρω...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Τόρα κι' ἐμεῖς. Ἐγώ θά ξαναπέσω, ἄμα φύγουμε...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, χαιδευτικά: Κοιμηθουλοῦ...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Σοῦ μιάζω...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Δυσανεστήθηκε τὰδερφάκι μου... (πάει κοντά τῆς). Ἐνια σου, Σμαραγδούλα μου, κι' ἐγώ δέν τῶπα, γιατί τό πιστέβω... Ἐσύ κοιμηθουλοῦ; πού ἄμα πρόκειται νά πᾶς σέ καμιά διασκέδαση, μπορεῖς νά ξενοχτήσεις;

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Ὅλο σέ διασκεδάσες πηγαίνω...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Δέ μοῦπατε ἀλήθεια, πώς περάσατε προχτές στό ἵπποδρόμιο;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τόρα τό θυμήθηκες νά ρωτήσεις; δέν ἀφίνες νά περάσουνε πεντέξη χρόνια...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μήν ἀπορεῖς, μητέρα καί μή θυμόσεις τό καλύτερο. Πώς νά ρωτήσω; πώς νά σᾶς τό πῶ ἀπό προτήτερα, πού μοῦ καίγονταν τά σωτικά μου; Μέ κοιτάς καί δέν καταλαβαίνεις, τί θέλω τάχα νά πῶ... Νά, ἐκεῖνα τά σιτήρια, ἐκεῖνη ή προθυμία τάνιψιού σου, μαχαίρια εἶταν καί μοῦσφαζαν τήν ψυχή (στή Σμαράγδα κοντά τῆς). Ἀδερφή μου, Σμαράγδα μου, ἄ μάγαπᾶς, (γονατίζει) γονατιστός σέ παρακαλάω, κάμε του μοῦτρα καναδυό φορές, μή βγαίνεις ὅταν ἔρχεται, ἴσως καί πάψει πιά ... (σηκόνεται). Κάτι ἀναδέβει μέσα μου καί δέ θέλει νά συχάσει ἀπό τήν πρώτη ἐκεῖνη φορά, πού μᾶς ἔκαμε ἄνου κάτου ἐδώ μέσα. Μοῦ φαίνεται, πώς κάπιαν ὦρα θά μᾶς μπλέξει γιά καλά...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Δέν ξέρεις τί λές πάλε... Στῶπα καί στό ξαναλέω...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μακάρι νά μήν ξέρω τί λέω... Μά, μητέρα, στήν ψυχή τοῦ πατέρα, σοῦ λέω, ἄμα καταλάβω κι' ἔρχεται ἐδώ μέ κανένα σκοπό ἄτιμο...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, διακόφτοντάς τον καί μέ μικρό πείσιμομα: Σοῦ λέω δέ θέλω νάν τᾶκούω ἀφτά.

Ο ΠΕΤΡΟΣ, προχωρώντας στο παράθυρο: Πολύ καλά, δέν τελειώνω κι' εγώ τόν όρκο μου... (κοιτάζοντας και προσέχοντας). Μοῦ φαίνεται, πώς ακούω τίς καρότσες από μακριά... Βέβαια, τίς ακούω... εκείνες εἶνε... Θά πηγαίνω άπάνου... (πέρνει τό καπέλο του). Λοιπό μητέρα, άμα κατεβαίνουμε, θά σάς φωνάξω νάν τούς άποχαιρετήσετε...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Νά μήν τό ξεχάσεις...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Πώς θάν τό ξεχάσω... (άνοίγει τήν πόρτα τής άδλης, κοιτάζοντας άκόμα μέ χαμόγελο στίς γυναίκες: ύστερα γυρίζει τό κεφάλι πρós τά όξω. Σταματάει λίγο άλαφιασμένα, σπρώχνει μέ όρμη τήν πόρτα και θγαίνει. Οί γυναίκες ξαφνιαζόμενες, άφωνες τόν κοιτάζουν. Σέ λίγο μέ πίο παράφορη όρμη, μέ κάπια μούγκρα, ξαναμπάνει μέσα και χωρίς νά προσέξει καθόλου στίς γυναίκες προχωρεῖ στο παράθυρο και τάγρασκελάει μένα πήδημα).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Τ' εἶνε Πέτρο;...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Παναγία μου!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, προχωρώντας στο παράθυρο: Πέτρο!.. Πέτρο!.. Πέτρο!..

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, δυνατά: Μητέρα... (άπό τόν Τρελό άρχίζει νά ροδofέγει ή άδηγή ζωερότερα. Θαρεῖ κανείς νά ξανανίονει, από τό άρωμα τής Αθηναϊκής άφτής άδηγής).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, κοιτάζοντας από τό παράθυρο, γερμένη πρós τά όξω: Πέτρο! Πού πās, Πέτρο;... Πέτρο!... (ξάφνου μπαίνει από τήν πόρτα ό Βάσος, άρκετά τρομασμένος και κοιτάζοντας γύρο. Αμέσως από πίσω του μπαίνει κι' ό Πέτρος, σά νάν τόν κινήγει).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, δυνατά: Έμπήκε κι' εδώ μέσα!... (σταματάει κοιτάζοντας τό Βάσο).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, προχωρώντας στή μητέρα της: Μητέρα μου... μητέρα μου...

Ο ΒΑΣΟΣ, συνέρχεται λίγο και λαβαίνοντας τό ύφος του κάπως: στόν Πέτρο: Τί θέλεις, παρακαλώ;

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σταβρόνοντας τά χέρια και κοιτάζοντάς τον: ...

Ο ΒΑΣΟΣ, μέ τό τουπέ του και κουνιώντας τό κεφάλι του: Κακό παιχνίδι πήγες νά παίξεις... (έτοιμάζεται νά φύγει).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, πιάνοντάς τον από τά χέρια: Πού πās, άχρείε;...

Ο ΒΑΣΟΣ, δυνατά: Πώς μιλάς έτσι, ξόανο;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σφίγκοντάς τον: Έδώ θά πλερόσεις τήν κακοήθειά σου σήμερα...

Ο ΒΑΣΟΣ, προσπαθώντας νά ξεφύγει: Πρόσεχε, γιατί κακά θά ξεμπλέξεις μαζί μου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Θά μάθεις, πώς μπαίνουν στά φτωγά και τίμια σπίτια...

Ο ΒΑΣΟΣ, τινάζοντας τά χέρια του: Μοῦ παράγινες φόρτομα... (τού ξεφέβγει: παραμερίζει και θγάνει ένα ρεβόλβορο).

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μέ φωνή: Παναγία μου!... Χριστέ μου!...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, τό ίδιο κι' άφτή: Μή!... Μή!...

Ο ΒΑΣΟΣ: Μή φοβάσαι και τέτια κνώδαλα εγώ δέ σκοτόνω. (Ακούγεται ό κρότος τών καροτσιών, πού έφτασαν).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, προχωρώντας άπάνου του: Βάρε, άτιμε..

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ: Παναγία μου!... (λιποθυμάει).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, μπαίνοντας στή μέση: Μή!... (στό Βάσο) Φέβγα! - Φέβγα!...

Ο ΒΑΣΟΣ, κατεβάζοντας λίγο τό χέρι του και μέ κάπιο χαμόγελο: Ένοια σου για τό γυιό σου... Θά στόν άφήσω νάν τονέ χαίρεσαι... (Προχωρεῖ νά φύγει).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σπρώχνοντας τή μητέρα του: Μητέρα! Άσε με, μητέρα... (ό Βάσος σταματάει).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Μή, παιδί μου... μή, Πέτρο μου... (στό Βάσο). Φέβγα έσύ...

Ο ΒΑΣΟΣ, κουνώντας ειρωνικά τό κεφάλι του: Έχετε χάρη. (κάνει

νά φύγει μάντιμετωπίζεται στην πόρτα με την Αννέτα. Η Αννέτα αλαφιασμένη κι' ατημέλητη είναι κατακίτρινη. Από πάνω ακούγονται κι' εξακολουθάνε ως τό τέλος, κοντά, οι αντάρες των μπαούλων, πού αρχίζουν τώρα νάν τά κατεβάζουν).

Η ANNETA, μπαίνοντας, είδε τό σύμπλεγμα τής κ. Σταβρόπλενας με τόν Πέτρο, τ'άχασε, δέ μπόρεσε νά μιλήσει και μόνο, αντικρίζοντας τή λιποθυμισμένη Σμαράγδα, ρίχνεται άπάνου της: Σμαράγδα!...

Ο ΒΑΣΟΣ, ξαφνιαζόμενος με τό μπάσιμο τής Αννέτας, ξανασταματάει. Κοιτάζοντας και τά δυό γκρούπα, σιγά: Έχουμε κι' από τούτα...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Μητέρα, άσε με... Σου όρκίζομαι, μητέρα, δέν κάνω τίποτις... (τής ξεφέβγει. Προχωρεί στά κορίτσια και τά κοιτάζει λίγο από πάνω τους, άρπάζει έπειτα από τό χέρι τήν Αννέτα και τή σηκώνει όρθή και τήν κοιτάζει κατόματα κάμποση ώρα. Η Αννέτα, σάν υπόδικος τρομασμένη, τονέ μισοκοιτάζει με μάτια βουρκομένα. Τέλος ό Πέτρος, τραβιώντας τη πιο κοντά του, τής φέρνει τό πρόσωπο ως τό πρόσωπό του κι' άξαφνα τήν άφίνει, σπρώχνοντας τη λίγο, και πέφτει κλαίοντας στον καναπέ κοντά στη Σμαράγδα). "χ!" "χ!" "χ!"... (Ο Βάσος χαμογελάει ειρωνικά σ' όλη άφτή τή σκηνή).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, προχωρώντας και διαβαίνοντας από τό Βάσο τονέ σπρώχνει, χωρίς όμως τά χέρια της νάν τον άγκίζουν: Φέβγα... Φέβγα λοιπόν... (έρχεται στον καναπέ). Παιδί μου, Πέτρο μου!... σύχασε, παιδί μου... δέ χάθηκε ό κόσμος, παιδί μου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, γυρίζοντας στη μητέρα του κι' άγκαλιάζοντας τη σφιχτά: Μητέρα μου, μητέρα μου... (Η Αννέτα παράμερα είνε αποσβολωμένη, σάν καρφομένη στό πάτομα).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Σύχασε, Πέτρο μου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, άφίνοντας τη και πέφτοντας στη Σμαράγδα: Σμαράγδα μου, αδερφούλα μου...

Η Κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, άερίζοντας με τό μαντύλι της τή Σμαράγδα: Κόρη μου... Τί έπαθες, κόρη μου;...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, σηκώνεται: ψυχρά στην Αννέτα: Τί άγαπάτε εδώ;...

Η ANNETA, κοιτάζοντας χάμου: Κύριε... (Ο Βάσος τούς παρακολουθεί με ειρωνικό χαμόγελο).

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Είσαι σύ ή Αννέτα; (σά νάν τήν ξετάζει με τή ματιά). Η Αννέτα έσύ είσαι;!...

Η ANNETA: Λυπηθείτε με, κύριε...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, άρπάζοντας τά χέρια της ήσυχα μά πολύ πικρά: Νά σέ λυπηθούμε; Γιατί; Μās χρωστάς τίποτα; (Η Αννέτα πέφτει στά γόνατά του, ό Πέτρος τήν τραβάει από τά χέρια.) Σήκω... φοβάσαι; Τί φοβάσαι;... Δέ σέ φόβισε τό μέλλο σου και σέ φοβίζω εγώ;... Μήν τρέμουν τά χέρια σου. (τήν άφίνει). Νά, δέ σάγκίζω πιά... (Βλέπει τό Βάσο με μιά ματιά περιφρονητικότητα κι' έρχεται κοντά στον καναπέ κι' άερίζει κι' άφτός τή Σμαράγδα).

Ο ΒΑΣΟΣ, στην Αννέτα: Καλά τό παίζεις κι' έσύ τό μέρος σου στην παντομίμα. (βγαίνει χαμογελώντας).

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Έφυγε... (ξανάρχεται στην Αννέτα). Τί του ζούλεψες άφτουνού; (Η Αννέτα έχει πάντα χαμηλομένο τό κεφάλι). Δέν κάνει νά μου τό πεις; μή μου τό λές... δέ σέ βιάζω... Από σένα ποτές δέν τό περίμενα... (σέ λίγο). Κι' ή μητέρα σου; ή φτωχή σου ή μητέρα;... Καλά έμεις...

Η ANNETA: Μητέρα μου... (κάνει νά φύγει)... αν ξυπνήσει... (προχωρεί στην πόρτα)... μητέρα μου... (ξαναγυρίζει) Κύριε Πέτρο, ό,τι μου πείτε τάξίζω. Νιώθω, πού έπεσα... όλα τά νιώθω... Αν ήρθα εδώ δέν ήρθα νά συχωρεθώ. Άκουσα όλα, πού έγιναν, και κατάλαβα πώς τον είδατε νά βγαίνει από τήν πόρτα μας. Έδώ ήρθα νάκούσω τήν καταδίκη μου... Δέν όλπίζα σέ τόση επείκεια... (κλαίει). Μά σημειώστε, κύριε, πώς δέ φταίω όσο νομίζετε. Αν έπεσα, όπου έπεσα, είνε γιατί ή αδυναμία μου δέ μπόρεσε νάνθέξει στη βία και στη δύναμη τής άτιμίας. Αν ειζέρατε, κύριε,

άν ειζέρατε... (στό μεταξύ ἄρχισε νά συνέρχεται ἡ Σμαράγδα).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, κοιτάζοντάς τη κατάματα. Εἰς ἀφῆνυ ἀπό κάποιαν ἐξαφῆνυ τήν ἀρπάζει καί τή σφίγγει λίγο· τήν ἀφίνει: Πώς σέ βλέπω, δέν τό φαντάζεσαι. Δέ μπορῶ νά πιστέψω ἀκόμα, ὅ,τι εἶδα. Ἄ δέν εἶνε ὄνειρο, ἐγώ δέν εἶμαι καλά. (τῆς πιάνει τά χέρια). Ἀννέτα, σάγαποῦσα μῶλη μου τήν παρθενιά... (τῆς κοιτάζει τό χέρι της). Τό χέρι σου εἶνε πάντα μελανιασμένο. Τό μελάνιασμα τῆς δουλειᾶς, τῆς ιδέας, ὅπως ἐνόμιζα... (τήν παρατηρεῖ πατόκορφα). Ἡ ἴδια εἶσαι καί σήμερα... Εἶσαι λοιπόν ἡ Ἀννέτα; (σέ λίγο μάμολόγητο παράπονο). Ἀννέτα, τί σοῦ ἐφταίξαμε;...

Η ANNETA, κλαίοντας: Μή μέ συμπαθάτε, κύριε, μά λυπηθεῖτε με...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ἀννέτα, τί κακό, πού μᾶς ἔκαμες... (Τήν ἀφίνει καί πιάνει τό πρόσωπό του).

Η ANNETA: Θά σᾶς τά πῶ ὅλα, κύριε. Δέ θέλω νά δικαιωγηθῶ ἐγώ, πού σᾶς τά λέω... (κομπώνει λίγο). Πᾶνε δεκαπέντε μέρες τόρα· εἴτανε Κυριακή νύχτα· καθόμαστε ὅλες στήν ἀβλή καί κουβεντιάζαμε. Ἄμα καληνυχτιστήκαμε, ἐγώ ἔκλεισα καλά τήν πόρτα μας. Τό θυμᾶμαι, σάν καί τόρα, πού τήν ἐκλείδουσα δύο βόλτες. Κάτι εἶπαμε μέ τή μητέρα μου κι' ὕστερα ἐπέσαμε νά κοιμηθοῦμε. Σέ λίγο ἡ μητέρα μου κοιμότανε καί ρουχάλιζε. Ἐγώ δέ νύσταζα, μοῦ πόναγε λίγο τό κεφάλι μου κι' εἶχα κλεισμένα τά μάτια μου... (κομπώνει πάλι). Εἰς ἀφῆνυ, αἰστανουμαι ἕνα χέρι νάναδέβει ἀπάνου στό κορμί μου, κι' ἕνα στόμα κοντά στό φῆτι μου νά μέ λέει: «Πουλάκι μου...». Εἰς ἀφῆνυ, ἀνοιξα τά μάτια μου καί κοίταζα· ἀπό τή φωνή του τό περισσότερο κατάλαβα, ποῖος εἶταν. Τότες πάγοσα, κύριε. Δέν εἶταν μέρα, ἀπό τήν πρώτη, πού φάνηκε ἐδῶ, πού νά μή μέ πείραζε δυνατά. Δέ φανταζόσαστε, τί τράβαγα κάθε μέρα... Καί φοβέρες στό τέλος μᾶρχισε... Δέν τό φανέροσα ποτές μου, γιατί ντρεπόμουνα καί νάν τό συλοησῶ. Μονάχη μου φυλάγομου καί κρυβόμουνα, μόλις τόν ἀκου-

γα... Ἐτρεμα στό σπίτι μας, πού ἀκουγα τᾶμάξι του καί τή φωνή του... (κλαίει.) Τί σᾶς τά λέω τόρα ἀφῆνυ;... (ὁ Πέτρος ἀφαιριέται ἀκούγοντάς τη). Κεῖνη τήν ὥρα, τᾶχασα. Εἶταν τόσο ἀξαφῆνυ ἡ παρουσία του, πού κόπηκε ἡ φωνή στό λαρύγκι μου. Ἡ δυστυχισμένη μου ἡ μητέρα κοιμόταν στήν ἄλλη γωνιά... Ἐκεῖνος χίλια μούλεγε καί ταξίματα καί φοβέρες· μούλεγε: «ποιός θά πιστέψει, πώς δέ μῆμασες μέ θέλησή σου;...». Τόν ἔσπρωχνα μέ τά χέρια μου κι' ἔκλαιγα... ὄρες βάσταξε ἀφῆνυ ἡ δουλειά... (κλαίει). Κύριε, κλάψτε με κι' ἐσεῖς... Βρεῖστε με, ἄ θέλετε, μά λυπηθεῖτε τή μητέρα μου. Γιά μένα ζεῖ κι' ἄν τό μάθει δέ θά ζήσει οὔτε μιά στιγμή... (πιάνοντας τά μάτια καί κλαίοντας). Μητέρα μου, μητέρα μου... (κάνει νά φύγει μέ ὄρμη).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, τήν πιάνει: Σέ πιστέβω. Μή φέβγεις. Κάτσε ἀκόμα...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Ἄφισέ τη νά φύγει, ὅπου νάνε θά ξυπνήσει ἡ μητέρα της.

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Ἡ μητέρα της δέν ξυπνάει τόσο πρωῖ...

Η ANNETA, μέ δάκρια: Ἄφειστε με, κύριε. Μή μέ κρατάτε. Τή θέση μου τήν ξέρω (κοιτάζοντας κρυφά καί βιαστικά τήν ξελιποθυμισμένη Σμαράγδα). Στήν ἐκκλησιά τῆς τιμῆς, στό σπίτι σας, δέ μοῦ ἐπιτρέπεται πιά νά στέκουμαι (κλαίοντας πῶ πολύ). Μητέρα μου... φτωγή μητέρα μου...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, σηκόνεται ἀπό τή θέση της: Γι' ἀφῆνυ μή φοβάσαι. Ἀπό μᾶς δέ θάβγει λόγος... (ὁ Πέτρος ἀφίνει τά χέρια τῆς Ἀννέτας).

Η ANNETA: Σᾶς ἐφαριστῶ... (κάνει νά φύγει).

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Πού πᾶς;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Στό σπίτι της πάει... Ἄστηνε πιά. Δέ βλέπετε; ξημέροσε· (στήν Ἀννέτα). Ἄει, μήν ξυπνήσει ἡ μητέρα σου καί δέ θά μάθει τίποτις, ἔνοια σου... Ἄει καί... (Ἡ Ἀννέτα τήν

κοιτάζει έρωτηματικά: ή κ. Σταβρόπλενα κομπιάζοντας λίγο τό λέει στό τέλος) νά σου γίνει άφτό παράδειγμα...

Η ANNETA, πέφτοντας στό γόνατα τής κ. Σταβρόπλενας: Ο θεός νά σās τό ανταποδόσει... (σηκώνεται και προχωρεί προς τήν πόρτα. Άμα φτάνει εκεί σταματάει λίγο: γυρίζει και κοιτάζει τή Σμαράγδα, πού κάθονταν μαραμένη στόν καναπέ, κάνει νά προχωρήσει κοντά της, μά βουρκώνεται στους λυγμούς και φέβγει διασπικα).

Ο ΠΕΤΡΟΣ, κοντά στή μητέρα του: Μητέρα μου... μητέρα μου...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Παιδί μου, γραφτό μας είτανε. Μήν κάνεις έτσι. Ύγεία νάνε κι' από ό κόσμος δέ χάλασε... Και γυναίκες θά βρούμε καλύτερες... Κάτσε, παιδί μου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, μέ κλάφα: Μητέρα, τήν αγαπάω ακόμα... Τήν αγαπάω μόλα άφτά...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Θά περάσει, παιδάκι μου, όλα περνάνε σέ τούτο τόν παλιόκοσμο...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, πιάνοντας τά χέρια της: Μητέρα μου, μητέρα μου...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Σύχασε, παιδί μου, νά μέ χαρείς... (κάνοντας πώς άφογκράζεται). Άκου, άπάνου σύχασε ή άντάρα. Θάν τά κατέβασαν τά μπαούλα τους πιά... Πρέπει, παιδί μου, νά πās νάν τους συνοδέψεις, όπως τους ύποσκέθηκες... Τί θά πούνε, ά δέ μπās; Έλα, θέλω νάν τους αποχαιρετήσω κι' έγώ: ή Σμαράγδα άς κάτσει μιά στιγμή. Πάμε, παιδί μου...

Ο ΠΕΤΡΟΣ: Πώς νά πάω;...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Θά δώσει κι' ό νους σου άέρα, παιδί μου... (Ανοίγοντας τήν πόρτα και κοιτάζοντας). Στήν ώρα: νά, κατεβαίνουν... κατέβηκαν... (φωνάζει). Κυρία Σόνια, στό καλό κοπιάστε... καλή έπιτυχία... (σπρώχνοντας τόν Πέτρο). Άει, παιδί μου, μέ κοιτάνε και μέ χαιρετάνε...

Ο ΠΕΤΡΟΣ, μάπόφαση: Θά πάω, μητέρα: καλά μου λές. Θάν τους τά πώ στό δρόμο όλα και θά μόδηγήσουν... (φιλιώνοντας τή Σμαρά-

γδα). Σμαράγδα μου, σέ δυό ώρες πάλε εδώ θά είμαι. (προχωρώντας). Άντίο σας: Μητέρα, ό,τι μου πούν θά κάμω... Μήν ανησυχείτε καθόλου (φέβγει).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, βγαίνει όξω από τήν πόρτα κι' ακούγεται ή φωνή της: Στό καλό!... στό καλό!... Καλή έπιτυχία!... 'Ο θεός νά βάλει δεξιά τό χέρι σας... (Η Σμαράγδα ξαπλωμένη στόν καναπέ τήν ακούει. Μπαίνει ή κ. Σταβρόπλενα μέ κλαημένα μάτια και προχωρεί στό παράθυρο: από τό παράθυρο κουνιωντας το μαντύλι της). Καλή έπιτυχία!... καλή έπιτυχία!... 'Ο θεός νά σās γλυτόσει από τους Κούρδους!... (Ακούγεται ό θόρυβος των καρτσιών, πού φέβγουν. Η μέρα φωτάει πιά καλά, όσο πού ξεχωρίζουν, χωρίς φώς, τά πράματα. Η κ. Σταβρόπλενα κλεί τό παράθυρο, σβένει τή λάμπα μένα φύσημα κι' έρχεται κοντά στή Σμαράγδα). 'Ο θεός νάν τους βοηθήσει! (μέ συγκίνηση μή λιγοστεβούμενη). 'Ο θεός νά μās βοηθήσει... Κούρδοι, κόρη μου, δέν είνε στήν Άρμενία μονάχα... 'Ολοϋθε είνε...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ξεσπάει κι' άφτή πιά, αγκαλιάζοντας τή μητέρα της: Μητέρα μου, τόν Πέτρο μας, μητέρα μου...

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ: Κουράγιο, κόρη μου... Έχει ό θεός κι' ή Παναγιά ή Παρθένα (τή φιλεί δακρυσμένη). Πάμε νά συχάσουμε καναδυό ώρες ακόμα...

Η ΣΜΑΡΑΓΔΑ, σηκώνεται και προχωρεί κατά τήν άλλη κάμερα: Δέν έχω τά κάτω, μητέρα... (μπαίνει στήν κάμερα).

Η κ. ΣΤΑΒΡΟΠΑΕΝΑ, μπαίνοντας από πίσω και ψιθυριστά, σά νά μιλούσε ή σκέψη της: Οι Κούρδοι!... οι Κούρδοι!... (Πέφτει ή σκηνή).

ΤΕΛΟΣ

Ι. ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗΣ

ΘΕΑΤΡΟ

ΤΟΜΟΣ Α'

ΕΒΔΟΜΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΒΔΟΜΗ ΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Η ΑΥΛΗ
ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

Η ΗΛΙΚΙΑ
✓ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

ΚΕΔΡΟΣ

Η ΗΛΙΚΙΑ
ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Σέ δύο μέρη

ΣΑΡΡΗΣ: 'Η μητέρα σας θά περιμένει νά βγειτε... Μή μένετε
μένα, δέ χρειάζεται.
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: ('Αρχίζει νά συμμαζεύει τό σιδηρόδρομο). Μήπο
θέλετε ένα καφέ ή...
ΣΑΡΡΗΣ: "Όχι...! (Παύση) Μή γίνεις έμπορος...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: 'Ορίστε...;
ΣΑΡΡΗΣ: Μή γίνεις έμπορος...!
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Σπυδάζω γιατρός...!
ΣΑΡΡΗΣ: Μπράβο...! "Επαιζες;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: "Όχι εγώ... Στήν ηλικία μου...!
ΣΑΡΡΗΣ: Καί στό τηλέφωνο...; 'Εσύ ήσουν όταν τηλεφώνησα
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Μάλιστα... αλλά ό πατέρας μου είχε κιόλας φ
γει... Δέ μέ πιστεύετε...;
ΣΑΡΡΗΣ: Μήν ντρέπεσαι, δέ φταίς εσύ...!
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Για τί πράμα νά ντρέπομαι...;
ΣΑΡΡΗΣ: Κι εγώ στήν ηλικία σου κοκκίνιζα όταν έλεγα ψέμα
τα... "Όταν είσαι νέος ή επιδερμίδα είναι ακόμα διαφ
νής...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: ...'Εχετε διαφορές μέ τόν πατέρα μου;
ΣΑΡΡΗΣ: Ρωτήστε τόν ίδιο...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέν κουβεντιάζουμε ποτέ για τίς δουλειές του...
ΣΑΡΡΗΣ: 'Εγώ πάντως δέν έχω δικαίωμα...
Κα ΚΑΡΑ: ('Απέξω) Δημήτρη αγόρι μου...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τό 'χω ξανακούσει τ' όνομά σας...
ΣΑΡΡΗΣ: Είμαι άπ' τά παλιά θηρία τής ζούγκλας.
ΜΑΡΙΝΑ: ('Απ' τήν πόρτα) 'Η μητέρα σας λέει πώς πρέπει νά
φύγετε.
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: 'Ερχομαι... (Στόν ΣΑΡΡΗ)... Πρέπει νά φύγω...
ΣΑΡΡΗΣ: Μή μέ παρεξηγήτε πρέπει νά τόν περιμένω, είναι
πρώτη φορά πού κάνω τέτοια άπρέπεια αλλά πρέπει
πάση θυσία νά του μιλήσω...!
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: "Όπως νομίζετε... "Όμως ξέρω καλά τόν πατέρα
μου, είναι λίγο ιδιότροπος... κατά βάθος... Τίποτα...
ήθελα μόνο νά σās πώ ότι δέν έχω άκούσει νά 'χει κάμει
κακό σέ κανένα...! (Βγαίνει).

Ο ΣΑΡΡΗΣ μένει μόνος. Τό φώς χαμηλώνει λίγο).
ΚΑΡΑ ('Απ' τήν πόρτα) Δημήτρη, έλα λοιπόν...! (Δέν τόν
πληπεί)... νόμιζα πώς είναι άκόμη εδώ...
ΣΑΡΡΗΣ: "Όχι είμαι μόνος...
('Η Κα ΚΑΡΑ πάει διαστικά στό παράθυρο καί κοιτάζει
έξω).
ΣΑΡΡΗΣ: Ένα παιδί έχετε...;
ΚΑΡΑ: Ένα... (Κοιτάζει πάλι έξω. Μουσική. Τά φώτα σβή-
νουν).

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΙΚΟΝΑ

Αμέσως μετά σέ μία μικρή πλατεία κοντά στό σπίτι του
ΚΑΡΑ. Σ' έναν πάγκο κάθεται ένας ηλικιωμένος κύριος, ό
ΜΕΞΗΣ. Πρόσωπο βασανισμένο, χέρια πού τρέμουν καί
με δυσκολία καταφέρνουν νά περάσουν ένα τσιγάρο
στην πίπα. "Όταν θελήσει ν' ανάψει τό τσιγάρο κρατά μέ
τά δύο τόν αναπτήρα, όπως οί μεθυσμένοι. 'Ο ΔΗΜΗ-
ΤΡΗΣ τόν πλησιάζει έχοντας μάν άπορία στήν έκφραση
κι όταν του μιλήσει έχει μία συγκίνηση, μία ταραχή στή
φωνή...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Χαίρετε...
ΜΕΞΗΣ: ...Τί;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέ μέ θυμάστε...;
ΜΕΞΗΣ: ...Γιατί νά σέ θυμάμαι...;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: ...Είμαι ό Δημήτρης...
ΜΕΞΗΣ: "Αν θές νά καθήσεις, κάθησε... ό πάγκος δημόσιος εί-
ναι...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Εύχαριστώ... "Εχω καιρό νά σās δώ... Έλειπα δύο
χρόνια στό Παρίσι...
ΜΕΞΗΣ: ...Καί νά μήν έλειπες πάλι δέ θά μ' έβλεπες... 'Εγώ
ήμωνα φυλακή έξι χρόνια...

ΚΙΜΩΝ: Ένα τσιγάρο ανάθεμά σας...!

ΝΤΙΝΟΣ: Ορίστε...!

ΚΙΜΩΝ: ...Καί φωτιά...!

ΝΤΙΝΟΣ: Ορίστε και φωτιά...!

ΚΑΙΤΗ: Λέγε μου πάλι ό,τι σού κατέβει...

ΚΙΜΩΝ: Τό περιδέραιόν σου, Σαλώμη, τό περιδέραιόν σου...
Φορούσε στό λαιμό της τό Αίγαίον πέλαγος... Θά 'θελό
νά σε αγαπήσω μέ πάθος... 'Αλλά τό πάθος τό έκλειψαν
όλο οί πολιτικοί, οί ιερείς, οί δικηγόροι... Κι όλοι εκεί
νοι πού υπερασπίζονται ξένες ύποθέσεις επί πληρωμή...

ΝΤΙΝΟΣ: (Ψέλνει) 'Ελέησον, Κίμων, έλέησον...

ΚΙΜΩΝ: 'Η μαμά μου είναι μιά δικογραφία... ό μπαμπάς μου
μιά συγκινητική άγόρευση στό Τριμελές... τό πατρικό
μας σπίτι μιά έκκρεμής άπόφασις στό 'Εφετείο, οί φίλοι
μου φαντάσματα διβλίων... "Ω "Αμλετ... "Αμλετ... "Η
'Οφηλία τρελάθηκε, ή 'Οφηλία πνίγηκε...

ΚΑΙΤΗ: Γιοχάνες, ή Βικτώρια πέθανε...

ΚΙΜΩΝ: "Αξελ... "Αξελ... ύπαίθριε πρίγκιπα... ή 'Γκεμπούργκ
έφυγε... τήν πήρε ό Κάρλ Μπλούτχάουπτ ό ποιητής...

ΝΤΙΝΟΣ: Μά τί έγινε στό τέλος, αυτοκτόνησε...;

ΚΙΜΩΝ: "Οχι, ό θλάξ τρελάθηκε, ενώ έγώ θ' αυτοκτονούσα...

ΝΤΙΝΟΣ: Μά κι ό Δημήτρης εκεί όδεύει...

ΚΙΜΩΝ: 'Ο έκλεκτός μου! 'Ισως μάλιστα αυτό νά επιχειρούσε
τόρα και τόν διακόψαμε... έμείς οί άναποφάσιστοι... οί
δειλοί και ματαιολογούντες θορυβοποιοί... Σιχτίρ, ναί...
Τί έγκληματική άδιακρισία...

ΚΑΙΤΗ: Γι' αυτό μάς κάνει μούτρα... πάμε νά φύγουμε...

ΝΤΙΝΟΣ: Νέε, μέ τή μελαγχολία και τό γκρί πουλόδερ μάς συγ-
χωρείς...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Καίτη, μείνε, σε παρακαλώ...

ΚΙΜΩΝ: 'Αδύνατον... Πάντως, αγαπητέ μου, σου ζητάμε τα-
πεινά συγγνώμη για τήν ενόχληση... Βλέπεις πού νά πάρει
ό διάβολος έμεις είμαστε ακόμη και ουσιαστικά και τύ-
ποις ζωντανοί, τουτέστιν άξεστοι... "Ω, ή εύγένεια, ή
ποιότης τών νεκρών...

ΝΤΙΝΟΣ: Πάμε... πάμε... Τί ώρα νά 'ρθούμε για τό πτώμα σου;

ΚΙΜΩΝ: 'Ωραίε μου νεκρέ... καλή τύχη...!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Καίτη, σε θέλω...

ΚΑΙΤΗ: Κι έγώ σε θέλω...! όταν αυτοκτονήσεις μου επιτρέπεις
νά παρασταίνω πώς ήμουνα τρελά έρωτευμένη μαζί
σου...; Πάντως νά 'σαι βέβαιος πώς θά σε κλάψω πο-
λύ...! Θά φορέσω άσπρα από ύφαντό Μυκονιάτικο
ύπέροχο και... τί άλλο, στάσου νά δεις...

ΝΤΙΝΟΣ: Θά σου φέρνει κάθε μέρα στόν τάφο δύο χάρινα
λουλούδια...

ΚΑΙΤΗ: Κάθε πρωί...

ΚΙΜΩΝ: "Οχι... Στίς δώδεκα και μισή τή νύχτα, μετά τόν κινη-
ματογράφο!

ΝΤΙΝΟΣ: Τί θά γίνει τόρα, μήπως πρόκειται νά προσφερθεί
καφές...;

ΚΑΙΤΗ: Καγονικά πρέπει... Καφές και παξιμαδάκι...

ΚΙΜΩΝ: Κονιάκ μήν πιείτε...! Στίς κηδείες δίνουνε πάντα άπ'
τό χειρότερο...

ΝΤΙΝΟΣ: Τί αίσχος...!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τελειώσατε...;

ΝΤΙΝΟΣ: Δυστυχώς! Κι είμαστε τόσο νέοι ακόμα...

ΚΑΙΤΗ: Τόσο νέοι...!

ΚΙΜΩΝ: Ένα λεφτό... Ξεχάσαμε τό επιτύμβιο... Μουσική,
παρακαλώ... Οί δυτικοί άνεμοι χαμηλότερα... Εύχαρι-
στό... 'Επίγραμμα εις ιδανικόν αυτόχειρα...

«Πήρε μιά σφαίρα και τή φύτεψε
σε μιά γλάστρα άδεια
του 'χανε πει ότι ό θάνατος
βγάζει ώραία λουλούδια».

(Κάνει τό σταυρό του, φιλά τό ΔΗΜΗΤΡΗ στά δυό μά-
γουλα και παραμερίζει. Τό ίδιο κάνουν ή ΚΑΙΤΗ κι ό
ΝΤΙΝΟΣ: κι ύστερα ξεκινούν κι οί τρεις προς τά δεξιά και
φεύγουν).

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Καίτη... Καίτη... στάσου λοιπόν... Καίτη... (Τρέχει
πίσω τους).

ΚΑΡΑΣ: Δέν ξέρω...

ΣΑΡΡΗΣ: Τί ν' άποσώσω...;

ΚΑΡΑΣ: Δέ μ' ένδιαφέρει...

ΣΑΡΡΗΣ: Καρά, αυτό πού κάνεις είναι έγκλημα...

ΚΑΡΑΣ: Έγκλημα...; Άπό πότε; Γύρισε δηλαδή άνάποδ ο κόσμος έπειδή χρεωκόπησες; Κι όλες οι μανούδες τίς έθρισκες καλές κι άγιες μέχρι προχτές; πού τίς έβλεπες έξυπνη έπιχείρηση, τώρα άλλαξανε ύψη και γίνανε έγκλημα; Έ, ναι λοιπόν, έγκλημα! Δέ θέλω νά 'μαι κατηγορημένος άπό κανέναν. Ίδιος μέ όλους, άπαράλλαχτος! Θέεις θά μέ κατηγορήσει.

ΣΑΡΡΗΣ: Όλοι...!

ΚΑΡΑΣ: Λές...; Φουκαρά... Μέ παίρνουν στό τηλέφωνο και συγχάιρουν... Καί ξέρεις ιδιαίτερα ποιοί; Έκείνοι που σαν πέθανε ο μακαρίτης ο πατέρας μου πέσανε πάνω μου μέ φάνε, έπειδή ήμουνα νέος κι άπειρος... Καί μ' άποκάσανε τότε νά κόψω ο ίδιος τό χέρι μου και νά τό πιάσω τάξω... Τά ξέρεις κι αυτά... Γιατί κι εσύ ήσουνα παρτού τους... Καί μου κολλήσατε κι άπό πάνω τή ρετσινιά του προκοθήρα, γιατί άφησα τή γυναίκα πού αγαπούσα κι ήπληρα μιάν άλλη για τά λεφτά της...! Μά αν δέν έπαιον αυτά τά λεφτά νά τά ρίξω στή δουλειά θά μέ ειχα στραγγάλισι απ' τόν πρώτο χρόνο... Τό ξεχασα, θα ρεΐς, αυτό...; "Οχι! Εύτυχώς ο Θεός μου 'δωσε ένα γιο!" Έναν καλό γιο...

ΣΑΡΡΗΣ: Υπάρχει όμως μιá διαφορά... Έσύ ήσουνα νέος ποτε... είχες περιθώρια... Έγώ είμαι μέ τό 'να πόδι στο λάκκο... δέν προφταίνω για τίποτα... Κι έχω κι εγώ οικόγενεια...

ΚΑΡΑΣ: Ναι, αλλά τώρα ούτε γώ είμαι πιά νέος... Μπορεί να μίν είμαι ούτε γέρος... έχει όμως περάσει ή ζωή πού ξέραμε... Δέν ξέρεις πώς θά ξημερωθείς... Δέν ξέρεις τί θά γίνει αύριο... Περπατάμε πάνω σ' ένα σάπιο σκονιέρο... "Οχι, όχι, δέ βλέπω περιθώρια... Δέν μπορώ νά παίξω με τήν τύχη... Τέλειωσε! Τά πολλά λόγια είναι φτώχεια..."

Καρά... ένα μόνο σου λέω... Έχω τραθήξει πολλά στη ζωή μου... μά τούτο δώ είναι τρισευρότερο... Νά σου κλείνουνε όλες οι πόρτες πού μέχρι χτές μου λέγανε πως είχες δρισες... Οί κλητήρες πού μου κάνανε ρεθεράντες νά μου μουράνε τώρα προστυχιές μόλις προσπεράσω... Νά μαθαίνω ότι κάποιον παλιό φίλο είπανε ότι πού έβλεπες έβλεπες... Νά τηλεφωνάς σ' έναν άλλο και σου λένε διαρκώς ότι λείπει... κι εσύ νά ξέρεις ότι λείπει στά μουγκά οδηγίες στήν τηλεφωνήτρια για τά ψέματα πού θά σου πεί. Νά σέ διώχνουνε όλοι κι άπό παντού... Άργείς λιγάκι νά πάρεις τήν άπόφαση, νά φύγεις από τον κόσμο σου... αλλά κάποτε τήν παίρνεις... Δέν σου εύχομαι νά πάθεις τά ίδια... "Οχι!... Δέν σου τό εύχομαι..."

Ο ΣΑΡΡΗΣ θγαίνει. Ο ΚΑΡΑΣ παίρνει έναν άριθμό στό τηλέφωνο. Στή διάρκεια του τηλεφωνήματος ο ΣΑΡΡΗΣ θά περάσει κοντά άπό τόν πάγκο τής πλατείας. Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ πού τόν βλέπει σηκώνεται και σέ λίγο μπαίνει στο σπίτι. Τό πέρασμα καλύπτεται μέ μουσική. Έτσι, όταν ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ βρεθεί μέσα άκούει τίς τελευταίες μουδέντες του πατέρα του στό τηλέφωνο).

ΚΑΡΑΣ: Ξέρω πολύ καλά ότι απ' τήν τράπεζα δέν μπορεί νά πάρει άλλο δάνειο... μά μου τό είπαν μέσα άπό τήν τράπεζα, άνθρωπος άπόλυτα δικός μου... Φως φανερό... ασφαλώς... θά ρίξω και αρκετά χρήματα μέσα και θά βάλω και νέους άνθρώπους... Έγώ πάντως είμαι αισιόδοξος ... Λοιπόν, καλά, θά τά πούμε αύριο... Γεια σου... (Κλείνει τό τηλέφωνο και λέει στό γιο του...) Για γύρνα νά δώ τό σβέρκο σου...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τό σβέρκο μου...; Τί έχει...;

ΚΑΡΑΣ: Θέλεις κούρεμα, τό ξέρεις;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ναι, πρέπει αύριο νά κουρευτώ...!

ΚΑΡΑΣ (Μπαίνει) Έφυγε αυτός;

ΚΑΡΑΣ: Έφυγε... Μά δέ μου λές... Πρόσεξες πόσο ψήλωσε τήν τιμή... μέσα σέ δύο χρόνια...!

ΚΑΡΑΣ (Στό ΔΗΜΗΤΡΗ)... Πού ήσουνα...; σ' έχασα...

ΚΑΡΑΣ: ...Γιά έλα έδω... Γιά στάσου πλάι μου... Έδω
(*στη γυναίκα του*) Πόσο μέ περνάει;

Κα ΚΑΡΑ: Σχεδόν μισό κεφάλι...

ΚΑΡΑΣ: Σοβαρά...; Καί δέν ντρέπεσαι λιγάκι νά περάσεις
πατέρα σου στό μπόι! Καλά όλους τούς άλλους
καί τόν μπαμπά σου...; Πολλά μαλλιά, πάρα πολύ
Αύριο θύμησέ μου νά πάω νά σέ κουρέψω...!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέ χρειάζεται νά μέ πᾶς... πάω μόνος μου...

ΚΑΡΑΣ: Πάμε μαζί πού σοῦ λέω, ἄλλιῶς θά σέ κουρέψει
θέλει αὐτός.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Λές νά μήν ξέρω νά κουρευτώ...;

ΚΑΡΑΣ: Σέ πειράζει δηλαδή νά πάμε μαζί...;

Κα ΚΑΡΑ: Ἄγορί μου, γιατί νά μήν πᾶς μέ τό μπαμπά σου...

ΚΑΡΑΣ: Μήν τόν ἀκούς, μαζί θά πάμε, μετά ἔχουμε νά περᾶ-
σοῦμε 'κι ἀπ' τό στρατηγό!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ἄσε νά τό σκεφτοῦμε πρώτα...

ΚΑΡΑΣ: Τί νά σκεφτοῦμε, τό ταχτοποίησα κιόλας!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Πότε;

ΚΑΡΑΣ: Ἄπό προχτές. Καί μοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι μόλις τελειώ-
σεις τήν ἐκπαίδευσή σου θά σέ πάρει στό γραφεῖο τοῦ
Θά κοιμᾶσαι ἐδῶ, θά τρῶς ἐδῶ... Δηλαδή θά 'σαι σπου-
τιώτης χωρὶς νά εἶσαι... Εἶσαι εὐχαριστημένος; (*Τρίβει
τά χέρια ἀπό ἱκανοποίηση*).

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Σέ εἶχα παρακαλέσει νά μήν βιαστείς νά τοῦ μιλή-
σεις.

ΚΑΡΑΣ: Κουταμάρες... τί τώρα, τί αὔριο...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Μά μπορεῖ νά μήν θέλω τήν προστασία του...

ΚΑΡΑΣ: Τρελάθηκες; Καί πῶς θά συνεχίσεις τίς σπουδές σου
ἂν σέ στείλουνε ἔξω ἀπ' τήν Ἀθήνα...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Βαρέθηκα πιά νά τρέχεις νά φροντίζεις γιά ὅλα
λές κι εἶμαι ἀνίκανος...

ΚΑΡΑΣ: Δέν εἶπα πῶς εἶσαι ἀνίκανος... ἀλλά ἔχω τοῦ κόσμου
τίς γνωριμίες...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ἐχε τες... ἐγώ δέν τίς θέλω... δέν τίς χρειάζομαι...

ΚΑΡΑΣ: Δέν καταλαβαίνω ἀπολύτως τίποτα... Θυμῶνε...

...εἶδη σά γονιός τρέχω νά σοῦ ἐξασφαλίσω...

...Εἰς αὐτό... σταμάτα το πιά...!

...Ὁμολογῶ ὅτι πέφτω ἀπ' τά σύννεφα... Περιεργά πρά-
ματα μοῦ λές σήμερα... Πράματα πού... δέ μοῦ βολεῖ νά
...ἀλλά αὐτό λέγεται...

...Αχαριστία!

...Ανοιχτά!

...Μά γιά κοιτάξτε με καλά, γιατί ἐσεῖς οἱ δυο ἔχετε
...ἔχεις ξεχαστεῖ. Ἐχετε μείνει στή μέρα πού γεννήθηκα.
...Εἶμαι ἄντρας πιά. Ἄφήστε με νά τά θγάλω καί μόνος
...πέρα μιά φορά...

...Μόνος σου...; Κι ἐγώ τί νά κάνω...;

...Τί θά πει τί νά κάνεις...; Τίποτα νά μήν κάνεις...

...Τίποτα...; Σοῦ εἶμαι ἄχρηστος δηλαδή... Καλό κι αὐ-

...Τώρα πού μεγάλωσες σοῦ περισσεύω... Ἔτσι...;

...καί ἡ μητέρα σου κι ἐγώ... ἔ; Σοῦ εἶμαστε δάρος ἔτσι...;

...Πολύ ὠραία... Τ' ἀκούς κυρία Καρᾶ...;

...Ἄγοράκι μου, τί ἔπαθες σήμερα...;

...Μέ βασανίζετε...

...Εγώ σέ βασανίζω...;

...Αὐτά πού κάνεις...

...Ποιά...;

...Θές νά μιλήσουμε ἀνοιχτά;

...Τί θά πει ἀνοιχτά...; Δέ σέ καταλαβαίνω σήμερα...

...Ἀπό παιδί μέ σέρνεις σάν ἀνάπρηο. Μέ χάνεις
...ἐπί βολικά ἰδιωτικά σχολεῖα. Μιλᾶς, καλοπιάνεις,
...παρακαλεῖς, δωροδοκεῖς δασκάλους, καθηγητές, ἐπιστά-
...καθαρίστριες. Πληρώνεις νά μοῦ κάνουν ἰδιαίτερα
...μαθήματα... Νομίζεις πῶς πάνε ὅλα καλά ἐπειδή ξο-
...Μοῦ λένε «ἐννοια σου, ἐννοια σου» καί μέ κλο-
...σάνε σάν μπάλα ἀπό τάξη σέ τάξη, ἐπειδή ὁ μπαμπάς
...μου πληρώνει...

...Ψέματα... Ἦσουνά πάντα πολύ καλός στά μαθήματά

...σου, πάρα πολύ καλός.

...Ποῦ τό ξέρεις;

ΚΑΡΑΣ: Έγώ πού τό ξέρω...;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ποιός μπορεί νά ξέρει καλύτερα άπ' τούς...
μας... έσύ ή εγώ...;
ΚΑΡΑΣ: Ουμμάμι απέξω τούς βαθμούς σου τάξη μέ τάξη...
λεις νά τούς πώ... θέλεις;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέ μου χρειάζονται...!
ΚΑΡΑΣ: Ήλίθιε, είναι θαυμάσιοι βαθμοί...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Είναι αγορασμένοι...! Τούς άγορασες όπως ο...
ράζεις άπό τόν μπακάλη...
ΚΑΡΑΣ: Είσα κακοήθης...!
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέ μ' άφησες νά μάθω τίποτα... ούτε νά προσπα...
θήσω γιά τίποτα... Ποιός ό λόγος, άφού ό μπαπαμάς...
φροντίζει γιά όλα...!
ΚΑΡΑΣ: Ήθελα νά 'σαι ό πρώτος...!
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ό τελευταίος ήμουνα...!
ΚΑΡΑΣ: ...Πρώτη φορά τό άκούω! Κυρία Καρά, τρελάθηκα...
γιός σου; Σέ ρωτώ, γιατί εγώ δέν καταλαβαίνα... (Βγα...
νει).
Κα ΚΑΡΑ: Πώς φέρθηκες έτσι στό μπαμπά σου...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Άσε με...
Κα ΚΑΡΑ: Πώς μπόρεσες νά τού μιλήσεις έτσι;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέν τά μπορώ αυτά πού κάνει...
Κα ΚΑΡΑ: Τρέξε γρήγορα και ζήτησέ του συγνώμη... Ω Θε...
μου, δικιο είχα πού έλεγα πώς δέν τόν αγαπάς... Τώ...
εγώ πρέπει νά τρελαθώ... δέν μπορώ νά κάμω άλλως...
θά τρελαθώ...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Σώπα τώρα μήν αρχίζεις κι έσύ...
Κα ΚΑΡΑ: Είναι κρίμα, είναι πολύ κρίμα... Έκείνος γιά σ...
ζει, μόνο γιά σένα... Γιά μένα και νά πέθαινα άκόμη...
θά 'δινε σημασία. Μά έσύ τόσο δά νά πάθεις, πάει...
αυτός... Άγοράκι μου... πήγαινε... πήγαινε... φίλησέ το...
ζήτησέ του συγνώμη... άμέσως θά τά ξεχάσει όλα... όλα...
Ξέρεις πώς τά πέρασε αυτά τά δύο χρόνια πού έλειπες...
Έπαιζε μέ τά τετράδιά σου, μέ τά βιβλία σου, μέ τά πα...
χνίδια σου... κι όλη τήν ώρα έλεγε... «Πού νά 'ναι τού...

...παιδί; Τι νά κάνει; Άραγε πήρε τό τελευταίο μας
...; Μήπως άρχισε νά καπνίζει; Μήπως ξενυχτά...;
... τό κασκόλ ή θά 'χει φασαρίες μέ τίς άμυγδαλές
... Νά τού γράψουμε νά τρώει όσο πρέπει. Στο Πα...
... κάνει κρύο. Χρειάζεται στερεά τροφή...». Αυτά
... και ξανάλεγε δυό δλόκληρα χρόνια... Καί διάβαζε,
... ανάδιαζε τά γράμματά σου και κείνα πού τού
... έπελνε ό Βιγιόν.
... Πού είναι τά γράμματα τού Βιγιόν;
... Τί τά θέλεις;
... Νά τά διαβάσω...
... Ο πατέρας σου τά 'χει.
... (Ξεκινά νά βγει).
... Πού πάς;
... Νά τού ζητήσω τά γράμματα τού Βιγιόν. Θέλω νά
... διαβάσω.
... Ω Θεέ μου... τί πäs τώρα νά ξεσκαλίσεις άλλες φα...
... σαρίες;
... Ωστε τόν πλήρωσε κι αυτόν...! Έτσι δέν είναι...
... Καλά τό 'χα καταλάβει... Τόν πλήρωσε... Δέν τόν πλή...
... ρωσε...; Μίλα...!
... Όχι όμως γιά νά τόν δωροδοκήσει...
... Τότε, γιατί;
... Χρυσό μου άγόρι, ήσουνά μόνος σ' ένα ξένο τόπο...
... μακριά... θεομόναχος... Ό πατέρας σου τό 'χε έννοια κι
... όπως έλεγε και ξανάλεγε ένιωθε ένα κρύο στήν καρδιά...
... Δέν ένιωθες κι έσύ τήν άνάγκη νά ξέρεις πώς έχεις
... κοντά ένα δικό σου άνθρωπο...;
... Ναι... Άλλά κι αυτόν άγορασμένο...; Έφυγα, είπα
... νά πάω νά σπουδάσω έξω γιά νά γλιτώσω άπ' όλα αυτά
... και κείνος έφτασε ίσαμε κεί... Γι' αυτό γύρισα... γι' αυτό
... τά παράτησα κι έφυγα... γι' αυτό, κατάλαδες...;
... (Στήν πόρτα) Κυρία Καρά... έλα έξω...
... Παρακαλώ...
... Έλα έξω είπα... Άσ' τονε νά συνέλθει... Αυτός δέν

τόν κάνανε και μαῦρο στο ξύλο... Κάτσαμε στο πλάι
δρομιο και κλαίγαμε κι οι δυό... Ὑστερα μέ ρώτησε πού
μέ λένε και πόσο χρονώ είμαι... Ἐγώ ἤμουνα δεκα-
τριώ... ἐκεῖνος δεκάξι... Σέ ζάλισα...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ὅχι, λέγε...

ΜΑΡΙΝΑ: Ἐπειτα γίναμε φίλοι... Μένουμε και κοντά... Ἦταν
παιδί σ' ἓνα μαγαζί πού πουλούσε σκοινιά και τη νύχτα
πήγαμε στο γυμνάσιο...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τό τέλειωσε...;

ΜΑΡΙΝΑ: Ἀμέ, Γράφτηκε και στο Πανεπιστήμιο ἀλλά δε σί-
κέρισε γιατί... Ὅμως μέσα στή φυλακή κι ἔπειτα στή
σορία ἐμάθε γαλλικά και σπούδαζε μέ ἀλληλογραφία
ἓνα Γαλλικό Πανεπιστήμιο... Πῆρε δίπλωμα μέ ἑπτα-
ἔτυχε νά 'ναι ἔξω ἐκεῖνες τίς ἡμέρες... ἀρραβωνιασ-
καμε γρήγορα γρήγορα... και πήγαμε και χορεύαμε
νά γιορτάσουμε τό γεγονός... Στους «Μποέμ»... ἐπει-
πάει ποτέ...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ὅχι...

ΜΑΡΙΝΑ: Στο Λυκαθηττό εἶναι... Ὑστερα πήγαμε στα σκοπε-
τήρια... Κερδίσαμε ἑπτὰ πακέτα μπισκότα στο μα-
ψάρεμα... και δυό μπουκάλια κονιάκ στή σκοποβολή...
Θά ξεδέψαμε ὅ,τι εἶχαμε πάνω μας... ἀλλά τί πειράζει...
Χορεύαμε και γλεντούσαμε ὡς τίς τρεῖς τό πρωί... Ἄπο-
γυρίσαμε σπίτι ἐγώ ἤμουνα μισομεθυσμένη και μισοκα-
μισμένη... Σ' ὄλο τό δρόμο παραμλοῦσα... «Θά σέ πάω
νά φύγουμε...» ...Ἀναμνήσεις... Μετά τρεῖς μῆνες τόν
Ξαναπιάσανε... τώρα μάθαινε ἐγγλέζικα...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Πότε θά πᾶς νά τόν ξαναδεῖς...

ΜΑΡΙΝΑ: Δέν ξέρω...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Σὺ ζήτησε ἓνα σκάκι... Νά σοῦ δώσω ἐγώ ἓνα
σκάκι νά τοῦ πᾶς...; Ἄν θές μὴν πεις ὅτι σοῦ τό 'δωσε
ἐγώ... Εἶναι γελοῖο νά τοῦ στείλω μονάχα ἓνα σκάκι...

ΜΑΡΙΝΑ: Ἰσα ἴσα θά τόν εὐχαριστοῦσε... ἀλλά...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέ θά τό πᾶ οὔτε στόν πατέρα μου οὔτε στή μη-
τέρα μου...

ΜΑΡΙΝΑ: Ὅχι, δέ σκέφτομαι αὐτό...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ἐγώ τό καταλαβαῖνω ὅτι κάτι ἀνθρώπους σάν
σου... θά πρέπει νά μᾶς μισεῖ...

ΜΑΡΙΝΑ: Ἄν ξαναπάω νά τόν δῶ θά σοῦ πᾶ νά μοῦ τό δώ-
σεις τό σκάκι... Κανέναν δέ μισεῖ... εἶναι καλός... καλός
σαν ἄγγελος... αὐτό και κείνοι πού τόν καταδικάσανε τό
ἔβρουνε... Φοβᾶμαι ὅμως... φοβᾶμαι ὅτι προχτές πού τόν
εἶδα μπορεῖ νά 'ταν ἡ τελευταία φορά...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Γιατί τό φοβᾶσαι...; ἔχεις κανένα λόγο...;

ΜΑΡΙΝΑ: Σήμερα τό πρωί, εἰδοποιήσανε τούς γονεῖς του... νά
πᾶνε νά τόν δουν... κι αὐτό ἔγινε πρώτη φορά... δέν
εἶναι καλό σημάδι...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ἐσύ δέν πήγες μαζί...;

ΜΑΡΙΝΑ: Ἦμουνα στή δουλειά... ἰδέα δέν εἶχα...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τί τούς εἶπε...;

ΜΑΡΙΝΑ: Ἦταν γελαστός... εἶπε νά μὴν ἀνησυχοῦνε... ὅμως
καλοῦ-κακοῦ ἄς τό πάρουν ἀπόφαση...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Και φοβᾶσαι ὅτι...

ΜΑΡΙΝΑ: Ὅσο ποτέ ἄλλοτε...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τότε τί κάνεις ἐδῶ, ἄς τό δικό μας σπίτι και πή-
γαίνε κάτω...

ΜΑΡΙΝΑ: Πιό καλά ἐδῶ... μπορῶ και συγκρατιέμαι... κάτω
βλέπω τή μάνα του και μοῦ 'ρχεται τρέλα... ἐκεῖνη λυπά-
μαι πιό πολύ ἀπό μένα... Χρειάζομαι θάρρος, ἀντοχή...
Τοῦ 'χα πει πῶς μόλις δῶ κακό σημάδι θά πάω νά σκο-
τωθῶ... πέρασε τά δάχτυλα μέσα ἀπ' τό συρμάτινο δί-
χτυ... ἀκούμπησε στα δικά μου... μέ κοίταζε στα μάτια
και μοῦ 'πε... «Θές νά μὴν πονέσω; Θές νά μὴ μέ βλά-
ψουν οἱ σφαῖρες τους; Θές νά μὴ λείψω ἀπ' ἀνάμεσά
σας...; Ὁρκίσου μου πῶς δέ θά χτυπηθεῖς... πῶς δέ θά
κλάψεις... πῶς θά 'σαι περήφανη γιά τό θάνατό μου...
Θέλω νά μέ θυμᾶσαι και νά πιστεύεις πῶς ὁ κόσμος ἀξι-
ζει νά γίνει καλύτερος...» Ἔτσι θά κάνω... δέ θά κλά-
ψω... δέ θά παραδεχτῶ πῶς ἔφυγε... δέ θά παντρευτῶ μέ
ἄλλο... Θά τόν θυμᾶμαι και θά πιστεύω ὅσα πίστευε...

Θά τόν φυλάξω μέσα μου σ' ὅλη μου τή ζωή...

(*Ἀκούγεται κουνδούνη πόρτας*).

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ποιός διάβολος νά 'ναι...

ΜΑΡΙΝΑ: Πάω νά δῶ...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Μείνε σύ, πάω ἐγώ... (*Βγαίνει*).

(*Ἡ ΜΑΡΙΝΑ παίρνει τό δίσκο μέ τούς καφέδες καί θγαίνει κι αὐτή... Σέ λίγο εισβάλλουν ἡ ΚΑΙΤΗ, ὁ ΚΙΜΩΝ καί ὁ ΝΤΙΝΟΣ*).

ΚΙΜΩΝ: Γιά νά 'μαι εὐλικρινής ἄρχισα νά σέ βαριέμαι...

ΚΑΙΤΗ: Σέ ποιόν τό λές;

ΚΙΜΩΝ: (*Βλέπει πώς ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, δέν εἶναι μέσα*) Πού εἶναι ὁ οἰκοδεσπότης...;

ΚΑΙΤΗ: Καί τί ἄλλο νά κάνουμε, ποῦ νά πᾶμε;

ΝΤΙΝΟΣ: Ἐχεις καμά ἀθλιέστερη ἰδέα...;

ΚΙΜΩΝ: Δέ βαριέστε, ἄς μείνουμε, ἀγνός εἶναι, ἐρωτευμένος εἶναι, ἔχει τό κατιτίς του...

ΝΤΙΝΟΣ: Ἡ μικρά μέ τό δίσκο ἦταν πολύ νόστιμη...

ΚΙΜΩΝ: Νά τοῦ ποῦμε νά τήν καλέσει στήν παρέα... (*Στό ΔΗΜΗΤΡΗ πού μπαίνει*...) Ἡ εὐτυχία σου πού μᾶς δλέπει δέν περιγράφεται, ἔ...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ἀπλῶς δέ σᾶς περίμενα...

ΚΙΜΩΝ: Κακῶς... ἐμᾶς πρέπει πάντα νά μᾶς περιμένεις, γιατί εἴμαστε ἡ ἀπροσδιόριστη ἐκείνη σκόνη... Ἐκτός αὐτοῦ ἤρθαμε νά δώσουμε ἕνα τέλος σ' αὐτήν τήν ἱστορία μέ τήν ὥραία τῆς ὁδοῦ Κεραμειοῦ...! Λοιπόν... ἐπιμένεις νά μάθεις πού διατρίβει...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: ...ναί...

ΚΙΜΩΝ: Θά μάθεις τά πάντα, ἀφοῦ ὅμως πρώτα ὁμολογήσεις.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: ...πάλι τά ἴδια...;

ΚΙΜΩΝ: Εἶναι ἀπαράβατος ὄρος... Θέλουμε νά σ' ἀκούσουμε νά τό λές...

ΚΑΙΤΗ: ...«εἶμαι ἐρωτευμένος, τήν ἀγαπῶ, ὦ Σύλδία, Σύλδία...»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: ...εἴμασταν φίλοι ἀπό παιδιά...!

ΚΙΜΩΝ: Τί ψεύτης... Λοιπόν αὐτός ὁ δῆθεν ἀκέραιος εἶναι ὁ πῖο θρυμματισμένος ἀπ' ὄλους μας... Σοστ! λέξη...! Σέ ξέρω πιά σάν κάλπικη πεντάρα... Τή Σύλδία τήν ἀγαπᾶς ἕως θανάτου, ἀλλά εἶσαι τόσο μαμόθρεφτος, τόσο δειλός, τόσο ἡμίψυχος καί φουκαράς πού δέν τολμάς νά τό ὁμολογήσεις οὔτε στόν ἑαυτό σου... Κοντολογίς εἶσαι ἕνας μικροαπατεών διότι ὅλες αὐτές τίς ψυχικές σου ἀναπηρίες καί διαστροφές μᾶς τίς σερβίρεις ὡς κάτι τό διαφορετικό...

ΝΤΙΝΟΣ: Θεός νά σοῦ τά κάνω πῖο λιανά...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ὅχι...

ΝΤΙΝΟΣ: Τότε θά σκεπτῶ μιλητά! Ἄν παραδεχτεῖς πώς τήν ἀγαπᾶς πρέπει καί νά τήν περιμαζέψεις ἀπό τήν ἀπώλεια πού ἔχει βουτήξει ὡς τό λαιμό!

ΚΑΙΤΗ: Καλά κάνει, ἂν εἶχα τό θάρρος θά 'κανα τό ἴδιο...

ΝΤΙΝΟΣ: Ἄλλο αὐτό...! Ἄλλά ἐπειδή, νεαρέ μου, αὐτή ἡ δουλειά θέλει ἕναν ἄντρα κι ὄχι ἕνα μαμόθρεφτο ἀρνεῖσαι νά τό ὁμολογήσεις παστρικά στόν ἑαυτό σου γιά νά μήν τοῦ ἐπιβεβαιώσεις ὅτι εἶσαι τρίχας...!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Λοιπόν, ὀρίστε... τήν ἀγαπῶ ἕως θανάτου! τώρα τ' ἀκούσατε· τί ἄλλο θέλετε;... Πέστε μου ποῦ εἶναι, ποῦ θά τή βρῶ...; τά ὑπόλοιπα εἶναι δικός μου λογαριασμός...

ΚΙΜΩΝ: Ὁχ ἀδερφέ, τώρα μέ τή Σύλδία θ' ἀσχολεῖσαι...; Ἄλλωστε σέ θέλω ἐγώ ἀπόψε... Σέ χρειάζομαι... Θά ρθεῖς μαζί μου;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ὅχι ἀπόψε...

ΚΙΜΩΝ: Ἀδύνατον... Σ' ἀγαπῶ πολύ, τό ξέρεις. Ἐχω πάθος γιά σένα... Ἀδικαιολόγητο πάθος... Ἄλλά εἶναι πάθος...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ὅχι ἀπόψε... δέν ἔχω κέφι...

ΚΙΜΩΝ: Θά βρεῖς, θά σοῦ δώσω ἐγώ.

ΝΤΙΝΟΣ: Ἐλα λοιπόν, μήν εἶσαι ἀνταισθητικός...

ΚΑΙΤΗ: Ποῦ θά πᾶμε, Κίμων, τί θά κάνουμε;

ΚΙΜΩΝ: Τί; Τί θά πει τί; Κάτι θά βροῦμε! Τό νιώθω βασανιστικά ἀπόψε ὅτι κάτι πρέπει νά κάνω ἄλλιῶς θά μοῦ

στρίψει! Καί θά σās στρίψει καί σās!
ΝΤΙΝΟΣ: Ναι άλλα τί; Ποιός ήλίθιος έβαλε στό χρόνο τραγούδι
έξήντα πέντε μέρες...!
ΚΙΜΩΝ: Θά βρούμε... Διάβολε, σās άφησα ποτέ έτσι;
ΚΑΙΤΗ: Ποτέ...!
ΚΙΜΩΝ: Όρίστε! Τί θά λέγατε γιά τή «Σιωπή»; (Στό ΔΗΜΗΤΡΗ)
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Έσύ ειδικώς... τί θά 'λεγες...;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ποιά Σιωπή;
ΚΙΜΩΝ: Τήν ανέκδοτη, τή χειρόγραφη ποιητική μου συλλογή.
Λοιπόν τί θά 'λεγες έσύ, άχάριστε καί μικρό μου πιλάτο...
μένε άδελφέ...;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τί νά πώ;
ΚΙΜΩΝ: Είναι ώραια ποιήματα... δέν είναι; Είπες πώς σάς
άρέσανε...!
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ναι, μά δέν είμαι τεχνοκρίτης...
ΚΙΜΩΝ: Νά τούς χέσω τούς τεχνοκρίτες... Έμένα έσύ μέ νοιάζει!
Ξεις! Σου άρέσανε, ναι ή όχι;
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Πολύ...
ΚΑΙΤΗ: Είναι άριστουργήματα, όλοι τό είπανε, κι ό Έμπειρος
και ό Έγγονόπουλος κι ό Σαχτούρης...
ΚΙΜΩΝ: Είναι; Βεβαιώστε με, σās παρακαλώ, γιατί αύτη τή
στιγμή έχω άπόλυτη ανάγκη νά τό πιστέψω... Πέπειστα
στά πόδια σας, σās φιλω τά παπούτσια, σās γλείφω τή
σόλες, σās χαρίζω τά μάτια μου, τά χέρια μου, βγάλετε
μου τήν καρδιά... πυροβολήστε με γιά γούστο σας...
φτάνει νά μέ βεβαιώσετε ότι ή «Σιωπή» μου είναι καλή
ποίηση...
ΚΑΙΤΗ: Μά τί λές εκεί...
ΝΤΙΝΟΣ: Άς είχα γράψει ένα στίχο της, μόνο ένα... τίποτα
παραπάνω...
ΚΙΜΩΝ: Λαμπρά! Τότε θά πεί πώς είναι άξια γιά τήν ώρα
θυσία! (Φωνάζει)... Κάτω τό άριστούργημά μου...
ΟΛΟΙ: Κάτω!!
ΚΙΜΩΝ: Πάμε... (Άγκαλιάζει τό ΔΗΜΗΤΡΗ).
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Πού;

ΚΑΙΤΗ: Κυρίες καί Κύριοι, σās καλώ σπίτι μου ίνα παραστήτε
είς τό όλοκαύτωμα τής «Σιωπής». Θά προσφερθεί επί
πρόθεσμα καλός μεζές καί άφθονο ούζο...
ΚΑΙΤΗ: Ό Κίμων!!!
ΚΑΙΤΗ: Ό,τι είναι ώραίο χαρίζετε το στήν εκλεκτικότητα τής
φατιάς! Αυτή έμεινε νά σέβεται... μόνο αύτή... Πάμε...!
Βλέπεις πού άνησυχούσες τί θά κάνουμε...; Άλλά έχεις
και δικιο. Σ' αύτή τή ζωή δέ συμβαίνει πιά τίποτα τό
συνταραχτικό. Έ, λοιπόν, θά τά φτιάχνουμε μόνοι μας
τό συνταραχτικά. Είναι μιά λύση... Θά κάψω μόνος μου
τό χειρόγραφο μου... κατάλαβες; Πάει νά πεί πώς μιά
και δέν έχει τυπωθεί κι άφού δέν υπάρχει άλλο αντί-
γραφο τό εξαφανίζω άπό προσώπου γής καί εις τούς
αιώνες τών αιώνων...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ναι, αλλά γιατί...;
ΚΙΜΩΝ: Έτσι, έπειδή λένε πώς είναι άριστούργημα. Έτσι γιά
νά μήν υπάρχει... Γιατί νά υπάρχει; Είστε τρεις έδώ πέ-
ρα... Βρείτε μου μιά στοιχειώδη δικαιολογία γιά νά
υπάρχει!... άλλαξε σέ τίποτα ό κόσμος έπειδή έγραφα
πέντε καλά ποιήματα...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: ...όχι ό κόσμος αλλά έσύ δέν...;
ΚΙΜΩΝ: Δέν...! ...Έγώ κάθε φορά πού κάνω κάτι τής προκοπής
μιάθω πιό πικραμένος καί χειρότερος... Διαπιστώνω τή
ματαιότητα καί τού κόσμου καί τή δική μου. Ένώ τώρα
πού άποφάσισα νά τά κάψω αισθάνομαι πώς κάτι κάνω
έπιτέλους...! Τέτοια ευτυχία δέν τήν ξαναείχα καί δέν
τήν έγκαταλείπω...
ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Άς βρούμε κάτι άλλο...
ΚΙΜΩΝ: Θά καεί...! Άλλος; ...έσείς τί θά κάψετε...; βοηθήστε κι
έσείς, βρε άμουσοι, σ' αύτή τή σεμνή τελετή...! Καίτη!...
Θά χορέψεις κι άπόψε όπως μονάχα έσύ χορεύεις...;
ΚΑΙΤΗ: Άν μου 'ρθει...
ΚΙΜΩΝ: Νά σου 'ρθει Σαλώμη...! Η «Σιωπή» άξίζει παραπάνω
άπό τήν κεφαλή τού Ιωάννη...

Θά 'ναι ήρεμη και σκοτεινή σαν τή θάλασσα, σαν
νάχα ένα μαύρο πουλοβεράκι και μαύρη κυλότα
ἀχτένιστη σαν τίς γοργόνες και δέ χαιρετά κανένα
Θανάσης ο μηχανικός, αυτός ο άντρας, αυτό το
για τίς γυναίκες και τίς πετρελαιομηχανές. Ντιν
στρίφει φιλόξενα τοιγαριλίκι για όλους σας. Μ
ψυχή μου, πάρε τό τοιγαριλίκι σου και φύγε, κά
σεργιανώντας στά ύγρά μουράγια και κλάψε...
νεις εκεί, γιατί δέν κάνει... Δέ θά χαρείς, άμα
βεις τί σκαρώνουν αυτοί οί δυό άγριογάτοι... Φ
φύγε... 'Από μακριά πονάει κανείς άξιοπρεπ
πιό εύγενικά, γιατί δέν είδε...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: (Σά χαμένος) Μά... γιατί...;

ΚΑΙΤΗ: Γιατί όχι...; Για τό μόνο πράγμα πού είμαι βέβαιη
πως είμαι σαράντα τρείς οκάδες...

ΚΙΜΩΝ: Όσο για μένα, νέε μου, τί νά σου πώ...

«'Η ποίηση φίλε πέθανε!
και πότε ή κηδεία;
— ή κηδεία τών ώρων —
μά ή ζωή άντέχει άκόμα
σέ κάμποσες άνησυχίες
σέ άρκετές μετάνοιες
και στό θάνατο».

(Ό ΚΙΜΩΝ θγαίνει κι άμέσως μετά ή ΚΑΙΤΗ κι
ΝΟΣ. Ό ΔΗΜΗΤΡΗΣ κάνει νά τούς άκολουθήσει
μετανιώνει. Πάει στό παράθυρο. Τούς βλέπει νά
νούν στό δρόμο. Ό ΚΑΡΑΣ εμφανίζεται στην πόρτα
δωματίου).

ΚΑΡΑΣ: Νευρικό παιδί...! (Ό ΔΗΜΗΤΡΗΣ: γυρίζει πρός τον
ρος του) ...είπα, νευρικό παιδί!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Γυρίσατε κιόλας...;

ΚΑΡΑΣ: Άν θέλεις, πάμε όλοι μαζί κάπου...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Θέλεις έσύ...;

ΚΑΡΑΣ: Τό ρωτάς;... Ξεκινήσαμε μόνοι μας, δέ μάς έκανε
διά και γυρίσαμε πίσω...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Άς πάμε...

ΚΑΙΤΗ: Τι κάνεις μέ τό σκάκι, παίζεις καθόλου;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Κάπου κάπου...

ΚΑΙΤΗ: Εγώ σ' έμαθα, τό θυμάσαι; Άν σου κάνει κέφι προ
θαίνουμε μιά παρτίδα...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Θά χάσεις...

ΚΑΙΤΗ: Μακάρι... Φέρ' το στό τραπεζάκι... Έγώ πάντως θά
παίζω μέ τά μαύρα, τά 'χω συνηθίσει κι έτσι σου παρα
φέρω τήν πρώτη κίνηση...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Άσε τίς ζαβολιές, θά παίξουμε κανονικά...

ΚΑΙΤΗ: Καθονται και στήνουν τό σκάκι στό τραπεζάκι. (Ό ΔΗ
ΜΗΤΡΗΣ κρύβει δυό πιόνια στίς χούφτες του).

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Διάλεξε...

ΚΑΙΤΗ: Τό δεξί...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: (Άνοίγει τή χούφτα) Μαύρα...

ΚΑΙΤΗ: Βλέπεις...; Μήν πείς ότι φταίω εγώ πού σου 'ρθανε
πάλι δολικά...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Πού είν' ή μαμά...;

ΚΑΙΤΗ: Η κυρία μαμά σου;... Σέ κάνα καθρέφτη θά ψάχνει νά
βρει τήν τρίχα πού άσπρισε σήμερα... πιστεύει ότι κάθε
Παρασκευή μιά άλλη τρίχα άσπρίζει... Νομίζω ότι έχεις
κάμει ένα λάθος...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τί έκαμα πάλι;

ΚΑΙΤΗ: Μήν εξάπτεσαι...! Στο σκάκι έννοώ... Όρίστε έβαλες
τό ρουά στή θέση τής ρένας... Τί έλεγα...; Δημήτρη... άν
θέλεις μπορούμε καμιά ώρα νά κουβεντιάσουμε σά φί
λοι. Φυσικά... φυσικά και σαν άντρες... (Γελάει)... Βέ
βαια... βέβαια. Είσαι άντρας πιά... για κοίτα θράσος!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Έγώ έπαιξα...

ΚΑΙΤΗ: (Κινεί ένα πιόνι)... Νά κι εγώ. Λοιπόν...; Θά πούμε
τιποτα...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: (Μπαίνει)... Παίζετε...; Πόσο θά 'θελα κι εγώ νά...
Τί κρίμα πού είναι τό πιάνο ξεκούρντιστο... Θά σάς
έπαιξα... τί θά σάς έπαιξα;... Θά 'παιξα για σάς... Τί
άτυχία... Νά σάς φέρω τουλάχιστον ένα γλυκό...

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

(Τώρα δρισκομάστε στο κάτω πάτωμα τῆς οἰκίας Καρᾶ. Εἶναι περασμένες τέσσερες τῆς νύχτας πού ἄρχισε μέ τό πρωτο μέρος τοῦ ἔργου. Ἡ σκητῆ δείχνει στά δεξιά μιά μεγάλη κάμαρα κι ἀριστερά ἓνα μέρος τοῦ χόλ μέ τήν ξύλινη σκάλα πού ὀδηγεῖ ἄνω. Ὁ τοῖχος πού χωρίζει τό χόλ καί τήν κάμαρα ὑποδηλώνεται ἐντελῶς συμβατικά, καθώς ἐπίσης καί ἡ πόρτα μέ τήν ὅποια ἐπικοινωνοῦν οἱ δύο χῶροι. Στό χόλ εἶναι ἡμίφως. Στήν κάμαρα, σ' ἓνα φτηνό σιδερένιο κρεβάτι πού 'ναι τοποθετημένο στό δάθος, εἶναι ξαπλωμένη ἡ ΓΡΙΑ, ντυμένη στά μαῦρα καί μέ μαύρη μπόλια στό κεφάλι. Στά κατωπόδαρα κάθεται ὁ ΓΕΡΟΣ. Στό κεφάλι τοῦ κρεβατιοῦ σ' ἓνα φτηνότερο κρεβάτι κάθεται ἓνα κερί, τό καντήλι, καί φωτίζουν καθαρά τή φωτογραφία ἑνός νέου κι ἓνα μικρότερο εἰκόνημα. Παραπέρα ἓνα ἄλλο μεγαλύτερο τραπέζι τοῦ φαγιοῦ. Στή μέση τῆς κάμαρας ἡ ANNA, γυναίκα τοῦ ΠΕΤΡΟΥ, προβάρει στόν ἄντρα τῆς τήν πλάτη ἀπό ἓνα πουλόδερ πού τοῦ πλέκει. Δίπλα ἡ ΜΑΡΙΝΑ τή βοηθᾶ. Παραπέρα κάθεται ὁ ΧΡΗΣΤΟΣ.)

ANNA: (Στόν ΠΕΤΡΟ). Ἄνοιξε λίγο τίς χερσοῦκλες σου... Πιό σμένος εἶσαι;

ΧΡΗΣΤΟΣ: Τί ἄγαρμπος πού 'ναι ὁ μπαγάσας... κοίμας τό πουλόδερ... Ἄ, ρέ Πέτρο, στόν ὕπνο τήν ἐπιασες τέτοια γυναίκα χρυσοχέρα, ἄλλιῶς δέ θά σ' ἐπαινε...

ΠΕΤΡΟΣ: (Στήν ANNA) Τόν ἀκούς πάλι τί λέει...; Σέ γέλασα,

ἀπ' τὸ γάμο καὶ νὰ κιάλας στοίβα τὰ ρούχα γιὰ πλοῦμο...

ΧΡΗΣΤΟΣ: Ὁ γαμπρός τὰ βρώμισε...; (Στὸν ΠΕΤΡΟ) Ρέ τι βρωμιάρης εἶσαι σὺ...!

ANNA: ...ὅπου ἔπρεπε νὰ δάλω μπουγάδα... Κι ὄχι πὼς ἦμῶνα ἀμάθητη ἀπὸ πλύση, μὰ εἶν' ἄλλο πράμα ὀλόκληρη μπουγάδα... ἔ; Πιάνω τὸ πλύσιμο ἀπ' τὸ προῖ, μὰ ποι νὰ τελειώσω...

ΜΑΡΙΝΑ: Καημένη Ἄννα... Πόσω χρονῶ ἦσουν;

ANNA: Οὔτε δεκαεννιά... Μὲ πῆρε τὸ βράδυ μὲς στὸ πλυσταριό. Ἐσὺ τώρα, κυρά Φιλίππα, θὰ μὲ περιγελάς, γιατί ἐσὺ ἦσουν ἄθλιο νοικοκυρά... Μὰ ἤμουνα κορίτσι πρόμα... τί νὰ κάνω...;

ΧΡΗΣΤΟΣ: Ἐπρεπε νὰ τὸν ἔβαζες νὰ τὰ πλύνει μόνος του...

ΠΕΤΡΟΣ: Μ' ἔβαλε... μ' ἔβαλε...

(Γελᾶνε).

ANNA: Ἐτσι, λοιπόν, πού 'νωσα ἔρημη, ἀδύναμη, μεσὰ σὲ κείνο τὸ ξένο πλυσταριό μὲ πῆρε τὸ παράπονο κι ἀρχισὰ νὰ κλαίω. Ἐρχεται ὁ Πετρός ἀπ' τὴ δουλειά... Θυμάσαι, Πετρή...;

ΠΕΤΡΟΣ: Ἄν θυμᾶμαι...! Τὰ ρούχα τὰ ξέβγαξε μὲ δάκρυο... νά...! κορόμηλο!

ANNA: Πὲς το ψέματα... Τρέχει μέσα, βουτᾶ τὴν κιθάρα, θρολιάζεται κι ὁ Πετρός στὸ πλυσταριό κι ἀρχίζει νὰ τραγουδᾷ... καὶ γκλούν... γκλούν... γκλούν... τὴν κιθάρα καὶ δόστου ἐγὼ μπουγάδα μετὰ μουσικῆς...

(Γέλια ὡς ἓνα σημεῖο διασμένα).

ΧΡΗΣΤΟΣ: Κοίτα πονηριά...! Ἄντὶ νὰ βοηθήσει τὸ κορίτσι του 'κανε καντάδα...

ANNA: ...Ἵστερα παρατᾶ τὴν κιθάρα, ἀνασκουμπώνεται ὁ καημένος κι ἀρχίζει νὰ πλένει κι αὐτός...

ΧΡΗΣΤΟΣ: (Σκάει στὰ γέλια)... Ἐτσι πέ μου νὰ χαρῶ... (Ξεκαρδίζεται).

(Ὁ ΚΑΡΑΣ ἐμφανίζεται στὴ σκάλα, στέκει κι ἀκούει).

ANNA: Ἐχάσα καὶ τὸ παράπονό μου, κυρά Φιλίππα... κι ὀλα... δὲ μού 'λειπε τίποτα... Μὰ ἐκεῖνος ὁ καφερός... (Γελᾶει).

ΧΡΗΣΤΟΣ: Ἄτσι πλύστρα... ἔτσι;

ANNA: Δὲν ἤξερε πὼς τὸ ρούχο δὲ θέλει τρίψιμο μὲ τόση δύναμη...

ΠΕΤΡΟΣ: Πρῶτη μου φορὰ ἔβαζα μπουγάδα...

ANNA: Κι ὅπως εἶναι χερσὸν ἀνάμεικτο ἔφαγε τὰ δάχτυλά του πάνω στὸν τρίψιμο... Τοῦ 'φυγε τὸ πετοῖ...

(Γέλια).

ΧΡΗΣΤΟΣ: Τώρα πού τὸ 'χω ὑπόψη μου θὰ σὲ προτιμῶσω. Ἐλα Ἵστερα νὰ σοῦ δώσω κάτι σῶβρακα... (Ξεκαρδίζεται)... Ὁχ, ἡ κοιλία μου... ρέ σὲ καλὸ νὰ μού βγεῖ... Καιρὸ εἶχα νὰ γελᾶσω ἔτσι...

(Ὁ ΚΑΡΑΣ πλησιάζει δειλά ὡς τὴν πόρτα τῆς κάμαρας. Ἀκολουθεῖ πλύση πού τὴ διακόπτουνε μόνον κάτι ἀχνὰ ἐσθυμᾶσματα γέλιου. Μὰ ἡ σιωπὴ στὴν κάμαρα τραβᾷ. Ὁ ΧΡΗΣΤΟΣ τὸ νιώθει, ἀνασηκώνεται ἀστεῖα καὶ λέει ἄσπρη).

ΧΡΗΣΤΟΣ: Μαρίνα...

ΜΑΡΙΝΑ: Ἐ...;

ΧΡΗΣΤΟΣ: Μία φορὰ κι ἓναν καιρὸ ἦταν ἐδῶ ἓνα μπουκάκι στροφυλιά... πού πῆγε...;

ΜΑΡΙΝΑ: Ἐδῶ εἶναι...

ΧΡΗΣΤΟΣ: Ἐ, βάλε ντὲ κάνα ποτηράκι! Κόλλησε ἡ γλώσσα μας...

ΜΑΡΙΝΑ: Ὅσο θές! Γιὰ σᾶς εἶναι... (Στὴ ΓΡΙΑ). Μάνα, θές μιά στάλα στροφυλιά...;

ΓΡΙΑ: (Στὴ ΓΡΙΑ). Ἡ νύφη μας λέει, θές μιά στάλα στροφυλιά;

ΓΡΙΑ: (Νεύει μὲ τὸ κεφάλι πὼς δὲ θέλει).

ΠΕΤΡΟΣ: Φέρ' ἓνα ποτηράκι... Θὰ πιοῦμε μαζὶ ἀπὸ μιά στάλα...

ΜΑΡΙΝΑ: (Βάζει ποτὸ στὰ ποτηράκια)... Πέρυσι τὰ Χριστοῦγεννα...

(Σταματᾶει ξαφνικά, ἀκούγοντας τὸ ρολοῖ στὸ ἀπάνω

πάτωμα νά χτυπά. Όλοι μέσα στην κάμαρα μά κι ο ΚΑΡΑΣ στό χόλ, στήνουν αὐτί πρὸς τή μεριά τοῦ ἤχου καί στέκουν ἔτσι ἀμίλητοι κι ἀκίνητοι, λές καί πρόκειται νά ἀκουστεῖ καί κάτι ἄλλο πιό σημαντικό. Ὁ ΚΑΡΑΣ μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό γυρίζει στή σκάλα. Ἡ ΓΡΙΑ: ἔχει ἀναποκωθεῖ καί λέει).

ΓΡΙΑ: Τεσσεράμισι...!!!

(Παύση).

ΜΑΡΙΝΑ: (Κάνει πῶς κάτι ψάχνει)... Ποῦ εἶναι...; (Βγαίνει διασπαστικά στό χόλ, ἀφήνεται νά θγάλει ἓνα λυγμό, σκοπιμά πιζει σβέλτα τὰ μάτια της καί κάνει νά μπει στήν κάμαρα, μά βλέπει τόν ΚΑΡΑ στή σκάλα καί στέκει). Ἄκόμα εἶστε στό πόδι...;

ΚΑΡΑΣ: Τέσσερες καί μισή!... κι ἀκόμα νά ῥθει!

ΜΑΡΙΝΑ: Νέος εἶναι... θά ἴμπλεξε μέ τίποτα φίλους... Μήν ἀνησυχεῖτε...

ΚΑΡΑΣ: Ἐγὼ δέν ἀνησυχῶ... βέβαια... νέος εἶναι... ἀλλά ἡ μητέρα του... αὐτὲς οἱ γυναῖκες!

ΜΑΡΙΝΑ: Πηγαίνετε, ξαπλώστε... Ἐμεῖς ἔτσι κι ἀλλιῶς ἀγρυπνοῦμε... θά ἴχω ἐγὼ τό νοῦ μου...

ΚΑΡΑΣ: Μπά... ὄχι...! Τί λένε οἱ γέροι, τί κάνουνε...;

ΜΑΡΙΝΑ: Τί νά ποῦνε...;

ΚΑΡΑΣ: Καημένοι γονεῖς... εὐτυχῶς πού εἶστε μονοιασμένοι ὅλοι κι ἔχουνε συντροφιά... ἢ συντροφιά εἶν' εὐλογία Θεοῦ... Μόνος του δέν τὰ ἀντέχει κανεὶς τέτοια φαρμακία...

Κα·ΚΑΡΑ: (Ἐμφανίζεται στή σκάλα) Ἄντωνη, κάτω εἶσαι;

ΚΑΡΑΣ: Μή μέ παίρνεις συνεχῶς ἀπὸ πίσω... Μήν κάνεις ἔτσι... Δέν ὑπάρχει λόγος νά τρελαθοῦμε... Μοῦ σπᾶς τὰ νεύρα... Νέος εἶναι, παρέες ἔχει, κάπου θά ἴμπλεξε... Φῶς φανερό, κάπου θά ἴμπλεξε!...

Κα ΚΑΡΑ: (Ἐχει κατεθεῖ κοντά τους). Δέ θά ἴπρεπε τὰ παιδιὰ νά μεγαλώνουν...

ΚΑΡΑΣ: Τί βλακειές λές πάλι... Θεέ μου...! (Ἐκνευρισμένος)

ἀλλά μέ ἀργές καί πεσιμένες κινήσεις ἀνεβαίνει τή σκάλα καί φεύγει).

ΚΑΡΑ: Μόλις μέ δεῖ φεύγει...! (Παύση. Ἀπλώνει τό χέρι σὲ τὴν ἀεὶ σὲ τὰ μαλλιά τῆς ΜΑΡΙΝΑΣ). Ἄγγελέ μου... Γιατί δέν πήρες τούρτα ἀπ' τό ψυγείο...; Ἡ μισή ἔμεινε...!

ΜΑΡΙΝΑ: Κρυώνετε...;

Κα ΚΑΡΑ: Ὅχι...

ΜΑΡΙΝΑ: Τό χέρι σας τρέμει...

Κα ΚΑΡΑ: Πόσο ἀργεῖ νά ξημερώσει...

ΜΑΡΙΝΑ: Μή στέκεστε στή σκάλα... ἔχει ρεῦμα!

Κα ΚΑΡΑ: Ὡ ναί, κρυώνω, πολύ κρυώνω...!

ΜΑΡΙΝΑ: Πηγαίνετε ξαπλώστε, τό παιδί θά ρθει...!

Κα ΚΑΡΑ: Δέν ἔπρεπε νά μεγαλώνουν τὰ παιδιὰ...!

ΜΑΡΙΝΑ: Ὁ γιός σας θά γυρίσει ὅπου νά ἴναι... Καί θά ἴναι πάλι ὅλα ὅπως κάθε μέρα... Ἄνεβεῖτε... καί μή βάνετε κακό στό νοῦ σας...

Κα ΚΑΡΑ: Δέ θέλει νά μέ βλέπει... μέ μισεῖ... μιά κόλαση εἶναι τό σπίτι μας...

ΜΑΡΙΝΑ: Πιό σιγά, μπορεῖ νά σᾶς ἀκούει...

Κα ΚΑΡΑ: Μόλις μέ δεῖ φεύγει... Δέ φταίω ἂν εἶμαι κουτή... Τόν βλέπω νά ὑποφέρει... Θέλω νά τοῦ πῶ κάτι γλυκό... καί χωρὶς νά τό θέλω λέω κουταμάρες... Κι ὅσο πιό ἀνάγκη εἶναι νά πῶ κάτι σωστό... τόσο πιό μεγάλες κουταμάρες λέω... καί τόν ἐκνευρίζω...

(Μέσα στήν κάμαρα ὁ ΠΕΤΡΟΣ κι ὁ ΧΡΗΣΤΟΣ ἔχουν ἀρ-χίσει νά μούρμουρίζουν σιγαλά ἓνα σκοπό).

ΜΑΡΙΝΑ: Πρέπει νά πάω μέσα... ἀνεβεῖτε κι ἐσεῖς, σᾶς παρακαλῶ...

Κα ΚΑΡΑ: Ἄγγελέ μου... ἄσε με λίγο!

ΜΑΡΙΝΑ: Ἄν εἶναι κόλαση ἢ δική σας ζωή, τότε τί νά ποῦμε μεῖς;

Κα ΚΑΡΑ: Ἐχεις δίκιο, φῶς μου, ἀλλά νιώθω τόσο ξένη ἐδῶ μέσα... Θέλω νά πάω στή μαμά μου...

ΜΑΡΙΝΑ: Δῶστε μου τό χεράκι σας... Πᾶμε ἀπάνω μαζί...

Κα ΚΑΡΑ: Δέν ἔπρεπε νά πουλήσει τό σπίτι τῆς μαμάς... Τό

πούλησε για να μην υπάρχει τίποτα δικό μου... Μέ θέλει
άνυπαρκτη, ένα μηδενικό... 'Ακόμα και τό παιδί τό θέλει
νά 'ναι μόνο δικό του...

ΜΑΡΙΝΑ: "Άλλη φορά μου τά λέτε... Θά 'ναι πιό καλά μιά άλλη
φορά...

Κα ΚΑΡΑ: Γιατί είσαι πάντα έτσι γλυκιά...;

ΜΑΡΙΝΑ: "Όλοι έχουμε δάσανα...

Κα ΚΑΡΑ: (Πάει παράμερα στην πόρτα της κάμαρας. Κοιτάει
μέ τρόπο μέσα). Καλή μου κυρά...

('Η Κα ΚΑΡΑ έτοιμη νά κλάψει φεύγει για πάνω. 'Η ΜΑ
ΡΙΝΑ: στέκει λίγο, ύστερα γυρίζει στην κάμαρα).

ΜΑΡΙΝΑ: Πήρε αεράκι έξω... Μάνα, μήπως σου φυσά από
κει...; Θές νά κλείσω τό παράθυρο...;

ΓΕΡΟΣ: (Στή ΓΡΙΑ) 'Η νύφη μας λέει ά θές νά κλείσει τό παρά
θυρο...

ΓΡΙΑ: (Κουνάει άρνητικά τό κεφάλι).

ΓΕΡΟΣ: Τώρα θέ νά 'χει θγει και ό αύγερινός...!

ΜΑΡΙΝΑ: (Μοιράζει ποτηράκια ποτό και στους άλλους και
φλυαρεί δήθεν άνέμελα στό γέρο)... 'Ο αύγερινός... Λοι
πόν, μικρή σάν ήμουνα κι άκουσα πώς πριν ξημερώσει
βγαίνει ό αύγερινός και μαζεύει τ' άστρα...

ΓΕΡΟΣ: Αύγερινός κι άποσπερίτης! Τό καλύτερο άστρο τ' ου
ρανού. Φιλιώνει τ' άπόγειομα μέ τό θράδυ, ξεπροβοδά τη
νύχτα, φέρνει τή μέρα. 'Ετσι γριά...;

ΜΑΡΙΝΑ: ...Πού λές, πατέρα, τί ήτανε νά μου τό πουνε... δέ μου
'φευγε από τό νοῦ... Καί μιά νύχτα πού ξυπνήσαμε... νά
τέτοια ώρα... είπα και γώ νά βγῶ νά τότε δῶ...!

ΓΕΡΟΣ: Λάμπει σά μισό φεγγάρι... Τ' άλλα τ' άστρα σδηοῦνε
δίπλα του. 'Ετσι, γριά;

ΜΑΡΙΝΑ: ...Μά εγώ ξέρεις τόν είχα φανταστεί άλλιῶς... σά
θεώρατο τσοπάνη πού βαστάει ένα καλάμι και προγκάει
τ' άστρα, έτσι όπως τά πρόδατα... Οί άλλοι γελούσανε
μά εγώ στενοχωρέθηκα πολύ... Πάρα πολύ...

(Παύση).

('Η ΜΑΡΙΝΑ κοιτάζει γύρω άνήσυχα). 'Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ

εμφανίζεται στό χόλ. 'Ακούει τίς κουδέντες στην κάμαρα
και στέκει).

ΧΡΗΣΤΟΣ: Βρέ... βρέ... τί θυμήθηκα τώρα κι εγώ... Σās έχω πει
για τό φαί του σκύλου...;

ΜΑΡΙΝΑ: Για τό φαί του σκύλου...; "Όχι, ποτέ...! Μās έχει πει
μάνα...;

ΑΝΝΑ: 'Αχού... θά ξεραθειτε στό γέλιο...

ΧΡΗΣΤΟΣ: Μιά άλλη φορά πού λέτε...

ΠΕΤΡΟΣ: Πάλι για τίς φυλακές θά μās πεις...;

ΧΡΗΣΤΟΣ: "Ε, τί νά σās κάνω; 'Εμένα όλα μου τ' άστειά από
κει είναι...! Οί Γερμανοί μās είχαν άλαλιάσει στην πεί
να... Πείνα δηλαδή, όχι άστειά. Είχαμε γίνει διαφανείς.
'Ετσι νά μās έβαζες στόν ήλιο έβλεπες άπέναντι. Πῶς
είναι οί άκτινογραφίες;

(Γέλια).

ΧΡΗΣΤΟΣ: ..."Όπου ξαφνικά εκεί στην αῦλή πού μās είχανε και
σεργιανούσαμε και φιλοσοφούσαμε... τί νά δῶ...; 'Ενα
λυκόσκυλο πού τό 'χανε δεμένο τή μέρα και άμολυτό τή
νύχτα είχε μπροστά του ένα ντενεκέ φαί τέτοιονε... και
μέσα στό ντενεκέ... τί νομίζετε...; Τέτοιες κομμάτες
κρέας κοκκινιστό, μέ μακαρόνια... Πήγε νά μου σαλέψει!
(Γέλια).

ΧΡΗΣΤΟΣ: Τό λέω σ' ένα φιλαράκο και συμφωνεί και κείνος
ότι ό σκύλος πρέπει νά μās ύποστηρίξει. Τσακόνουμε
ένα ξύλο και πᾶμε κοντά. Γορρο... ό σκύλος... Εούτ...
εμείς...κολώνει ό σκύλος, του θουτάμε τόν ντενεκέ και
κάνουμε ένα φαί... (Γέλια) ...'Από κείνη τή μέρα τρώ
γαμε συσσίτιο άξιωματικῶν, τέτοιο του δίνανε του σκύ
λου, θά 'ταν άξιωματικός σκύλος...

ΠΕΤΡΟΣ: Κι ό σκύλος τί έτρωγε;

ΧΡΗΣΤΟΣ: Δέν έτρωγε... Πάνω στή βδομάδα δέν είχε κουράγιο
οῦτε νά γαυγίσει... μετροῦσες τά κόκαλά του...

ΑΝΝΑ: Καί του 'χανε κάθε μέρα κρέας;

ΧΡΗΣΤΟΣ: Κάθε μέρα. Στο τέλος τό σιχαθήκαμε και είπαμε νά

ένα χαρτί και θά τ'ά δώσω σέ μιά ἐφημερίδα...

ΧΡΗΣΤΟΣ: Θά σου τ'ά γράψω...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Σέ ποιό μέρος ἦταν ἡ φυλακή... ὄλα! (Βγαίνει τσιγάρο του κι ἀρχίζει πάλι νά προσφέρει).

ΧΡΗΣΤΟΣ: Στάσου, ὄχι πάλι ἐσύ... τώρα κερνάω ἐγώ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ποιός μπορεῖ νά βάλει ἐπάνω σ' ἕνα χαρτί ὄρθιο τσιγάρο καί νά πάρει τό χαρτί χωρίς ν' ἀγγίξει τό τσιγάρο, οὔτε νά τό ρίξει;

ΠΕΤΡΟΣ: Πῶς τό εἶπες αὐτό... γιά ξαναπές το...

ΧΡΗΣΤΟΣ: (Στό ΔΗΜΗΤΡΗ). Σκύψε νά σου πῶ... Λέμε καί ἀστείο, καμιά ἱστορία γιά νά 'χουμε κάτι νά λέμε... ἔρχονται οἱ γέροι... ἀλλά ὄχι παιχνίδια, δέν παίζονται κατάλαβες; ...καί νά μέ συγχωρεῖς...!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Εἶρω γιατί τ'ά λέτε... τό κατάλαβα, γι' αὐτό καί ἤθελα, ἀλλά... ἔχετε δίκιο δέν κάνει τέτοιο παιχνίδι βλακεία μου...!

ΠΕΤΡΟΣ: Καμιά ἱστορία ξέρεις...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Νά σκεφτῶ...

(Τήν ἴδια στιγμή καθῶς ὁ ΓΕΡΟΣ θγαίνει τό μαντίλι του ἀπ' τήν τσέπη τοῦ πανταλονιοῦ τραβά μαζί κάποια μαύρα ματα πού πέφτουν καί κυλοῦν στό πάτωμα. Ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ πέφτει στό γόνατα καί ψάχνει νά τ'ά θρεῖ μέ τήν προθυμία ἀφελή καί συγκινητική ταυτόχρονα).

ΓΕΡΟΣ: "Ἀσ' κά, γιέ μου...

ΜΑΡΙΝΑ: Μή σέρνεσαι κάτω, θά τ'ά θρῶ ἐγώ...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Βοήκα ἕνα... ἔχει κι ἄλλα κάτω ἀπ' τό κρεβάτι νά ἐδῶ... (βρίσκεται γονατιστός κοντά στή ΓΡΙΑ καί μέ τό κεφάλι, σχεδόν, κάτω ἀπ' τό κρεβάτι. Τό ρολόι ἀκούγεται νά χτυπᾷ. Ἡ ΓΡΙΑ, θουδό ποτάμι ὡς τώρα ἀνάσπῃ κώνεται καί πρὶν συμπληρωθοῦν οἱ πέντε χτύποι τοῦ ρολογιοῦ - κακό μήνυμα ὡς φαίνεται γιά τ'ά προαισθηματά της - ξεσπᾷ).

ΓΡΙΑ: "Ὀχι...! ὄχι...! ὄχι...! γιέ μου, γιόκα μου...

οἱ ΜΑΡΙΝΑ: Μάνα...

ΓΡΙΑ: Θέλω τό γιό μου... Θέλω τό σπλάγχο μου... Γιατί μου τό

παίρνουνε...! Ποιοί εἶν' αὐτοί πού μου τό παίρνουνε...!

ΠΕΤΡΟΣ: Μήν κάνεις ἔτσι... πού ξέρεις...

ΜΑΡΙΝΑ: Φῶς μου, ζωή μου, ἄστρο μου, πουλί μου ἀγινό... Καρδιά μου, γιατί δέν καθούσουνα φρόνιμα... Τί χάρημα ἀπό σένα, σπλάγχο μ' ἀκριβό...! "Ὅλο νά λείπεις, νά λείπεις, καρδί μου... ἄς ἄφηνες τόν κόσμο νά ρημάξει... ἐσύ ἄμοιρό μου θά τόν ἐφίανες...;

ΠΕΤΡΟΣ: Σῶπα, ψυχή μου... σῶπα

ΜΑΡΙΝΑ: Κρύψε τό στήθια σου... κρύψε τό στήθια σου... κρύψε τό ζεστό σου τό στήθια...

(Κρύβει τό πρόσωπο στά χέρια καί κλαίει μέ λυγμούς. Μόνουκή. Τό φῶς χαμηλώνει. Ἡ ΜΑΡΙΝΑ, κι ὁ ΓΕΡΟΣ, βάζουν τή ΓΡΙΑ, νά ξαπλώσει καί τή σκεπάζουν μέ μιά κουβέρτα. Ὁ ΠΕΤΡΟΣ, ὁ ΧΡΗΣΤΟΣ, καί ἡ ANNA, θγαίνουν ἀργά. Ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ θγαίνει κι αὐτός, ἔρχεται στή σκάλα ἀλλά δέν ἔχει διάθεση ν' ἀνεβεῖ καί κάθεται σ' ἕνα σκαλί. Στήν κάμαρα ὁ ΓΕΡΟΣ, καθισμένος στό κατωπόδαρο τοῦ κρεβατιοῦ ἀνάβει τσιγάρο. Ἡ ΜΑΡΙΝΑ θγαίνει στό χόλ, βλέπει τό ΔΗΜΗΤΡΗ στή σκάλα. Αὐτός σηκώνεται).

ΜΑΡΙΝΑ: ...δέ θέλω νά τό σκέφτομαι... κι οὔτε θέλω οὔτε μπορῶ νά τό παραδεχτῶ...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ἐλα, κάθισε ἐδῶ μαζί μου...

ΜΑΡΙΝΑ: "Ἀν πάω ὄξω ἀπό τή φυλακή καί βάλω τίς φωνές, φωνές ὡσπου νά μ' ἀκούσει, νά δεῖς πού θά μου φωνάξει κι ἐκεῖνος...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Θές νά πᾶμε...;

ΜΑΡΙΝΑ: ..."Ὀχι!... Πιό καλά νά μὴν πάω...! ἀφοῦ εἶναι ἀκόμα ἐκεῖ γιατί νά πάω... Γιατί κάθεσαι ἀκόμα κάτω...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ὁ' ἀνεβῶ πιό ὕστερα... Εἶδα τή φωτογραφία του στό τραπέζι καί κατάλαβα ὄλα ὄσα μου 'λεγες γι' αὐτόν... Τά εἶδα στό βλέμμα του... τόν ξηλεύω...

ΜΑΡΙΝΑ: Μήν τό λές αὐτό...! ἐσύ κάθεσαι στή σκάλα τοῦ σπιτιοῦ σας... ὄμως ἐκεῖνος...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Κι ὄμως, τό λέω ἀλήθεια... Τί εἶμαι γῶ μπροστά

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέ χρειάζεται νά κάνεις τίποτα... "Άσε... Μέ σένα δέν υπάρχει σωτηρία...

ΚΑΡΑΣ: Είσαι ένα άτιμο, ένα σιχαμένο, ένα κακοῦργο παιδί... Σέ έπηρέασαν άλλοι καί εκδιάζεις έμένα, τόν πατέρα σου... τήν λατρεία πού σου 'χω μου τήν έχεις κάμει θηλιά... Πολύ ώραία...! φύγε λοιπόν... φύγε... (κινά προς τό σπίτι) Μέσα Κυρία Καρά... "Άς φύγει... "Εγώ τό πήρα απόφαση, δέν έχουμε παιδί...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τώρα είπες τήν αλήθεια...! "Εσύ δέ μ' αγαπάς επειδή μ' έκαμες... μ' αγαπάς σά χαμάλη τής περιουσίας σου!... "Επειδή θά μου τή φορτώσεις νά τήν κουβαλήσω παραπέρα... "Αλλά δέ θά γίνω χαμάλης σου, άκούς... Θά τήν πετάξω, θά τή σκορπίσω, δέ θ' αφήσω τίποτα...

ΚΑΡΑΣ: (Υποταγμένος από φόβο στίς άπειλές του γιού του) ...τί άλλο...; έτσι κι αλλιώς είν' όλα χαμένα... λέγε τί άλλο θέλεις, πές ό,τι σου κατέβει, θά τά δεχτώ όλα, δέ μ' ενδιαφέρει πιά τίποτα...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέ θά ξανακάμεις δίκες στους κάτω... Θά μένουνε δώ όσο δέν έχουνε πού νά πάνε καί χωρίς νά πληρώνουνε νοίκι...

ΚΑΡΑΣ: Μάλιστα... τί άλλο...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τίποτα...

Κα ΚΑΡΑ: "Επιτέλους... Τό ήξερα πώς θά συμφωνήσετε... Σήκω τώρα, άγόρι μου, είμαστε στό δρόμο... Τά πουλιά ξυπνάνε κι έμείς άκόμη δέν πέσαμε... "Αρχίσανε καί τά τράμ...! Τ' άκούτε...;

(Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ σηκώνεται, αλλά ο πατέρας του πού δέν έχει χωνέψει τίς υποχωρήσεις πού έκανε ξαναρχίζει...)

ΚΑΡΑΣ: Ξέρω καλά ποιό σέ έπηρέασανε, ποιό σέ κάνανε άντάρτη... "Εσύ είσ' ένας κοιμισμένος, ένας μαμόθροφος, ποτέ δέ θά τολμούσες νά σηλώσεις κεφάλι άν δέν είχες παραδειγματιστεί άπ' αυτούς... θά δάλω λυτούς καί δειμένους νά τούς πετάξω έξω πριν μου τινάξουνε τό σπίτι στον άέρα... "Ηλίθιε, άστοιχείωτε...! πηγες μισή ώρα μέσα καί χωρίς νά σκεφτείς ότι είν' άξιοι τής μοίρας

τους μου βγήκες άναστατωμένος, τής φιλοῦσες τά χέρια...! άκου εκεί νά τής φιλά τά χέρια!!!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Αυτό είδες, αυτό κατάλαβες όλο κι όλο...; Νομίζεις ότι αυτοί μέ έπηρέασανε... Αυτοί άπλώς μέ κάνανε νά ντραπώ για μένα, για σένα, για όλους μας...! Σκέψου μόνο τό λόγο πού άγρυπνάμε άπόψε έμεις καί τό λόγο πού άγρυπνάνε αυτοί καί θά δεις τή διαφορά...! "Εμείς πεθαίνουμε γιατί σκοτωνόμαστε μεταξύ μας, αυτοί πεθαίνουνε γιατί τούς σκοτώνουμε... Μήν τούς πιάνεις στό στόμα σου, δέν φτάνεις ούτε στό νυχάκι τους... Καί μάθε πώς δέ φταίς μόνο για τό Σαρρή, φταίς καί για τό γιό τους... Μήν κρύβεσαι πίσω άπό τό δάχτυλό σου, άναρωτήσου τί έχεις κάμει για τόν έαυτό σου, για τή μαμά, για μένα; Πού είν' ή εὔτυχία μας...; Νομίζεις πώς μέ έπηρέασανε άλλοι...! Πόσο γελιέσαι...! ο μόνος πού μέ έπηρέαζε είσαι σύ, καί ξέρεις πώς...; ΐλεγες μαῦρο σκεφτόμουνα άσπρο, έλεγες μέρα σκεφτόμουνα νύχτα...! Για μένα τό σωστό ήτανε πάντα τό αντίθετο άπ' ό,τι έλεγες κι άπ' ό,τι έκανες...! "Εσύ μ' έκανες νά ντρέπομαι καί ν' άηδιάζω για τή ζωή μου, έσύ καί κανένας άλλος...!

ΚΑΡΑΣ: Χάσου άπό μπρός μου, άχάριστε, έλεινέ...! πήγαινε πνίξου, κρεμάσου, φύγε νά μή σέ βλέπω καί νά μή σέ ξέρω...! "Ο,τι έκανα κι ό,τι κάνω είναι σωστό καί άγιο, καί δέν είστε σέ θέση νά τό κρίνετε ούτε σύ ο μαμόθροφος, ούτε οί πειναλέοι πού μάς μισούν...! Κάνε ό,τι θέλεις άπό δώ καί μπρός, σιχαμένο πλάσμα, καί νά δούμε τίνος θά περάσει καί ποιός ματαιοπονεί...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Θά τό δούμε λοιπόν... θά δούμε ποιός ματαιοπονεί... (Φεύγει για τό σπίτι).

Κα ΚΑΡΑ: Μπήκε στό σπίτι...! ποτέ δέν καταλαβαίνω τί θέλετε νά πείτε...! Γιατί δέν πάμε κι έμεις...;

(Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ εμφανίζεται τώρα στό χόλ, άνεβαίνει τή σκάλα καί πιά δέ φαίνεται).

ΚΑΡΑΣ: Νά πάμε... αλλά πού νά πάω...; "Εχει φύγει ή γή κάτ' άπ' τά πόδια μου... Θεέ μου, τί άνατρέφουμε...

του;... Ένα σκουπίδι...! Κι όλοι έμεις είμαστε σκουπίδια μπροστά σέ σάς, τιποτένιοι...! Συγκρίνω τούς γονιούς μου μέ τούς δικούς μου και ντρέπομαι... συγκρίνω εαυτό μου μένα και ντρέπομαι... συγκρίνω έσένα μέ μιά γυναίκα... βλέπω μιάν άβυσσο... είμαστε θουτηγημένοι στην παραφροσύνη και σέ μά δυστυχία χωρίς νόημα...

ΜΑΡΙΝΑ: Κι όμως έσεεις – δέ λέω έσύ, μά αυτοί πού λές... κληρονομηγάνε, μάς ξεκάνουνε...! Ποιά καλά τους κάνουνε... ποιά εδτυχία τους υπερασπίζονται;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: ...μακάρι νά 'ξερα!... Τό σκέφτομαι μά δε θά άνταξει... άκρη... Θά 'θγαζα άν είχα πείρα, άν μ' είχαν άφησει... καταλάβω πού ζώ... Έμάς ή ζωή μας είναι σαν τη ζωή μου... μά άριστοκράτισσα δυστυχία πού πασαλείβει συνέχεια κρέμες, ποūdρες, άρώματα...!

ΜΑΡΙΝΑ: Έτσι, έσεεις άπ' τή μιά μεριά...! Άλλιώς έμεις άποψη... άλλη... μέ όνειρα μονάχα και τίποτ' άλλο...! μά πού άκριβοπληρωμένα όνειρα... Όνειρο πώς θά 'ρχόταν... μέρα νά 'μαστε μαζί... νά κάνουμε σπίτι, παιδιά... όνειρο πώς θά καθόμαστε τά βράδια έγώ νά σιδερώνω, έκείνος νά δείχνει τού παιδιού άριθμητική... Χωρίς τ' όνειρο... έκείνου βλέπω τά χέρια μου και λέω «τί τά θέλω... νιώθω πού είμαι γυναίκα και λέω... «χωρίς έκείνον γιατί νά 'μαι»;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δίκιο έχεις, είναι μαρτύριο...! άλλά τουλάχιστον δέν είναι πόνος για κάτι σάπιο...! Έσύ λές τί τά θέλω... τά χέρια σου, μά έγώ θά 'θελω νά γονατίσω και νά τ' φιλήσω...! νά τά προσκυνήσω και νά μεταλάβω άπό τ' αμαρτίες σου...

ΜΑΡΙΝΑ: ...καλοσύνη σου νά μέ παρηγοράς...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δέ λέω λόγια, ούτε τόλμησα νά σκεφτώ ότι μπορεί έγώ τό μηδενικό νά παρηγορήσω έσένα...! Ό,τι λέω είναι άλήθεια, δέν ήξερα πώς υπάρχουν άνθρωποι σαν τ' εσύ, σαν έσένα... Ξέρεις πού ήμουνα και άργησα; Καθιστόν Πειραιά νά βρώ μιά κοπέλα... ή μητέρα μου τή έλεγε «παναγία τού Ραφαήλ»... τή βρήκα νά κυλιέται

ένα βρωμερό κρεβάτι μ' ένα μαλλιαρό χτηνάνθρωπο... Τής μίλησα και μέ κοίταξε μ' ένα χυδαίο κι ήλίθιο ύφος... ό άέρας μύριζε χασίσι... Ό άγαπητικός της μου ρίχτηκε κι άρπαχτήκαμε... έφυγα σά μαχαιρωμένος, στό δρόμο έκανα έμετό...

ΜΑΡΙΝΑ: Δέν έπρεπε νά πās...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ήθελα νά τά δώ μέ τά μάτια μου... νά βεβαιωθώ...

ΜΑΡΙΝΑ: ...και γιατί, ποιός τήν έσπρωξε νά κάνει έτσι;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ένα σπίτι διαλυμένο άπό άμαρτίες... Χειρότερο άπ' τό δικό μας...! Ό πατέρας της δοσίλογος, τόν άδελφό της τόν σκότωσαν οι Γερμανοί... Άλλά όχι, άλλου είναι τό λάθος...! δέν ξέρουμε ν' άντιδράσουμε... μόλις βρεθούμε μόνοι μας χανόμαστε και γυρεύουμε σωτηρία στις πιο μαύρες σκέψεις...! κάνουμε κοσμοθεωρία τήν άπελπισία, τήν άπαισιοδοξία μας... γινόμαστε μακιακοί μηδενιστές... σκουπίδια. Ό Κίμωνας θά 'καιγε, λέει, τά ποιήματά του και ή Καίτη θά χόρευε τσιτσιδι για νά εκδικηθούνε... έπρεπε νά ήταν κι αυτοί άπόψε... έδώ νά τραπούνε όσο ντρέπομαι έγώ... Ό δικός σας πόνος έχει τουλάχιστον ένα νόημα, ό δικός μας κανένα, είναι σκέτη άρρώστια.

ΜΑΡΙΝΑ: (Τής κάνει αίσθηση ή άυθορμησιά τής έξομολόγησής του και τού πιάνει τά χέρια μέ τρυφεράδα). Έσύ διαφέρεις, κοίτα λοιπόν νά πάρεις άλλο δρόμο...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: (Τής φιλά τά χέρια...) δοήθησέ με...!

ΜΑΡΙΝΑ: Έγώ...;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Τί νά κάνω, δέν μπορώ πιά ν' άνεβώ σ' αυτό τό σπίτι, ούτε νά δώ αυτό τόν άνθρωπο πού ήταν πατέρας μου...!

ΜΑΡΙΝΑ: ...γιατί ήταν; είναι... τί είναι αυτά πού λές...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Σέ τί διαφέρει ένας φόνος πού γίνεται μέ δηθεν νόμιμα επαγγελματικά μέσα άπό ένα άλλον πού γίνεται μ' ένα μαχαίρι ή μέ πιστόλι...

ΜΑΡΙΝΑ: Δέν καταλαβαίνω...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ουμάσαι ποιός ήρθε τ' άπόγεμα και παρακαλούσε

ΜΑΡΙΝΑ: ...τί σόι άνθρωπος είστε σεις, πώς μπορείτε να κοιτάτε
δεύετε...;

ΚΙΜΩΝ: Δέν κοροϊδεύω καθόλου... τό λέω μ' όλη μου την καρδιά
κρίνεια κι είναι τό μόνο πού έχω σέ θανάσιμη ανάγκη...! Έγώ είμαι άπένταρος και δέ θά 'χω ποτέ τίποτα
για μία δικαιολογία νά κάμω τό ίδιο... Δέ χρειάζεται νά
δώ τή μητέρα του... Τί νά τής πώ, δέν ταιριάζουμε...
μόνο πού θέλω είναι νά χωθώ κάπου μόνος μου και νά
σκεφτώ νά σκεφτώ νά σκεφτώ ώσπου νά διαλύσω
άέρα... (Κάνει νά σηκωθεί...) ...Τί κεκτημένη κομωδιά
Παίρνω και τά φανάρια μου, λές δηλαδή κι άν δέν
πάρω... Τώρα όμως τά πήρα πιά και τό θρίσκω ήλιό
νά τ' αφήσω... Όλα είναι άδιέξοδο... κατωμένο
φλυαρία... (Ξανακάθεται στόν πάγκο).

ΜΑΡΙΝΑ: ...πρέπει νά πάω μέσα... (Φεύγει).

ΚΙΜΩΝ: ...όσοι έχουνε νά πάνε κάπου πρέπει νά πάνε, κι όσοι
δέν έχουνε πρέπει νά βρούνε... (Σηκώνεται παίρνοντας
και τά φανάρια). Όχι δέν ανεβαίνω, δέ μπορώ ν' ανέβω
δω... καλημέρα σας... Τό λέω ειλικρινά... καλημέρα
σας... καλημέρα μας... (Γυρίζει πρός τή ΜΑΡΙΝΑ)...
παρακαλώ... πέστε μου καλημέρα... (Κοιτάζει γύρω του
κι ύστερα πηγαίνει μία πρός τά δώ, μία πρός τά κεί, σά
νά μήν ξέρει για ποῦ νά τραθήξει).

ΤΕΛΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΙΑ ΕΡΓΑ